

Bouwen aan groei

Jaarverslag 2014

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V.

Inhoudsopgave

	Pagina
1.0 Voorwoord bestuur	2
2.0 Kerncijfers	4
3.0 Verslag Raad van Commissarissen	6
4.0 Personalia	11
5.0 Verslag bestuur	12
5.1 Organisatieprofiel	12
5.2 Operationele ontwikkelingen 2014	16
5.2.1 Algemeen	16
5.2.2 BOM Projects	18
5.2.3 BOM Development	24
5.2.4 BOM Capital	32
5.2.5 Pivot Park	37
5.2.6 Organisatie en medewerkers	40
5.2.7 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	43
5.3 Financiële ontwikkelingen 2014	44
5.4 Risicomanagement	48
5.5 Vooruitzichten 2015	51
6.0 Jaarrekening	52
6.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2014	52
6.2 Geconsolideerde resultatenrekening over 2014	54
6.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2014	55
6.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2014 en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	56
6.5 Nadere toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2014	65
6.6 Nadere toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2014	84
6.7 Enkelvoudige balans per 31 december 2014	88
6.8 Enkelvoudige resultatenrekening over 2014	90
6.9 Nadere toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2014	91
6.10 Nadere toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2014	102
6.11 Overige gegevens	106
Bijlagen	
1.0 Corporate Governance	109
2.0 Biografieën Raad van Commissarissen	112
3.0 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	113
4.0 Juridische structuur	119
5.0 Overzicht KPI's en prestaties BOM	120
6.0 GRI-tabel	121

1.0

Voorwoord bestuur

Bouwen aan groei

Nu de economische omstandigheden lijken te verbeteren, is het meer dan ooit noodzakelijk om tot innovatie van de economie te komen. Er is dringend behoefte aan innovatieve bedrijvigheid en internationalisering van de Brabantse economie om ook op lange termijn competitief en vernieuwend te kunnen blijven. Voor jonge bedrijven is het een uitdaging om door te blijven groeien.

Vanuit haar maatschappelijke betrokkenheid blijft de BOM zoeken naar mogelijkheden om juist deze bedrijven in hun ontwikkeling te steunen. We doen dat niet alleen. Buiten de eigen organisatie zoeken we naar nieuwe allianties om de bedrijvigheid in Brabant met investeringen en advies te ondersteunen en zo mee te bouwen aan groei.

Na de grote veranderingen in 2013, stond het jaar 2014 voor de BOM in het teken van een verdere doorvoering van de transitie van de organisatie. Meer financiële slagkracht brengt ook meer verantwoordelijkheden met zich mee bij de invulling van de maatschappelijke rol die de BOM in Brabant heeft.

Binnen de BOM wordt tussen de verschillende disciplines in toenemende mate samengewerkt om in een integrale benadering te zoeken naar de beste oplossingen. Daarbij proberen we het initiatief te nemen door een actieve rol te pakken. Dat vraagt meer kennis, kwaliteit en inventiviteit van de BOM als organisatie maar vooral ook van haar medewerkers.

CHECKS & BALANCES

Een van de stappen die in 2014 zijn gezet, is verdere verbetering van processen en systemen die de mensen ondersteunen in de uitoefening van hun taak. De financiële functie is versterkt en de checks & balances zijn verder aangescherpt. Daarbij is een belangrijke basis gelegd voor beheersing van de kosten binnen de eigen organisatie en de kwaliteit van de procesvoering.

Het geconsolideerd resultaat van BOM Holding is in 2014 verbeterd naar een positief vennootschappelijk resultaat van € 3.706.957. Dit resultaat werd in belangrijke mate beïnvloed door enkele eenmalige baten. Als het effect van deze eenmalige baten buiten beschouwing wordt gelaten, was er sprake van een genormaliseerd resultaat van € 340.302 negatief.

Het resultaat is een heldere afspiegeling van de inspanningen van de BOM om te werken aan zowel financieel als maatschappelijk rendement. Het resultaatbeeld voor alle kernactiviteiten is in lijn met de ambitie van de BOM als ontwikkelingsmaatschappij. We richten ons op lange termijn groei van de bedrijven en projecten waarin wordt geïnvesteerd en het stimuleren van economische ontwikkelingen die een waardevolle bijdrage leveren of kunnen gaan leveren aan de economie in Noord-Brabant.

MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

Bij alles wat we doen, moeten we als BOM scherp voor ogen houden wat Brabant nodig heeft en waar Brabant sterker van wordt, namelijk een duurzame en innovatieve economie met groeiende ondernemingen die voor nieuwe werkgelegenheid zorgen.

Bij de besteding van de middelen van het BOM Innovatiefonds is de slagkracht en het kennisnetwerk van de BOM vergroot door samen te werken met gespecialiseerde fondsen als het Dutch Venture Initiative (DVI), waarin het Europese Investeringsfonds (EIF) en

het ministerie van Economische zaken via PPM Oost samenwerken bij het investeren in innovatieve bedrijven.

Ook op andere terreinen werken we samen en sluiten we allianties. Bijvoorbeeld in het versterken van het ecosysteem voor innovatie. Met het Holst Centre is in 2014 een samenwerking aangegaan om Brabantse bedrijven toegang te kunnen bieden tot vernieuwende technologie en patenten. De BOM wil de concurrentiekracht van Brabant versterken door kennis in te zetten als bron van innovatie. In samenwerking met de zes kennisinstellingen in de provincie zal deze beweging in 2015 worden voortgezet, vooral gericht op het valoriseren van kennis.

ORGANISATIE IN ONTWIKKELING

De BOM heeft in 2014 belangrijke stappen gezet in de verdere ontwikkeling van de organisatie. Het aantal medewerkers is gegroeid op vrijwel alle niveaus en er heeft een verdere professionalisering van de organisatie plaatsgevonden. De BOM is versterkt met talentvolle en vaak jonge mensen die met een frisse blik naar de activiteiten kijken en de professionele kwaliteiten verder versterken.

Mensen zijn het belangrijkste kapitaal van de BOM. Het handhaven van het hoge niveau van kennis, netwerk en ervaring is een van de belangrijkste uitdagingen voor de interne organisatie. Competentiemanagement en planning van humanresourcesmanagement zijn in 2014 versterkt. Binnen de organisatie is verder veel aandacht besteed aan het samenwerken tussen de pijlers in de organisatie. Dat heeft geleid tot zichtbare resultaten in alle pijlers van de BOM.

VOORUITZICHTEN 2015

De BOM neemt in Brabant een bijzondere positie in. De financiële slagkracht die de provincie daarvoor ter beschikking stelt, biedt de BOM de mogelijkheid om te investeren in innovatieve bedrijven en in projecten op het gebied van duurzame energie en breedband. Deze noodzakelijke impulsen vormen de basis voor toekomstige economische groei in de regio en vullen daarmee de ondersteunende en dienstverlenende rol van de BOM als regionale ontwikkelingsmaatschappij verder aan. Op deze manier beschikt de BOM over substantiële mogelijkheden om te bouwen aan groei in Brabant. De BOM is gedreven daar ook in 2015 weer een waardevolle bijdrage aan te leveren.

Jan Pelle, Mike van Meurs
Bestuur BOM Holding B.V.

2.0

Kerncijfers

BOM Bedrijfslocaties

BOM Foreign Investments

BOM Capital

BOM Business Development

35

nieuwe business-clusters

300*
mln
economische impuls

81

initiatieven in 2014

Life Sciences Campus Oss

34

bedrijven

52%

bezettingsgraad

350

directe arbeidsplaatsen

* Economische impuls: De totale omvang van de projecten waarbij BOM Business Development betrokken is.

Overig

300
mln

geïnvesteed vermogen
(capital en derden)

2,6
mln

resultaat financierings-activiteiten

34%

voorzieningen
op financiële
vaste activa

404

investeringsaanvragen

0,2
mln

resultaat ontwikke-
lingsactiviteiten

Personeel BOM

101

FTE in 2014 incl.
OLSP Holding B.V.

3.0

Verlag Raad van Commissarissen

Na 2013, een jaar van transitie, was 2014 voor de BOM een jaar van verdere invulling van de ingezette veranderingen. Het jaar werd afgesloten met een positief financieel resultaat, maar even belangrijk is het dat de BOM in 2014 belangrijke stappen heeft gezet in de kwaliteitsverbetering van organisatie, processen en systemen. Vanaf 2015 zullen deze verbeteringen duidelijk gaan meespelen in de manier van werken bij de BOM.

Het is de taakopdracht van de BOM zich in te spannen voor een innovatieve en veerkrachtige Brabantse economie met duurzaam concurrentievermogen binnen een globaliserende wereld. Een van de kerntaken is het investeren in startende en groeiende innovatieve ondernemingen en met deze investeringen een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke en economische ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant. Dat is een forse uitdaging in een tijd van snelle economische en technologische veranderingen.

Eind 2013 zijn in het kader van het 'Economisch Programma 2020' door de provincie Noord-Brabant omvangrijke investeringsfondsen voor een periode van 24 jaar toegekend aan de BOM. Het grootste van deze fondsen, het Innovatiefonds Brabant, is in 2014 operationeel geworden. De BOM investeert deze gelden in het beste dat Brabant op het gebied van innovatief ondernemerschap te bieden heeft.

Om aan de verplichting tot terugbetaling van de toevertrouwde gelden te kunnen voldoen, kan de BOM niet zonder financieel rendement. Maatschappelijk en financieel rendement moeten hand in hand gaan. Dit stelt eisen aan de organisatie van de BOM ten aanzien van management van kapitaal en het succes van investeringen.

Naast meer spreiding wordt binnen de BOM hard gewerkt aan de verbetering van het model van goedkeuring voor investeringen, onder meer door het vergroten van marktkennis en door meer aandacht voor de kwaliteit van het management en toezicht op het management van betreffende participaties en projecten. Dat is primair een taak voor BOM Capital en BOM Projects, maar het bestuur van BOM Holding zal er ook nadrukkelijk bij betrokken zijn.

Naast de verbeteringen in het investeringsproces zijn in 2014 stappen gezet in het verder verbeteren van de kwaliteit van de organisatie en van processen en systemen. De doelstellingen van de BOM kunnen alleen gerealiseerd worden met de juiste mensen en met een organisatiestructuur en cultuur die uitnodigen tot kennisdeling en samenwerking. Optimale processen en systemen moeten medewerkers in die taken ondersteunen.

De organisatie van de BOM, met veel ervaren medewerkers, is in 2014 in de breedte versterkt door de komst van talentvolle en vaak jonge nieuwe medewerkers. Ook is een ontwikkeltraject ingezet dat onder meer moet leiden tot doorontwikkeling van professionals, versterking van de samenwerking en het op orde maken van processen op weg naar operational excellence. Binnen de groei van de BOM blijft het zaak de juiste balans te bewaren tussen ervaren en nieuwe medewerkers.

Financieel was 2014 een gunstiger jaar dan 2013. Door voorzieningen op ondernemingen in portefeuille werd in 2013 een vennootschappelijk verlies geleden van € 8,8 miljoen. Over 2014 was het resultaat € 3,7 miljoen positief. De aangepaste contractuele afspraken met de fondsverstrekkers voor het verwerken van vennootschappelijke resultaten, zorgen voor een meer accuraat financieel beeld. Dit sluit beter aan bij de doelstelling dat de BOM niet investeert voor korte termijn winstgevendheid maar juist de lange termijn waardeontwikkeling van innovatieve activiteiten stimuleert met inzet van revolverende fondsen.

Het bestuur heeft de over het boekjaar 2014 opgemaakte jaarrekening voorgelegd aan de Raad van Commissarissen. De jaarrekening is gecontroleerd door Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V. en is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. De resultaten over 2014 zijn besproken met het bestuur en de accountant in de vergadering van de auditcommissie op 30 maart 2015 en tijdens de commissarisvergaderingen, voor het laatst op 20 mei 2015.

De Raad stelt de Algemene Vergadering voor, de jaarrekening, bestaande uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2014 en de geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening 2014, vast te stellen en het resultaat te verwerken in overeenstemming met het voorstel resultaatbestemming zoals opgenomen in de overige gegevens.

OVERLEG EN BESLUITVORMING

De Raad vergaderde in totaal zes keer met het bestuur. Tijdens de vergaderingen kwam een aantal vaste onderwerpen aan de orde zoals de strategie/toekomst van de vennootschappen, de vermogenspositie, het meerjarenbeleid en de daarbij behorende begroting en de financiële performance van de vennootschap. Uiteraard stonden ook de diverse investeringsportefeuilles op de agenda, de aanpassing van de organisatie aan de nieuwe taakopdrachten van de BOM en de corporate governance in de nieuwe structuur en organisatie. De Raad van Commissarissen heeft verder overleg gehad met Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

De remuneratiecommissie is in 2014 eenmaal bijeengekomen om de doelen, resultaten en de performance van het bestuur door te nemen. De benoemingscommissie is drie maal bijeen geweest in 2014 voor gesprekken met kandidaten voor een directiepositie. Met de ondernemingsraad heeft in 2014 eenmaal overleg plaatsgevonden. De auditcommissie is in 2014 drie keer bij elkaar geweest. Tijdens die bijeenkomsten zijn zaken als jaarrekening, jaarverslag, activiteitenplan en begroting besproken.

Conform het in 2013 ingestelde RvC-reglement besprak de Raad in 2014 - buiten de aanwezigheid van het bestuur - zowel haar eigen functioneren (en de gewenste competenties), als dat van de individuele commissarissen en het bestuur. De Raad is zó samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

CORPORATE GOVERNANCE

De Raad hecht grote waarde aan een transparante structuur van de BOM en ziet toe op handhaving van de Corporate Governance Code. Hoewel de BOM geen beursgenoteerde vennootschap is, zijn wij van opvatting dat de Code betekenisvol is. Immers, de BOM voert overheidsbeleid uit met door de (overheids-)subsidiënten beschikbaar gestelde middelen. Over de naleving en handhaving van de Code wordt in dit jaarverslag separaat gerapporteerd (zie bijlage 1.0).

DECHARGE

De Raad stelt de Algemene Vergadering voor om het bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beleid in het voorbije verslagjaar en de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Het proces van transitie dat de BOM in 2013 heeft ingezet, is in 2014 met voortvarendheid verder doorgevoerd. Daarbij zijn flinke stappen gezet in het optimaliseren van de kwaliteit van de organisatie en in het verbeteren van processen en systemen die mensen ondersteunen bij het leveren van optimale prestaties. De transitie van de BOM is erop gericht de taakopdracht optimaal te kunnen uitvoeren. Dit proces zal in 2015 worden afgerond. Er zijn de afgelopen jaren veel veranderingen ten goede gerealiseerd. De doelstellingen zijn helder. Als Raad van Commissarissen zien we er naar uit daar onze bijdrage aan te leveren.

Jan Hommen – President Commissaris

4.0 Personalia

Raad van Commissarissen

DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN WAS IN 2014 ALS VOLGT:

- De heer J.H.M. (Jan) Hommen, president-commissaris
- De heer C.H. (Henk) van Dalen
- De heer J.H.M. (Hans) Dröge
- De heer G.H. (Guus) Hoefsloot
- De heer R.G.M. (René) Penning de Vries

Meer informatie over de leden van de Raad van Commissarissen is opgenomen in bijlage 2.0.

Bestuur BOM Holding B.V.

- De heer J.J. (Jan) Pelle, algemeen directeur
- De heer M. (Mike) van Meurs, financieel & operationeel directeur

Investeringscommissies

INVESTERINGSCOMMISSIE BOM CAPITAL

- De heer T.M.M. (Theo) Kremers, voorzitter
- De heer G.J.G. (Gerrit Jan) Bolderman
- De heer F.V. (Frits) van der Have
- De heer J.H. (Jeroen) Walraven
- Mevrouw J.A. (Jacqueline) van Wijngaarden

INVESTERINGSCOMMISSIE BOM PROJECTS

- De heer J.P.P. (Scief) Houben, voorzitter
- De heer E. (Erwin) van der Krabben
- De heer H.C.J.M. (Harry) Kroot
- De heer J.W.A. (Jeroen) de Swart
- De heer H.E. (Herman) Wagter

5.0

Verlag bestuur

5.1

Organisatieprofiel

PROFIEL

De Brabantse Ontwikkelings Maatschappij spant zich in voor een innovatieve en veerkrachtige Brabantse economie met duurzaam concurrentievermogen binnen een globaliserende wereld. Doel van Brabant is tot de top van kennis- en innovatieregio's in Europa te behoren. De accenten in het beleid liggen op de economische topclusters, cross-overs tussen deze clusters en het verbinden van deze clusters met maatschappelijke opgaven.

De BOM stimuleert bedrijven, overheden en kennisinstellingen om de economische ambities van Brabant waar te maken. Uitgangspunt is het bieden van slimme oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. De kerntaken van de BOM zijn:

- Het **smeden van samenwerkingsverbanden** tussen bedrijven en tussen bedrijven en instellingen zodat ze samen innovaties omzetten in hoogwaardige en maatschappelijk relevante producten en diensten.
- Het **aantrekken van buitenlandse bedrijven** die een bijdrage leveren aan de economische en maatschappelijke kracht van Brabant, met een accent op kennisintensieve werkgelegenheid.
- Het **risicodragend investeren** in startende en groeiende innovatieve ondernemingen en het bevorderen van een doorlopende kapitaalketen (ketenregie) in Brabant.
- Het **ontwikkelen van bedrijfslocaties** door het herstructureren van bestaande bedrijfslocaties tot hoogwaardige en duurzame werklocaties en het ontwikkelen van nieuwe werklocaties voor bedrijven in de topclusters.

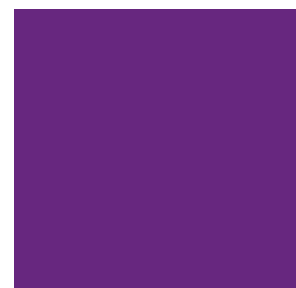
De provincie Noord-Brabant is enig aandeelhouder van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. De Staat der Nederlanden is minderheidsaandeelhouder in BOM Business Development & Foreign Investments B.V. en BOM Capital I B.V.

MISSIE EN VISIE

Missie

De BOM draagt op een ondernemende manier bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Dit leidt tot concrete oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en bevordert dat economische kansen worden verzilverd en vertaald in omzet, groei en werkgelegenheid.

- De BOM pakt maatschappelijke uitdagingen - gezond ouder worden, duurzame energie, slimme mobiliteit en een duurzame Agrofood keten - aan door innovatiekansen op te sporen en te verzilveren.
- De innovatiekansen pakt de BOM op binnen de economische topclusters in Brabant - High Tech Systemen & Materialen inclusief Solar en Automotive, Life Sciences en Health, Agrofood, Logistiek, Maintenance en Biobased Economy - en op de snijvlakken tussen de clusters (cross-overs).
- Werken in en tussen de clusters is een leidend principe. Met innovaties en innovatieve bedrijven inspelen op maatschappelijke opgaven is een sturend principe.
- Tastbaar resultaat - nieuwe producten en diensten op basis van samenwerking, nieuwe buitenlandse investeringen, concrete ontwikkeling van werklocaties en meer groei en meer voor innovatieve bedrijven door erin te investeren - staat voorop.

De BOM stelt partners in de Triple Helix (ondernemers, overheden, kennisinstellingen) in staat om tot succes te komen. De BOM prikkelt, mobiliseert en participeert. Dat vraagt om een open houding.

Visie

Vitale maatschappelijke uitdagingen vragen om een publieke onderneming zoals de BOM, die deze uitdagingen op een ondernemende manier aanpakt. Publiek ondernemerschap is een uitstekende manier om maatschappelijke uitdagingen succesvol aan te pakken en bij te dragen aan een veerkrachtige economie met een duurzaam concurrentievermogen. Het creëert economische kansen.

STRATEGIE

In het 'Economisch Programma 2020' van de provincie Noord-Brabant heeft de BOM een centrale rol in het realiseren van ambities op het gebied van regionaal economische ontwikkeling en maatschappelijke opgaven zoals gezond ouder worden en duurzame energie. De uitvoering van deze taakopdracht is vastgelegd in het Meerjarenplan BOM 2013-2016.

Door het stimuleren van samenwerking moet de BOM technologische en organisatorische innovaties omzetten in hoogwaardige nieuwe producten en diensten die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Een meer integrale aanpak en meer financiële slagkracht moeten de BOM de komende jaren in staat stellen die rol nog beter te vervullen.

MEER INTEGRAAL WERKEN

De synergie tussen de kerntaken zal in de periode 2013-2016 worden vergroot door meer integraal te werken. In de integrale benadering worden kerntaken gebundeld ingezet op maatschappelijk relevante resultaatgebieden:

- Het ontwikkelen van (fysieke) ecosystemen voor open innovatie in de topclusters (voorbeeld: het Pivot Park als brandpunt voor de ontwikkeling van nieuwe medicijnen).
- Het stimuleren van maatschappelijk relevante transitieprocessen (voorbeeld: de transitie van het agro-industrieel complex in Brabant naar een duurzame, innovatieve en toekomstbestendige Agrofoodketen).
- Internationalisering (voorbeeld: strategische acquisitie van kennisintensieve bedrijven waarbij Business Development en Foreign Investments samen optrekken in innovatieve regio's elders in Europa en de wereld).
- Investerings via fondsen op het snijvlak van Capital en Business Development (voorbeeld: het Ontwikkelfonds en het Cleantechfonds).
- Investerings op het snijvlak van Projects, Bedrijfslocaties en Business Development.

Financiële slagkracht

Door het beschikbaar stellen van substantiële nieuwe fondsen door de provincie Noord-Brabant in 2013 en 2014 is de kerntaak van BOM Capital en BOM Projects aanzienlijk gegroeid. De fondsen bieden de BOM aanvullend instrumentarium om op een ondernemende manier in alle fasen van ondernemingsgroei innovatieve bedrijven en projecten in de Brabantse clusters bij hun groei te ondersteunen.

JURIDISCHE STRUCTUUR

De verschillende activiteiten van de BOM zijn ondergebracht in werkmaatschappijen onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V.

De Provincie Noord-Brabant is sinds 1 januari 2013 enig aandeelhouder van BOM Holding B.V.

BOM Holding B.V. bezit de volgende belangen:

100% aandeelhouder in:

- BOM Bedrijfslocaties B.V.
- OLSP Holding B.V.
- BOM Vastgoed B.V.
- BOM Capital II B.V.
- Innovatiefonds Brabant B.V.
- Energiefonds Brabant B.V.
- Breedbandfonds Brabant B.V.

50,1% aandeelhouder in:

- BOM Business Development & Foreign Investments B.V.
- BOM Capital I B.V.

De Staat der Nederlanden houdt een minderheidsbelang (49,9%) in BOM Business Development & Foreign Investments B.V. en in BOM Capital I B.V.

Het volledige structuuroverzicht is opgenomen in bijlage 4.0 van dit jaarverslag.

5.2 Operationele ontwikkelingen 2014

5.2.1 Algemeen

Na de formele herstructurering in 2013 en de start van de transformatie naar een nieuwe BOM, was 2014 een jaar waarin in alle geledingen van de BOM de eerste resultaten van het veranderingsproces zichtbaar zijn geworden. Dit niet alleen door de organisatorische versterking met nieuwe en gemotiveerde collega's maar vooral ook door bewust te werken aan een meer geïntegreerde aanpak van vraagstukken.

De strategie die de BOM hierbij voor ogen heeft, voorziet in een behoefte in Brabant waarbij overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven steeds nadrukkelijker de verbinding zoeken. De BOM heeft hier in 2014 mede invulling aan gegeven door gericht te werken aan pilots en projecten voor (fysieke) ecosystemen van open innovatie en het stimuleren van maatschappelijke transitieprocessen. Dit vraagt veel van een organisatie die niet alleen wordt uitgedaagd om projecten te realiseren, maar ook moet stimuleren en stakeholders wil motiveren en uitdagen.

Prestaties in topsectoren

Naast de transitie naar meer integraal werken is de opdracht van de BOM vooral ook gericht op het ondersteunen van prioritaire clusters; de zogenaamde topsectoren als onderdeel van het nationaal en provinciaal economisch beleid. De resultaten van de kerntaken laten in 2014 zien dat de BOM in staat is geweest een bijdrage te leveren aan alle voor Brabant relevante topsectoren. In de tabel hiernaast is een korte samenvatting opgenomen.

Kerntaken	HTSM	Life Sciences / health	Agrofood	Bio-based	Maintenance	Logistiek	Totaal
Business development							
- aantal businessclusters	13	14	5	20	1	10	63
- aantal individuele bedrijven	18	10	2	3	2	1	36
- overige innovatieprojecten ¹	20	17	9	12	7	14	79
Aantrekken van buitenlandse projecten							
- aantal projecten ²	16	5	1	1	2	6	31
- nieuwe werkgelegenheid (in FTE)	1.051	155	60	23	15	314	1.618
- investeringsvolume (in mln €)	71,2	8,0	72,0	0,4	-	1,1	152,7
Risicodragend investeren							
- aantal aanvragen (leads) ³	171	74	29	46	-	10	330
- aantal nieuwe investeringen	5	3	1	1	-	-	10
- aantal vervolginvesteringen	9	6	-	1	-	-	16
- uitgezet investeringsvolume (in mln €)	14,0	7,5	1,9	1,3	-	-	24,7
(Her)ontwikkelen van bedrijfslocaties							
- planhectares in portefeuille (cumulatief in ha)	510	288	65	-	110	1.160	2.133

1) Betreft ondernemersnetwerken, verkenningen, samenwerkingsverbanden met andere intermediairs, proeftuinen en ontwikkelfaciliteiten en internationale projecten.

2) Betreft projecten toe te rekenen aan topsectoren.

3) Betreft leads en investeringen toe te rekenen aan topsectoren voor alle Capital fondsen.

Het is van belang op te merken dat de kerntaken van de BOM zich in grote lijnen doch niet exclusief richten op topsectoren. Dit zal blijken in de verdere toelichting op de kernactiviteiten in de navolgende paragrafen. Daarnaast is het voor de meer projectmatige investeringsactiviteiten niet relevant om deze toe te rekenen aan een individuele topsector; het gaat hier veel meer om het verbeteren van de infrastructurele ondersteuning op het gebied van energie, breedband en bedrijfslocaties (BHB).

5.2.2 BOM Projects

BOM Bedrijfslocaties, het Breedbandfonds Brabant en het Energiefonds Brabant zijn in 2014 samengebracht in de nieuwe pijler BOM Projects.

BOM Bedrijfslocaties

TAAKOPDRACHT

De taakopdracht van BOM Bedrijfslocaties is een Brabant-brede ontwikkeling van werklocaties, waarbij bestaande bedrijventerreinen op een ondernemende wijze worden geherstructureerd tot hoogwaardigere, duurzamere werklocaties. Daarnaast worden in samenwerking met de andere BOM-onderdelen innovatie bevorderende werklocaties gecreëerd binnen de topclusters.

BOM Bedrijfslocaties zet in op de vorming van werklocaties met een duurzaam karakter en verbindt op deze manier de economie met maatschappelijke opgaven. BOM Bedrijfslocaties schept daarmee ruimte voor economische groei in Brabant.

BOM Bedrijfslocaties had de opdracht voor eind 2014 cumulatief 2.000 hectare aan bedrijfslocaties te herstructureren. Ultimo 2014 is 2.195 hectare gerealiseerd.

MARKTONTWIKKELINGEN 2014

Voor BOM Bedrijfslocaties was 2014 een uitdagend jaar waarin het te maken had met de gevolgen van aanhoudende bezuinigingen bij lagere overheden. Het is voor gemeenten lastiger geworden langlopende afspraken ten aanzien van bedrijfslocaties financieel dekkend te krijgen. De rol van de gemeenten in de ontwikkeling van bedrijfslocaties is daardoor veranderd. Faciliterend zijn lagere overheden nog steeds nauw betrokken bij de herontwikkeling van bedrijventerreinen, maar financieel participeren wordt steeds lastiger.

De rol van BOM Bedrijfslocaties is - mede door deze ontwikkeling - verschoven van kwantitatieve herstructurering naar kwalitatieve gebiedsontwikkeling ten behoeve van economische topclusters in stedelijke concentratiegebieden en op multimodale knooppunten. Daarbij wordt in samenwerking met ondernemers en private investeerders gekeken naar een ontwikkeling die aansluit op de vraag naar bedrijfslocaties.

Een positieve ontwikkeling is dat met name in Zuidoost-Brabant de markt in 2014 aantrok. In de gehele provincie was eind 2014 sprake van een stijgend ondernemersvertrouwen en een toenemende investeringsbereidheid. De dynamiek in de markt neemt toe, maar tot concrete groei van de vraag naar mede-ondersteuning door de BOM heeft dat in 2014 nog niet geleid.

BOM BEDRIJFSLOCATIES IN 2014

In het kader van de kwantitatieve herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in Brabant heeft BOM Bedrijfslocaties in 2014 opnieuw vorderingen gemaakt. Ultimo 2013 was al 1.840 hectare (cumulatief) geherstructureerd, waarmee de kwantitatieve doelstelling al ruimschoots was gehaald. In 2014 moest nog eens 200 hectare geherstructureerd worden, waarmee de stand zou uitkomen op circa 2.000 hectare. Uiteindelijk is in 2014 355 hectare (2.195 hectare cumulatief ultimo 2014) aan bedrijventerreinen geherstructureerd.

BOM Bedrijfslocaties is in toenemende mate ook betrokken bij de kwalitatieve verbetering van bedrijventerreinen en werklocaties. De topclusters worden verder versterkt door de (her)ontwikkeling en herstructurering van innovatie bevorderende werklocaties als campussen, value parks en science parks.

BOM Bedrijfslocaties was in 2014 vanuit de herstructureringsportefeuille en/of als adviseur vanuit de integrale teams van de BOM betrokken bij onder meer de volgende projecten gericht op de versterking van de prioritaire economische clusters en de ontwikkeling van innovatie bevorderende campussen:

- Byblos, Cuijk
- Brainport Innovatie Campus (BIC), Eindhoven
- High Tech Automotive Campus (HTAC), Helmond
- Pivot Park, Oss
- Metal Valley, Heusden
- Aviolanda, Woensdrecht

Daarnaast zijn in 2014 de volgende potentiële gebiedsontwikkelingsprojecten nader verkend:

- Biobased/Green Campus, Bergen op Zoom
- Saxe Gotha, Boxmeer
- Health campus, Best
- Strijp T, Eindhoven
- Treeport, Zundert

BOM Bedrijfslocaties was in 2014 betrokken bij diverse herstructureringsprojecten gericht op de versterking van de stedelijke concentratiegebieden en stedelijke knooppunten. Deze activiteiten waren in het bijzonder gericht op de knooppunten (hoogstedelijke, stedelijke en goederenknooppunten) met concentraties van kennis en innovatie.

De BOM was in dit kader onder meer betrokken bij de projecten:

- Ladonk/Vorst (Boxtel)
- Deurnese bedrijventerreinen
- Hoogeind – Induma Oost en West (Helmond)
- Regionaal OntwikkelingsBedrijf-Land van Heusden & Altena
- Majoppeveld (Roosendaal)

Via de ontwikkeling van multimodale knooppunten (de zogenaamde inland hubs) worden economische ontwikkeling en (internationale) handel gestimuleerd. Hieraan dragen onder andere truckparkingprojecten in Breda, Tilburg en Waalwijk bij.

BEDRIJVENTERREIN INDUMA OOST IN HELMOND SUCCESVOL HERONTWIKKELD

Induma Oost vormt onderdeel van Bedrijventerrein Hoogeind in Helmond. Het terrein was sterk verouderd en versteend, met een grote problematiek op het gebied van handhaving, veiligheid, criminaliteit en uitstraling van openbare ruimte en vastgoed. De herstructurering van het terrein was een langlopend proces dat pas concreet van de grond kwam na verstrekking van de TOPPER-subsidie door het ministerie van Economische Zaken (circa € 1 miljoen) en door overeenstemming met BOM Bedrijfslocaties over een participatie in de herontwikkeling.

Parallel aan de herstructurering van Induma Oost is op initiatief van de gemeente Helmond de pilot 'Vraaggericht Ontwikkelen' gestart. Binnen deze pilot ontwikkelde de gemeente samen met de provincie, de BZW, en de Stichting Bedrijventerreinen Helmond een creatieve, oplossingsgerichte werkwijze om ondernemersvragen op het gebied van huisvesting en ontwikkeling beter te kunnen bedienen en tegelijkertijd overaanbod van bedrijventerreinen binnen de gemeente terug te dringen. De herstructurering van Induma Oost werd een proeftuin binnen 'Vraaggericht Ontwikkelen'.

In beide trajecten voerde BOM Bedrijfslocaties de procesregie en droeg zij op basis van haar expertise op het gebied van herstructurering vernieuwende oplossingen aan. Op Induma Oost resulteerde de aanpak in een grote betrokkenheid van ondernemers en vastgoedeigenaren

die zelf gingen investeren in hun gebied. De aanpak kende drie stappen:

1. *Handhaving: het in kaart brengen en formeel handhaven van alle illegale activiteiten in het gebied.*
2. *'Verdien de ruimte'-methodiek: indien de gehandhaafde activiteiten in beginsel geen overlast veroorzaakten en versterkend werkten voor de economie, konden deze 'gelegaliseerd' worden indien de desbetreffende eigenaren bereid waren om te investeren in hun vastgoed middels een collectieve aanpak van gevelverbetering.*
3. *Kwaliteitsimpuls openbare ruimte: extra parkeerplaatsen realiseren, vernieuwen van de riolering, camerabeveiliging, herbestrating en legalisering van illegale uitritten.*

Eind 2014 hebben ondernemers, vastgoedeigenaren, gemeente en de BOM tijdens een feestelijke bijeenkomst samen stil gestaan bij de behaalde resultaten op Induma Oost. Vastgoedeigenaren investeren door middel van een collectieve gevelaanpak in bijna 80% van het gebied. Ook is de Duurzaamheids-score (DPL-BT) van het gebied in korte tijd sterk verbeterd en is de sociale cohesie versterkt. De aanpak op Induma Oost bleek zo succesvol dat deze met ondersteuning van de BOM ook op bedrijventerrein Induma West en in de nabije toekomst op andere terreinen in Brabant zal worden toegepast. Daarnaast is een internet-tool ontwikkeld die het makkelijker maakt voor ondernemers, overheid en vastgoedpartijen om vraag en aanbod van bedrijfshuisvesting samen te brengen.

In alle gevallen zet BOM Bedrijfslocaties in op de ontwikkeling van werklocaties met een duurzaam karakter. Door de werklocaties duurzaam te ontwikkelen, draagt de BOM bij aan het realiseren van de doelstelling van de provincie om de economie te verbinden met maatschappelijke opgaven. In 2014 is op vier bedrijventerreinen de Duurzaamheids Profiel-score Bedrijventerreinen (DPL-BT-score) toegepast.

In het kader van het Provinciaal Herstructurerings Programma (PHP) was de BOM in 2014 verantwoordelijk voor de uitvoering en afronding van de PHP-subsidieregeling 2011-2014 en voor de uitvoering van de subsidieregeling 2014 die met name gericht is op versterking van de prioritaire economische clusters.

BOM Bedrijfslocaties fungeert in Brabant ook als kenniscentrum op het gebied van herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, gebiedsontwikkeling en financial engineering. Onder meer via kennisontwikkelingsprojecten wordt nieuwe kennis opgedaan die op uiteenlopende manieren wordt ontsloten. Zo is de kennis die is opgedaan in de pilot Vraaggericht Ontwikkelen (pilot Induma Oost in Helmond) in november gedeeld tijdens het event "Vraaggericht Ontwikkelen".

Daarnaast wordt via de Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN) kennis ontwikkeld en gedeeld met andere ontwikkelingsmaatschappijen in Nederland. Aan de provincie wordt in brede zin, gevraagd en ongevraagd, advies gegeven rondom werklocaties. Dan gaat het om advisering in het kader van de nieuwe Nimby-subsidieregeling, herhuisvestingsvraagstukken, het verder concretiseren van het begrip duurzaamheid, park- en sitemanagement en intergemeentelijke samenwerking.

RESULTAAT 2014

BOM Bedrijfslocaties heeft in 2014 boven begroting gepresteerd.

BHB Capital, het kapitaalfonds voor bedrijventerreinen, omvatte eind 2014 in totaal € 53,6 miljoen risicodragend vermogen, waarvan € 38 miljoen is gealloceerd aan in totaal 20 projecten en participaties. Daarvan is € 32,8 miljoen daadwerkelijk in exploitatie (16 projecten). De investeringen gedaan door de gezamenlijke projectpartners in deze projecten bedroegen in 2014 € 124 miljoen, dit is een multiplier van 4. Het voorzieningenniveau kon in 2014 worden teruggebracht naar 36,7% ten opzichte van 40,8% ultimo 2013.

Breedbandfonds Brabant

Het Breedbandfonds Brabant verstrekt leningen en garanties voor de uitrol van hoogwaardige breedbandverbindingen in buitengebieden en op bedrijventerreinen. De BOM heeft hiertoe een pilot van een jaar uitgevoerd, met een omvang van € 7,5 miljoen. In de pilot is ervaring opgedaan met de financiering van de realisatie van breedbandprojecten.

Eind 2014 zijn er twaalf (voorlopige) aanvragen tot financiering ontvangen. Veelal van coöperaties die namens burgers of bedrijven een netwerk willen realiseren. Na analyse zijn uiteindelijk 7 aanpassingen in behandeling genomen. De eerste financieringsbesluiten worden naar verwachting in het tweede kwartaal van 2015 genomen.

De pilot is inmiddels geëvalueerd. Daaruit is gebleken dat het Breedbandfonds de markt binnen Brabant in beweging heeft gebracht en dat het fonds daarmee voorziet in een behoefte. Om te komen tot een groter aantal omvangrijkere initiatieven is er behoefte aan verdere professionele ondersteuning en expertise. Daarvoor is een investeringsplan voor de periode 2015-2017 opgesteld.

De provincie Noord-Brabant en de BOM kunnen op basis van dit plan tot een nieuwe opdracht aan de BOM komen voor het beheer van het Breedbandfonds Brabant na 1 april 2015. Het fonds krijgt dan een omvang van € 50 miljoen.

Energiefonds Brabant

Energiefonds Brabant is in december 2013 opgericht door de provincie Noord-Brabant, waarbij de BOM verantwoordelijk is gesteld voor het fondsmanagement. De provincie heeft € 60 miljoen beschikbaar gesteld voor investeringen in duurzame energieprojecten.

Het fonds beperkt zich vooralsnog tot investeringen in bewezen technologie zoals zon, wind, energiebesparing in gebouwen en restwarmte en zoekt altijd samenwerking met kundige partners en andere financiers. Om voor een rechtstreekse financiering in aanmerking te komen, moeten projecten een minimale schaalgrootte hebben van circa € 4 miljoen. Kleinere projecten ondersteunt Energiefonds Brabant door middel van partnerships.

Het jaar 2014 was een opstartjaar voor Energiefonds Brabant dat succesvol is verlopen. Het fonds is ingebed in de BOM-organisatie, het team is opgebouwd en de werkwijze en processen zijn ingevoerd en getest met de eerste vier goedgekeurde transacties, waarvan er per einde 2014 een transactie volledig was uitbetaald.

Energiefonds Brabant is goed in de markt gepositioneerd en er is een robuuste pijplijn opgebouwd van potentiële investeringen die passen binnen de strategie van het fonds. De pijplijn is volgens verwachting verdeeld over beschikbare technologieën, waarvan de drie focus technologieën het belangrijkste deel vormen. Deze drie zijn vooraf ook als meest kansrijk ingeschat. Duidelijk is geworden dat goed gestructureerde biomassa-projecten zeldzaam zijn (strategie: terughoudend) en geothermie-projecten zoals verwacht een lange doorlooptijd hebben.

Om efficiënt te werken, richt het fonds zich op zelfstandige projecten met voldoende schaalgrootte. Er is echter ook een grote behoefte en potentieel bij kleinschalige projecten. Om daarin te voorzien, werkt het fonds actief aan het opzetten van structuren om kleinschalige projecten te bundelen. De pijplijn bevat voldoende kansrijke initiatieven om deze kleinschalige projecten te realiseren.

In 2014 is de basis gelegd om in 2015 volledig operationeel te draaien en aan de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen te voldoen. Eind 2014 waren 4 investeringsvoorstellen in een afrondende fase met een volume van € 2.1 miljoen.

5.2.3 BOM Development

De pijler BOM Development bestaat uit BOM Business Development en BOM Foreign Investments.

BOM Business Development

TAAKOPDRACHT

De taakopdracht uit het Meerjarenplan 2013-2016 van BOM Business Development is het ondersteunen van (mkb-) bedrijven in de Brabantse topclusters, zodat zij – met name door middel van samenwerking – technologische en organisatorische innovaties omzetten in hoogwaardige nieuwe producten en diensten en daarmee bijdragen aan omzet en werkgelegenheid in Brabant en aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

BOM Business Development helpt Brabantse mkb-bedrijven bij het ontwikkelen en naar de markt brengen van nieuwe producten en diensten door middel van:

- het stimuleren en begeleiden van samenwerking (tussen businesspartners);
- het ondersteunen bij de uitvoering van haalbaarheidsstudies of marktverkenningen;
- het ondersteunen bij de organisatie van prototype ontwikkeling, productvalidaties of veldtesten;
- het adviseren over businesscases/verdienmodellen;
- het begeleiden naar financiering.

Het stimuleren en begeleiden van samenwerking (businessclusters waarin meerdere partijen risicodragend samenwerken om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen) is een zwaartepunt in het werk, omdat voor innovatieve producten en diensten vaak meerdere technologieën, kennisvelden en competenties en dus meerdere partners nodig zijn.

MARKTONTWIKKELINGEN 2014

De kerntaak van BOM Business Development is nieuwe economische kansen op te sporen en die kansen om te zetten in nieuwe business. De BOM speurt telkens naar nieuwe kansen voor het Brabantse midden- en kleinbedrijf. Enkele nieuwe kansen die in 2014 in het oog sprongen waren:

- Een steeds verdergaande digitalisering van producten, diensten en productieprocessen. Dit biedt nieuwe kansen voor de maakindustrie in Brabant. Een concreet voorbeeld is Additive Industries, een 3D-print proeffabriek voor industriële toepassingen van metaalprinten. BOM Business Development heeft geholpen bij het samenbrengen van de partners die dit nieuwe bedrijf hebben opgericht en heeft het consortium geadviseerd over het businessmodel van het bedrijf.
- De trend naar een meer duurzame economie en samenleving zet zich voort. In het werk van BOM Business Development vertaalt zich dat onder meer in aandacht voor de elektrische aandrijving van voertuigen, voor zonneceltechnologie (solar), voor de biobased economy (het vinden van manieren om op fossiele brandstoffen gebaseerde materialen door 'groene' materialen te vervangen) en voor maintenance (optimalisering van onderhoud en services voor een langere levensduur van installaties en kapitaalgoederen). Daarbij komen ook cross-sectorale initiatieven aan bod. Een concreet voorbeeld is Nova Lignum; een bedrijf dat bouwplaten produceert uit aubergines.
- Op een hoger schaalniveau: het wereldwijd loslaten van suikerquota heeft geleid tot een

nieuwe dynamiek in de suikerindustrie en nieuwe kansen voor het ontwikkelen van nieuwe bouwstenen voor de chemische industrie op basis van suiker en hout. In 2014 is mede de aanzet gegeven voor een plan van aanpak voor een langere termijn op het gebied van deze suiker- en houtverwaarding voor de regio Zuidwest-Nederland. Hiervoor is een korte visienotitie ('4-pager') uitgewerkt die het speelveld en de ontwikkelkansen in kaart heeft gebracht. Vervolgens zijn de relevante spelers bij elkaar gezet om het plan van aanpak uit te werken.

- Het besluit van het F-35 Joint Program Office in de Verenigde Staten om Nederland aan te wijzen als een van de onderhoudslanden voor het nieuwe gevechtsvliegtuig is een mooie illustratie van nieuwe kansen op het gebied van maintenance. Het besluit geeft mogelijkheden voor economische spin-offs in Brabant, voor het mobiliseren van high tech en logistieke bedrijven en voor de verdere ontwikkeling van businessparken rond vliegbasis Woensdrecht / Aviolanda en Gate-2 in Gilze-Rijen. Samen met partners is begonnen met een plan van aanpak voor het F-35 onderhoud en het opzetten van een Brabantbrede maintenanceagenda.

BOM BUSINESS DEVELOPMENT IN 2014

BOM Business Development was in 2014 betrokken bij de ondersteuning van 63 businessclusters (altijd met een mkb-bedrijf als leidende partner) en van 36 individuele bedrijven. Wat betreft de businessclusters zijn er in 2014 35 nieuw opgestart en 19 afgerond (dat wil zeggen: prototype ontwikkeld, marktintroductie en/of financiering gerealiseerd). Een voorbeeld van een in 2014 gestart business cluster is Artpred. Artpred werkt samen met Symnex Group en de Erasmus Universiteit aan de ontwikkeling van diagnostiek voor het voorspellen van het succes van een IVF-behandeling en aan de ontwikkeling van een therapie om het niet-aanslaan van IVF te voorkomen. Bij een succesvolle marktintroductie levert dit een aanzienlijke kostenbesparing op in ons zorgstelsel. BOM Business Development begeleidt het consortium bij de uitwerking van het businessmodel en bij de voorbereiding van een investeringsaanvraag.

Als indicatie voor de economische impact van het stimuleren en begeleiden van deze samenwerking in businessclusters kan het best worden gekeken naar toekomstige omzetverwachtingen: de totale omzetverwachting binnen 5 jaar van de 63 lopende businessclusters bedraagt ongeveer 300 miljoen euro, die van de 35 in 2014 gestarte businessclusters ruim 200 miljoen euro.

Om succesvolle product- en dienstontwikkeling mogelijk te maken, was BOM Business Development in 2014 betrokken bij 17 ondernemersnetwerken, 9 verkenningen, 3 samenwerkingsverbanden met andere intermediairs, 42 proeftuinen en ontwikkelfaciliteiten en bij 10 internationale projecten. Meer concreet:

- De BOM was actief in het adviseren en ondersteunen van 17 ondernemersnetwerken en ondernemersplatforms zoals LifeTecZone (netwerk van 150 life sciences en medtech ondernemers) en de industriële adviesraad van Solliance, zodat er voeling was met een groot aantal Brabantse bedrijven.
- Er zijn 9 marktverkenningen en missies uitgevoerd om zicht te krijgen op nieuwe ontwikkelkansen voor Brabant (bijvoorbeeld de 'biobased 4-pager').
- De BOM bundelt de krachten met andere intermediairs door het sluiten van 3 samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met REWIN, Economische Impuls Zeeland en de NHTV om gezamenlijk aan innovaties in de logistiek te werken. De samenwerkingsovereenkomst tussen de BOM en de NHTV heeft geleid tot het mobiliseren van 50 logistieke bedrijven onder andere voor deelname in innovatieprojecten.
- Actieve betrokkenheid bij het opzetten van 42 proeftuinen, pilot plants, shared facilities en dergelijke waarin bedrijven nieuwe producten kunnen testen en doorontwikkelen.

Een voorbeeld is Insectlab, dat met advies en ondersteuning van de BOM van start is gegaan en waarin foodbedrijven die producten ontwikkelen op basis van de kweek van insecten samen met kennisinstellingen toegepast onderzoek kunnen verrichten.

- Het speelveld van BOM Business Development wordt steeds mondialer. Niet alleen in Nederland maar ook internationaal zijn ontwikkel- en businesspartners en marktkansen voor Brabantse bedrijven gevonden. Daartoe is samengewerkt met de andere ROM's in Nederland en met buitenlandse partners in diverse internationale projecten (10 projecten in 2014). Belangrijke spelers in de voor Brabant veelbelovende fotonica-technologie zijn bijvoorbeeld in Taiwan gevestigd. Daarnaast is ook mede invulling gegeven aan de agrofood missie vanuit Brabant naar Jiangsu in China.

FINANCIERING EN KETENREGIE

Een rol van BOM Business Development die in gewicht toeneemt, is het begeleiden van ondernemers naar financiering. Daarom is in 2014 een programmamanager financiering aangesteld. Naast een algemene begeleidingsrol werkt de programmamanager samen met de business development analist aan specifieke financieringsprojecten zoals Made in Brabant (Brabants Business Angel Network) en - samen met de Kamer van Koophandel, Brainport Development en REWIN - aan Financieringspoort. Made in Brabant moet 5 tot 10 extra investeringen door business angels in Brabantse mkb-bedrijven opleveren. In 2014 is het project voorbereid en aan het eind van het jaar gestart. Financieringspoort streeft ernaar 75 bedrijven te helpen bij het optimaliseren van hun financieringsplan en door te geleiden naar de juiste financieringsbron. Ook dit project is voorbereid en aan het eind van 2014 gestart.

Bijzondere aandacht gaat sinds 2014 uit naar een optimale benutting door het Brabantse mkb van de financiële instrumenten die de landelijke overheid aanbiedt door middel van het Topsectorenbeleid. Het gaat daarbij om instrumenten zoals de "Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's)" die financiële mogelijkheden bieden voor toegepast onderzoek en de MIT-regeling, met een waaier van innovatie subsidies. Om de wisselwerking tussen de regio's en de landelijke Topsectoren te optimaliseren, hebben de ROM's per Topsector de krachten gebundeld in landelijke werkgroepen.

Tenslotte is de basis gelegd om vanuit BOM Business Development de deal flow naar de fondsen van BOM Capital te stroomlijnen en te versterken. Met de implementatie van het Cleantechfonds en het Ontwikkelfonds wordt in samenwerking met BOM Capital ook risicodragend geïnvesteerd in de implementatie en doorontwikkeling van businesscases in de pre-seed en seed fase (van schaalbaar prototype tot marktintroductie). In samenwerking met Capital zijn in 2014 4 investeringsvoorstellen gerealiseerd: Eet NL Holding, Effect Photonics, Nova Lignum en Proviand. Daarnaast zijn nog 3 voorstellen voorbereid: Heliox, Protix en Topspirulina.

INTERNE ONTWIKKELINGEN

In 2014 hebben BOM Business Development en BOM Capital samen een intensief traject doorlopen om het samenspel tussen beide afdelingen concreet vorm te geven. Doel daarbij is het optimaliseren van de samenwerking tussen de ontwikkelrol en de investerings- en beheerrol van de BOM. Ter versteviging van deze ontwikkelrol is een nieuw project portfolio management systeem geïmplementeerd.

Daarnaast is een samenwerking met Vlerick Business School opgezet om de medewerkers van Business Development te trainen in het bouwen en naar financiering brengen van

krachtige business cases. Hiervoor zijn trainingen verzorgd op het gebied van “entrepreneurial finance” en in “value capture & delivery”.

RESULTAAT 2014

In het BOM Meerjarenplan 2013-2016 is als streven opgenomen om jaarlijks 35-40 businessclusters te initiëren en 15-20 businessclusters een succesvol implementatietraject te laten doorlopen.

In 2014 werden deze doelen gehaald (35 nieuwe businessclusters opgestart en 19 realisaties, daarnaast 9 doorlopende businessclusters). De omzetverwachting binnen 5 jaar van de 35 in 2014 gestarte businessclusters bedraagt ruim 200 miljoen euro. Daarnaast zijn 36 individuele bedrijven ondersteund en onder meer begeleid naar financiering.

In 2014 heeft BOM Business Development daarmee in totaal aan 180 initiatieven gewerkt, waarbij meer dan 300 Brabantse mkb-bedrijven betrokken waren.

GREENTECH PARK BRABANT® GEEFT IMPULS AAN BIOBASED ECONOMY

In 2014 ging Greentech Park Brabant® in Boxtel van start. Op dit moment kost het verzamelen en verwerken van biomassa (bijv. hout- en snoeiafval) bedrijven en huishoudens geld. Het idee is om lokaal reststromen te gaan verwerken en om te zetten in energie voor de lokale gemeenschap. Het doel is om via een energiecoöperatie en een warmtenet de energie bij de huishoudens en bedrijven te krijgen. Meststoffen worden ingezet voor lokale stadslandbouw. Zo kan men van een kostenpost een verdienpost maken. Het bedrijf Maris Projects bouwde in 2014 op locatie een pilot vergistings- en vergassingsinstallatie. Doel: bewijzen dat het lokaal verwerken van reststromen haalbaar is en tot een positieve businesscase leidt. De pilot loopt in 2015. Bij succes en opschaling geeft het een impuls aan de biobased economy.

De rol van de BOM bij het Greentech Park Brabant® was het smeden van de samenwerking (gemeente Boxtel, kennisinstellingen, Maris Projects, Ingenia, Diederendirrix), het ondersteunen bij het maken van keuzes (vanuit lokale sterkten en andere toplocaties in Brabant adviseren over focus en plannen) en participeren. BOM Business Development heeft € 20.000 geïnvesteerd in het op gang brengen van de pilot.

Greentech Park Brabant® is een stap vooruit naar een sluitende kringloop van grondstoffen en een duurzame en lokaal ingevulde energiebehoefte. Naast dit maatschappelijke rendement creëert het park in economisch opzicht met de ontwikkelde biobased toepassingen nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. Partners in het project zijn de gemeente Boxtel, EnterNextLevel, Maris Projects, Helicon Greenengineering, Avans Hogeschool, Agrifood Capital, de BOM en Rabobank.

BOM Foreign Investments

TAAKOPDRACHT

BOM Foreign Investments trekt buitenlandse bedrijven aan die een bijdrage leveren aan de economische kracht van Brabant. De opdracht daarbij is Brabant in de top 3 te brengen van buitenlandse investeringen in Nederland. Daarnaast moet Brabant de nummer 1 zijn in Nederland voor het aantrekken van kennisintensieve werkgelegenheid en leidend zijn in Nederland bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de sector High Tech Systemen & Materialen.

Naast het aantrekken van buitenlandse bedrijven zet BOM Foreign Investments zich actief in voor behoud, groei en uitbreiding van de al in Brabant gevestigde buitenlandse bedrijven door middel van het Current Investor Development-programma.

MARKTONTWIKKELINGEN 2014

In de markt waarin BOM Foreign Investments opereert, waren in 2014 drie duidelijke trends waarneembaar.

Een eerste trend is de ontwikkeling dat een groot aantal internationale modeketens hun entree maakt op de Europese markt en hun distributiecentra in toenemende mate dicht op de afzetmarkt willen vestigen. Dit leverde in 2014 een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid in Brabant. American Eagle, Abercrombie & Fitch en een groot Japans kledingconcern zorgden met nieuwe distributiecentra gezamenlijk voor 300 extra banen.

Een tweede trend betrof het terugbrengen van productie uit Azië naar Europa. Bedrijven willen hun markt snel kunnen bedienen en flexibiliteit en service winnen het in dit opzicht in toenemende mate van goedkope arbeid. Bovendien stijgen ook in Azië de lonen, in China zelfs met gemiddeld 15% per jaar.

Een derde trend was de toenemende investeringsbereidheid vanuit Azië. Nog steeds hebben Amerikaanse bedrijven het grootste aandeel in de buitenlandse investeringen in Brabant, maar vorig jaar was er sprake van een sterke toename van het aantal bedrijven uit Azië.

Een van de Aziatische bedrijven die Brabant mocht verwelkomen, was het bedrijf Pegatron. Deze Taiwanese elektronicafabrikant opende in 2014 een service & repair center in Breda en schiep daarmee 700 arbeidsplaatsen.

Daarnaast vestigde het Chinese Ople Lighting haar Europese hoofdkantoor in Best en deed de Taiwanese e-bike fabrikant Darfon hetzelfde in Eindhoven. Mapscape, een Chinese leverancier van kaarten voor navigatiesystemen, breidde haar vestiging in Eindhoven in 2014 uit van 50 naar 100 arbeidsplaatsen.

Met investeringen van in totaal € 130 miljoen waren Ball Packaging en Liquavista, sinds 2013 in eigendom van Amazon, vorig jaar de grootste buitenlandse investeerders in Brabant. De Amerikaanse blikjesfabrikant bouwt in Oss een volledig nieuwe fabriek. Liquavista, oorspronkelijk een spin-off van Philips die nieuwe beeldschermtechnologie ontwikkelt, investeerde in Eindhoven in hoogwaardige cleanroom-faciliteiten.

BOM FOREIGN INVESTMENTS IN 2014

BOM Foreign Investments zoekt in het buitenland gericht naar bedrijven die waarde kunnen toevoegen aan de bestaande clusters in Brabant. Bij het identificeren van interessante bedrijven wordt intensief samengewerkt met Brabantse kennis- en onderwijsinstellingen en met het bedrijfsleven. Buitenlandse bedrijven wordt op hun beurt weer toegang geboden tot contacten in het internationale netwerk van de BOM en tot investeerders in Brabant.

In 2014 is de organisatie van BOM Foreign Investments verder gestroomlijnd en geprofessionaliseerd. Er werden belangrijke stappen gezet in het vormen van één team waarbij kennis en kunde van de projectmanagers van BOM Foreign Investments wordt afgestemd op de marktvraag. Daarnaast is een scherper onderscheid gemaakt in de verschillende vormen van acquisitie:

- **Reactieve acquisitie:** de BOM wordt benaderd door een bedrijf/partner/netwerk om een buitenlands bedrijf te ondersteunen bij de zoektocht naar een vestiging in Europa/Nederland/Brabant.
- **Proactieve acquisitie:** het proactief benaderen van buitenlandse bedrijven middels generieke promotie via seminars, beurzen, road shows en aftasten of bedrijven kijken naar Europese expansie.
- **Strategische acquisitie:** het proactief benaderen van een buitenlands bedrijf met een op maat gemaakte (technologie) propositie gevoed door het cluster in Brabant (ook in samenwerking met cluster/experts).

Wanneer gekeken wordt naar het aantal leads per acquisitievorm in de afgelopen jaren, en naar verwachting ook in de toekomst, dan komt 70% van de leads uit reactieve acquisitie, 25% uit proactieve acquisitie en 5% uit strategische acquisitie.

Bij de contacten met buitenlandse bedrijven is niet alleen een rol weggelegd voor BOM Foreign Investments. Bij de bedrijven zijn met enige regelmaat onderwerpen aan de orde die alle bedrijfsonderdelen van de BOM aangaan, zoals financiering, herstructurering van vastgoed en innovatieprogramma's. Gezamenlijk proberen de verschillende onderdelen hier dan een passende integrale oplossing te bieden. Kijkend naar de activiteiten van BOM Foreign Investments raakt zo'n 20% van die activiteiten ook andere BOM-onderdelen.

NIEUWE STRATEGIE

BOM Foreign Investments maakte in 2014 een start met een nieuwe strategie. In deze strategie komt de nadruk bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven nog sterker te liggen op de verschillen in klantbehoefte waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen toegang tot een afzetmarkt en toegang tot technologie. Voor deze gedifferentieerde invulling van klantbehoeften is andere kennis nodig. BOM Foreign Investments is nu langs deze nieuwe lijn georganiseerd. Van de zeven projectmanagers werken er drie op sectoren (technologie/clusters) en vier op markten (landen/regio's). De strategie is gebouwd op drie pilaren:

1. Market Access (markttoegang);
2. Technology Access (toegang tot technologie);
3. Current Investor Development (actief bezoeken van al in Brabant gevestigde buitenlandse bedrijven).

**MAPSCAPE BETREKT
KANTOORPAND OP
EINDHOVEN AIRPORT**

1. Market Access

Bij Market Access gaat het om het aantrekken van buitenlandse bedrijven die toegang zoeken tot een afzetmarkt om hier omzet te genereren. Daarvoor hebben die bedrijven ondersteunende faciliteiten nodig zoals sales, logistiek, assemblage, productie, service en/of back office functies. Om ondernemingen op dit gebied goed te kunnen ondersteunen, draagt de BOM kennis en inzicht aan als het gaat om zaken als vestigingsklimaat, toegankelijkheid van markten, fiscaliteit, douane, infrastructuur, arbeidsmarkt, bedrijfstvastgoed, werkomgeving en kwaliteit van leven. BOM Foreign Investments legt hierbij de focus op de volgende landen: de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Turkije, India, China, Taiwan en Japan.

2. Technology Access

Bij Technology Access gaat het om het aantrekken van buitenlandse bedrijven die toegang zoeken tot een technologie voor een eigen product/procesontwikkeling ten behoeve van de wereldwijde markt. Ze worden daarbij aangetrokken door het innovatie-ecosysteem in Noord-Brabant, de expertise van de Brabantse kennisinstellingen en de bestaande R&D-activiteiten en netwerken. De begeleiding van deze ondernemingen vraagt binnen de BOM om andere kennis dan bij Market Access. Zo is het noodzakelijk om op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen in de technologie-clusters, van regelgeving over R&D-investeringen en van terreinen/campussen voor R&D en hoogwaardige productie.

Bij Technology Access staan de zes topsectoren in Brabant centraal, maar in actieve zin vooral High Tech Systemen & Materialen (incl. Automotive en Solar), Life Sciences en Agrofood. Het gaat vooral om proactieve en strategische acquisitie die meer tijd en capaciteit vragen dan in Market Access.

3. Current Investor Development

De provincie Noord-Brabant huisvest ruim 1.500 vestigingen van buitenlandse bedrijven. In totaal creëren deze bedrijven een werkgelegenheid van 100.000 directe banen. Het Current Investor Development-programma van de BOM is gericht op actieve ondersteuning van aanwezige

Mapscape is een hoogstaand technologisch bedrijf dat software ontwikkelt voor het lezen van kaarten in navigatiesystemen. Het bedrijf werd in 2007 in Nederland opgericht en in 2011 overgenomen door het Chinese Navinfo, een toonaangevende leverancier van data voor digitale navigatiekaarten, dynamische verkeersinformatie en telematicadiensten voor de automotive branche. Grootste klant van Mapscape in Europa is BMW.

De BOM heeft al sinds januari 2009 contact met Mapscape en heeft het bedrijf in eerste instantie ondersteund bij belastingzaken, immigratiezaken (visa), vastgoed (marktscans), business development (introductie bij TU Eindhoven en TNO Automotive) en publiciteit (Omroep Brabant, website BOM Foreign Investments en nieuwsbrieven). Mapscape werd

daarnaast geïntroduceerd bij een relevant netwerk van consultants, advocaten, fiscalisten en accountants. De BOM werkte daarbij nauw samen met het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA).

Sinds 2011 heeft BOM Foreign Investments Mapscape ondersteund bij het zoeken naar een nieuwe locatie en mogelijkheden voor verdere groei in Brabant. Dit leidde in 2014 tot de verhuizing van de onderneming naar een ander kantoorpand op Eindhoven Airport, een oud pand dat volledig is gerenoveerd en geschikt is gemaakt voor 120 werkplekken. Mapscape groeit hard. Vorig jaar steeg het aantal werknemers van 50 naar 100.

buitenlandse investeerders bij het uitbreiden of consolideren van hun activiteiten in Brabant. Iedere projectmanager behartigt de belangen van een aantal key accounts en heeft periodiek contact met die bedrijven. In 2014 vonden in totaal ruim 160 bedrijfsbezoeken plaats. Het contact is gericht op het behoud van de bedrijven voor Brabant, het aandragen van oplossingen voor mogelijke knelpunten/uitdagingen in de bedrijfsvoering, het bekijken van verdere groeimogelijkheden, het creëren van ambassadeurs voor de regio, het opstellen van testimonials voor marketing & communicatie en het uitbreiden van het netwerk voor nieuwe leads/contacten.

RESULTAAT 2014

De doelstellingen voor BOM Foreign Investments zijn vastgelegd in het Meerjarenplan 2013-2016. Jaarlijks dienen 25 projecten te worden gerealiseerd, met een geïnvesteerd kapitaal van € 75 miljoen en 500 arbeidsplaatsen. Van de projecten moet 25% betrekking hebben op kennisintensieve projecten en 90% aansluiten op de topsectoren. De zes topsectoren voor Noord-Brabant zijn High Tech Systemen & Materialen (HTSM), Life Sciences, Agrofood, Chemie (Biobased), Maintenance & Aerospace en Logistiek.

BOM Foreign Investments kende in 2014 een succesvol jaar als het gaat om het aantrekken van buitenlandse investeringen in Brabant. In totaal werden 32 projecten gerealiseerd met 1.624 arbeidsplaatsen met een totaalbedrag aan investeringen van € 154,2 miljoen. Van de investeringen heeft bijna 100% betrekking op de topsectoren en had ruim 30% een kennisintensief karakter (R&D en productie). De doelstelling 2014 uit het Meerjarenplan 2013-2016 werd daarmee ruimschoots gehaald.

5.2.4 BOM Capital

TAAKOPDRACHT

De taakopdracht voor BOM Capital is het risicodragend investeren in jonge, innovatieve ondernemingen, maar ook in snelgroeiende bedrijven en familiebedrijven in transitie in Brabant. BOM Capital financiert ondernemingen met aandelenkapitaal en (achtergestelde/converteerbare) leningen.

De BOM streeft naar duurzame groei. Financieringen of participaties moeten geen eenmalige impulsen zijn. De BOM streeft innovatieve ontwikkelingen in de prioritaire economische clusters na en steunt bedrijven met Brabantse wortels die zich willen doorontwikkelen en banen willen scheppen.

BOM Capital investeert in transities en op de snijvlakken van clusters (bijvoorbeeld door te investeren in bedrijven die werk maken van de verdere vervaardiging van life sciences en high tech systemen) en zoekt naar de verbinding met maatschappelijke opgaven. Het betekent ook dat wordt bijgedragen aan duurzame relaties tussen financiers onderling en tussen financiers en ondernemers.

Daarnaast wordt ingezet op een doorlopende kapitaalstructuur en het genereren van een zo groot mogelijke hefboom van privaat geld op de publieke middelen die via de fondsen van de BOM worden geïnvesteerd. Het resultaat van deze inzet moet uiteindelijk zijn dat de beschikbaarheid van kapitaal niet langer een belemmering voor economische groei is.

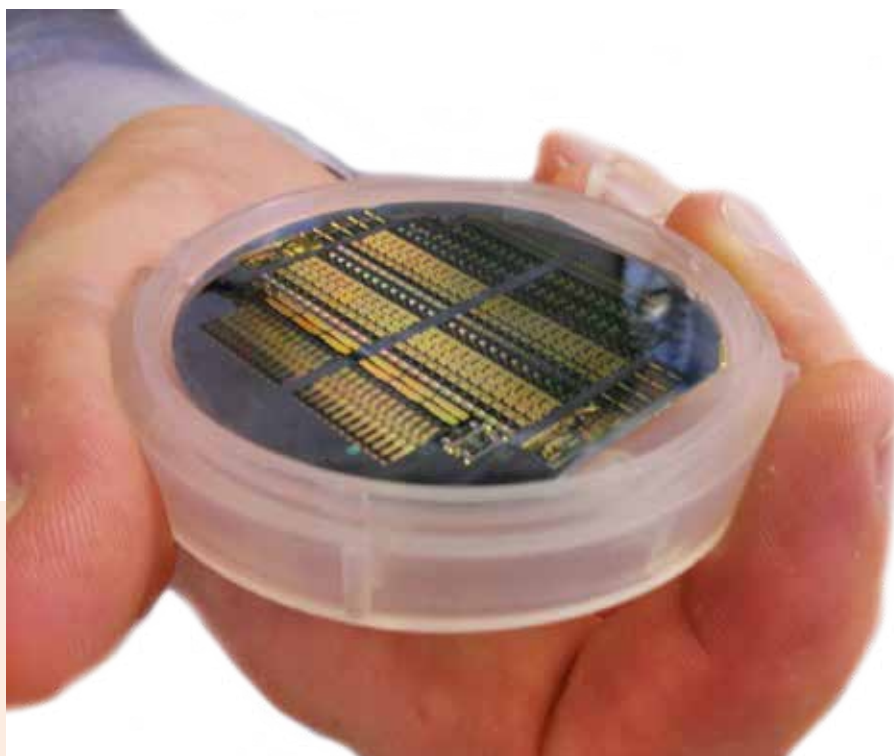
MARKTONTWIKKELINGEN 2014

De economie als geheel liet in 2014 duidelijk tekenen van herstel zien. Bedrijven die zich in een vroege fase van hun ontwikkeling bevinden, hebben het echter nog steeds niet makkelijk. De ontwikkelingstrajecten zijn lang en er is relatief veel geld nodig voor onderzoek en opschaling. Doordat grote bedrijven gedwongen zijn tot kostensanering is hun traditionele rol als aanjagers van innovatie afgenomen.

BOM Capital blijft op zoek naar oplossingen voor vroege fase ondernemingen, onder meer door coaching en (vervolg)financiering. Uitgangspunt daarbij is dat er altijd co-financiers moeten zijn. De BOM besteedt daarom veel aandacht aan het aan boord krijgen van medeaandeelhouders. De uiteindelijke impact van een investering voor Brabant is nadrukkelijk onderdeel van het besluit te investeren.

Een aantal bedrijven in portefeuille heeft in 2014 grote stappen gezet, al blijven het ondernemingen die zich in een vroege fase van hun ontwikkeling bevinden. Bedrijven in de sectoren Life Sciences, (Medische) Technologie en Agrofood ontwikkelden zich in 2014 goed. Er was sprake van veel leads.

De ontwikkeling in het segment Biobased Economy gaat aanzienlijk langzamer. Er zijn wel veel initiatieven, maar veel daarvan zijn nog heel klein. De lage olieprijs en de vondst van nieuwe olievoorraden werkten daarbij in 2014 niet mee. In Duurzame Energie en Smart Mobility voltrokken de innovaties zich ook langzamer dan verwacht. Er zijn niet veel initiatieven en de initiatieven die er zijn, zijn vaak nog niet investeringsrijp.

BOM CAPITAL INVESTEERT IN EFFECT PHOTONICS

EFFECT Photonics is een spin-off van de TU Eindhoven en houdt zich bezig met de ontwikkeling, productie en packaging van transceiver modules voor glasvezelcommunicatie in infrastructuur en datacenters. Het is een hoog technologische onderneming op het gebied van geïntegreerde photonica.

Alleen al de groei van streaming video zal de datagolf door mobiele zendmasten en datacenters de komende vier jaar naar verwachting vertienvoudigen. Daardoor ontstaat een capaciteitsprobleem. Mede dankzij een investering vanuit het Innovatiefonds Brabant, beheerd door BOM Capital, kan EFFECT Photonics de markt op met fotonische chips voor dataverkeer.

Dit zijn optische chips waarin meerdere kleuren licht tegelijk worden uitgezonden en ontvangen. Daardoor verwerken ze binnen eenzelfde tijdseenheid massa's meer data dan bestaande chips en bovendien uiterst energiezuinig. Daarmee bieden ze een betaalbare technologische oplossing voor het capaciteitsprobleem bij dataverkeer.

De multiplier van deze investering met privaat kapitaal is groot. Naast de BOM en TU Eindhoven zijn diverse (internationale) informele investoren bij deze investering betrokken. En met de investering ondersteunt de BOM niet alleen EFFECT Photonics, maar ook de ontwikkeling van de regio Eindhoven tot internationale fotonica hotspot.

BOM CAPITAL IN 2014

In 2014 heeft BOM Capital belangrijke stappen gezet in het realiseren van haar taakopdracht. Naast het risicodragend investeren in bedrijven en het managen van de deelnemingen in de bestaande fondsen, zijn het Cleantechfonds en het Innovatiefonds Brabant van start gegaan met een startkapitaal van respectievelijk € 12 miljoen en € 125 miljoen. Het Innovatiefonds biedt de mogelijkheid om innovaties te financieren en als hefboom te werken op privaat kapitaal.

In 2014 zijn er door BOM Capital 404 leads behandeld, waarvan 16 Fund to Fund en 388 directe investeringen. Het aantal leads is ten opzichte van 2013 (299 leads) met 35% toegenomen. Van de 404 aanvragen is ca. 45% direct afgewezen en zijn er uiteindelijk 11 participaties geclosed (incl. de 3 Fund to Fund investeringen).

De meeste leads zijn rechtstreeks bij BOM Capital binnengekomen. De meeste aanvragen komen vanuit de High Tech sector, gevolgd door ICT. Ongeveer 40% van de aanvragen betreft een starter/pre-seed investering, 16% een seed/early stage investering en 30% een groei/bestaande onderneming.

Voor 2015 ligt de focus op het verbeteren van de kwaliteit van de leads. Door de keuze van de BOM om de markt meer sectoraal te benaderen, bouwen de investmentmanagers en Business Development collega's van de BOM steeds meer kennis en contacten op binnen de diverse sectoren. De kennis over mogelijkheden die de BOM heeft voor ondernemend Brabant wordt daarmee ook steeds groter.

Het streven is dat ondernemers gericht met een investeringsaanvraag bij de BOM komen. De slagingskans om tot investeren over te gaan wordt daarmee groter. Ook zoekt de BOM de periferie van de ondernemingen op, hierbij valt te denken aan het actief onderhouden van relaties met banken, accountants, branche verenigingen etc. Door hier proactief op te sturen verwacht de BOM aanvragen van een hogere kwaliteit.

Organisatie

In organisatorisch opzicht was 2014 voor BOM Capital vooral een jaar van groei. Met de komst van het Innovatiefonds Brabant en de daarmee samenhangende schaalvergroting in de activiteiten is de organisatie van BOM Capital in 2014 aangepast. Het opbouwen van expertise en netwerken gericht op specifieke sectoren sluit beter aan op de behoefte van de markt en op de samenwerking met BOM Business Development.

Er zijn twee sectorteam ingericht, een sectorteam High Tech (HTSM inclusief ICT, Maintenance en Logistiek) en een sectorteam Life Tech (Life Sciences & Health, Agrofood, Biobased Economy).

In nauwe samenwerking met de collega-experts binnen de BOM is in 2014 per sectorteam een visie ontwikkeld. Daarbij gaat het niet alleen om het realiseren van financiële doelstellingen, maar ook om maatschappelijke doelstellingen en het uitbouwen van een goed werkend ecosysteem met de netwerkpartners.

De managementstructuur van BOM Capital is aangepast aan de nieuwe sectorbenadering. Het managementteam van BOM Capital bestaat naast de directeur Capital uit twee sectormanagers en de senior business controller. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden krijgen vanuit dit managementteam verder vorm.

Investment Management Systeem

Portefeuillemanagement is voor BOM Capital van groot belang. Enerzijds voor de ontwikkeling van de individuele portfoliobedrijven en de fonds-in-fonds investeringen. Anderzijds voor de portefeuille van investeringen in de diverse BOM-fondsen.

Het portefeuillemanagement is ook een belangrijk uitgangspunt voor het nieuwe Investment Management Systeem. De forse uitbreiding van de “assets under management”, de noodzaak tot portefeuillemanagement en de uitgebreide verantwoordingsplicht naar de diverse stakeholders op zowel financieel als maatschappelijk gebied, maakten een nieuw Investment Management Systeem noodzakelijk. De Europese aanbesteding daarvan is in 2014 afgerond. De implementatie zal in 2015 plaatsvinden.

Borging Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

De investeringsopdracht van de BOM kent naast financiële ook maatschappelijke doelstellingen. Die hebben in 2014 hun weerslag gekregen in het portefeuillemanagement en in de rapportages. De ondernemingen waarin de BOM investeert hebben allemaal een zekere maatschappelijke relevantie en de wijze waarop deze bedrijven opereren is maatschappelijk verantwoord. Het Innovatiefonds Brabant geeft de BOM op dit gebied ook een nadrukkelijke opdracht. In 2014 is het sturen op MVO geborgd in het investeringsproces.

Integriteitstoets

Met de komst van het Innovatiefonds Brabant heeft de BOM ook de opdracht gekregen ondernemers en hun ondernemingen in portefeuille explicieter te toetsen op integriteit. Doel is bijvoorbeeld te voorkomen dat overheidsgeld wordt gebruikt voor witwassen of voor criminele activiteiten. In 2014 is het toetsen van integriteit met behulp van een praktische tool geborgd in het investeringsproces. Omdat MVO en integriteit breder van belang zijn dan voor de investeringsfondsen alleen, zijn ook in 2014 eerste stappen gezet om te komen tot een verankering van deze onderwerpen voor de BOM als geheel.

Integrale samenwerking

Integrale samenwerking is een belangrijk aandachtspunt in 2014. BOM Business Development en BOM Capital werken in toenemende mate samen. Het ontwikkel- en investeringsproces wordt steeds meer gezamenlijk benaderd. Het Ontwikkelfonds en het Cleantechfonds bieden de mogelijkheid om met middelen van BOM Capital te investeren in de initiatieven waar Business Development bij betrokken is door deze initiatieven verder te ontwikkelen en van vervolginvesteringen te voorzien.

Maar ook rond andere fondsen zoals het Life Sciences Fonds en het Biobased Fonds weten BOM Capital en BOM Business Development elkaar in toenemende mate te vinden. Deze sterkere samenhang van ontwikkelen en investeren/beheren vraagt om aanvullende competenties en een andere wijze van samenwerken. Hier is in 2014 veel aandacht aan besteed.

Ontwikkeling fondsen

Onder alle organisatorische veranderingen is BOM Capital in 2014 onverkort doorgedaan met het actief managen van de bestaande portefeuille en het voorbereiden van exits en het initiëren van nieuwe investeringen. Daarbij is ingezet op 17 tot 23 nieuwe en vervolfinancieringen.

Essentieel onderdeel van het beheer van de fondsen is de exit van investeringen. Dat zijn immers de momenten waarop ondernemingen zich goed ontwikkeld hebben, en middelen 'vrijkomen' en terugvloeien naar de fondsen. Voor goede rendementen zijn exits cruciaal. In de contractfase worden daarom al afspraken gemaakt over de exit-strategie.

Na de oprichting van het Innovatiefonds Brabant eind 2013, zijn in 2014 de eerste investeringen vanuit dit fonds gedaan en is de fund-to-fund strategie voor het fonds ontwikkeld. Eind 2014 is in het kader van die fund-to-fund strategie een overeenkomst getekend voor een investering van € 5 miljoen in het fonds Dutch Venture Initiative (DVI). DVI investeert in overwegend op Nederland gerichte Venture Capital fondsen en is een initiatief van het European Investment Fund (EIF) en het ministerie van Economische Zaken. Daarnaast investeerde het Innovatiefonds Brabant € 2,5 miljoen in het Nederlandse technologiefonds Prime Ventures (Prime IV), en € 5 miljoen in het Nederlandse Life Sciences fonds Forbion Capital Partners (Forbion III). Binnen het Innovatiefonds Brabant is het Ontwikkelfonds opgezet, gericht op vroege fase investeringen in consortia.

In 2014 is extra aandacht besteed aan de rol die de BOM kan vervullen op het gebied van ketenregie. BOM Capital heeft het netwerk met co-investeerders en follow-on investeerders verder uitgebreid, ook internationaal. Daarnaast heeft BOM Capital de contacten met valorisatieprogramma's van Starterslift, BrightMove en Ondernemerslift en programma's als Next OEM en de Start Up Bootcamp verder geïntensiveerd.

RESULTAAT 2014

Aan de investeringscommissie zijn 31 investeringsaanvragen voorgelegd:

15 vervolgfiancieringen voor bestaande participaties, 13 nieuwe investeringsaanvragen en 3 exits. Het hiermee gemoeide investeringsbedrag bedroeg ruim € 29 miljoen, waarvan € 12,5 miljoen voor drie Fund-to-Fund investeringen. Een deel van de investeringsaanvragen is inmiddels afgerond.

Van de 3 besproken exits zijn er 2 in 2014 geëffectueerd. Er hebben in 2014 2 faillissementen plaatsgevonden en nog eens 2 aan het begin van 2015. De (financiële) gevolgen hiervan zijn in het resultaat van 2014 meegenomen.

Het totaal geïnvesteerd vermogen bedraagt ruim € 89 miljoen, waarvan 80% in aandelen en 20% in leningen is geïnvesteerd.

Alle fondsen tezamen hebben 80 participaties. Na ontubbeling voor investeringen uit meerdere Capital fondsen, bedraagt het aantal participaties 65. Hiervan bevinden de meeste zich in de sectoren High Tech Systems, ICT en/of Life Sciences.

5.2.5 Pivot Park

TAAKOPDRACHT

Pivot Park in Oss is een campus voor open innovatie in de life sciences. Voor starters én voor bestaande ondernemingen die door willen groeien. Op Pivot Park worden state-of-the-art kernfaciliteiten bereikbaar gemaakt voor ambitieuze life sciences-bedrijven. De aanwezige faciliteiten, apparatuur, dienstverlening en kennis zijn toegespitst op alle aspecten van farmaceutisch onderzoek en ontwikkeling.

Pivot Park is in 2012 ontstaan uit een initiatief van het farmaceutische bedrijf MSD in samenwerking met de provincie Noord-Brabant, de gemeente Oss, de Nederlandse ministeries van Economische Zaken en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en de BOM. De BOM is volledig eigenaar van Pivot Park (OLSP Holding B.V.).

MARKTONTWIKKELINGEN 2014

De trend dat grote farmaceutische bedrijven research-activiteiten afbouwen en uitbesteden, heeft zich in 2014 doorgezet. Dit biedt mogelijkheden voor startende bedrijven die zich hebben afgesplitst van grote farmabedrijven, maar ook voor initiatieven die gericht zijn op het omzetten van kennis naar producten vanuit universiteiten, en voor de groei van bestaande middelgrote kennisbedrijven in de sector.

De markt voor starters en doorgroeiers in de farmaceutische industrie was in 2014 zeer competitief. Pivot Park heeft hierin zijn rol weten te pakken, mede door het aanbieden van starterspakketten, toegang tot hooggekwalificeerde apparatuur en de 'open access' laboratoria voor NMR en het screening center.

PIVOT PARK IN 2014

Na een nieuwe reorganisatie bij MSD in 2014, zijn Pivot Park, aandeelhouder BOM, de gemeente Oss, de provincie Noord-Brabant en het ministerie van Economische zaken samen met MSD gekomen tot een nieuwe Intentieverklaring. Die maakt de vestiging van een losstaande campus mogelijk, dat wil zeggen, afgescheiden van de bedrijven MSD en Aspen.

De intentieverklaring omvat het overgaan van twee nieuwe gebouwen (RX en RY), een grondtransactie, de ontvlechting van faciliteiten, en het creëren van een eigen ingang, infrastructuur en vergunning voor Pivot Park. In november 2014 is de eerste stap in de uitvoering hiervan gezet door het toevoegen van gebouw RX aan Pivot Park. In 2015 wordt uitvoering van de overige afspraken in de intentieverklaring verwacht.

In 2014 kon Pivot Park een zestal nieuwe bedrijven verwelkomen. Daarnaast kwam een aantal gevestigde bedrijven in een volgende fase van ontwikkeling, wat resulteerde in een groei van het aantal medewerkers en van de gehuurde meters kantoor- en laboratoriumruimte. De volledig ingerichte laboratoria, verhuur en verkoop van apparatuur en de toegang tot de Open Access faciliteiten zijn belangrijke trekkers voor bedrijven die op Pivot Park gevestigd zijn, of zich er willen vestigen.

Daarnaast is in 2014 het Pivot Park FlexLab gestart, dat beschikt over verschillende laboratoria, geschikt voor chemische of biologische werkzaamheden, die op dagbasis kunnen worden gehuurd. De eerste gebruiker, start-up Bacsassin, heeft haar onderzoeken in het FlexLab inmiddels naar tevredenheid afgesloten.

Bij het Pivot Park Screening Center is het European Lead Factory (ELF) project in 2013 en 2014 volledig op gang gekomen. In dit project, dat gesteund wordt door het Europese Innovative Medicines Initiative (IMI), nemen tal van Europese bedrijven deel om samen nieuwe medicijnen te ontwikkelen. Voor het Pivot Park Screening Center is de rol in het ELF project van essentieel belang.

RESULTAAT 2014

Pivot Park groeide in 2014 conform verwachting tot 34 bedrijven. Het aantal medewerkers op de campus kwam met 350 boven verwachting uit door een sterker dan verwachte groei van een aantal bedrijven. De netto bezetting in vierkante meters (exclusief gemeenschappelijke ruimtes) van Pivot Park bedroeg per eind 2014 52%. Dit is boven de verwachting van 48%.

In 2014 kwamen er zes nieuwe bedrijven op Pivot Park. Door een nieuwe reorganisatieronde bij MSD ontstonden vier nieuwe bedrijven, die zich op Pivot Park hebben gevestigd. Daarnaast hebben twee groeiende starters voor Pivot Park gekozen.

Het bedrijf Aspen is in 2014 met circa 60 medewerkers een grote huurder geworden van kantoorruimte op het terrein. Deze medewerkers zijn echter niet opgenomen in het totale aantal van 350 medewerkers op Pivot Park, net zomin als de medewerkers van MSD, omdat beide bedrijven medebewoners van de campus zijn.

BIONOVION EN CHEMCONNECTION GROEIEN OP PIVOT PARK

BioNovion en ChemConnection zijn voorbeelden van bedrijven op Pivot Park die in 2014 een sterke groei lieten zien en een nieuwe fase van ontwikkeling bereikten. Na in 2012 gestart te zijn met een klein aantal R&D experts zijn beide bedrijven inmiddels uitgegroeid tot volwassen mkb-bedrijven. Nieuwe getalenteerde medewerkers zijn aangetrokken en internationale wereldwijde samenwerkingen zijn opgezet.

BioNovion ontwikkelt, in samenwerking met top oncologiecentra in binnen- en buitenland, antistoffen voor de behandeling van kanker. Het bedrijf heeft uitgebreide ervaring met laboratoriumonderzoek van antistoffen die immunologische afstoting van kanker stimuleren en de overlevingskans van kankerpatiënten significant verbetert.

BioNovion begon drie jaar geleden in een incubator setting en verhuisde in december 2014 naar een grotere eigen faciliteit, ook op Pivot Park. De reeds aanwezige laboratoria en apparatuur maakten het hen destijds gemakkelijk om te starten. BioNovion heeft nu haar eigen faciliteiten, maar maakt nog steeds gebruik van de infrastructuur van de campus.

ChemConnection biedt diensten aan op het gebied van chemische procesontwikkeling en productie van stoffen voor met name de farmaceutische industrie. Het bedrijf heeft een GMP kwaliteitssysteem en kan voor klanten actieve ingrediënten, nanomedicijnen en liposomen maken voor gebruik in klinisch onderzoek. ChemConnection exploiteert een proeffabriek op Pivot Park en groeit fors.

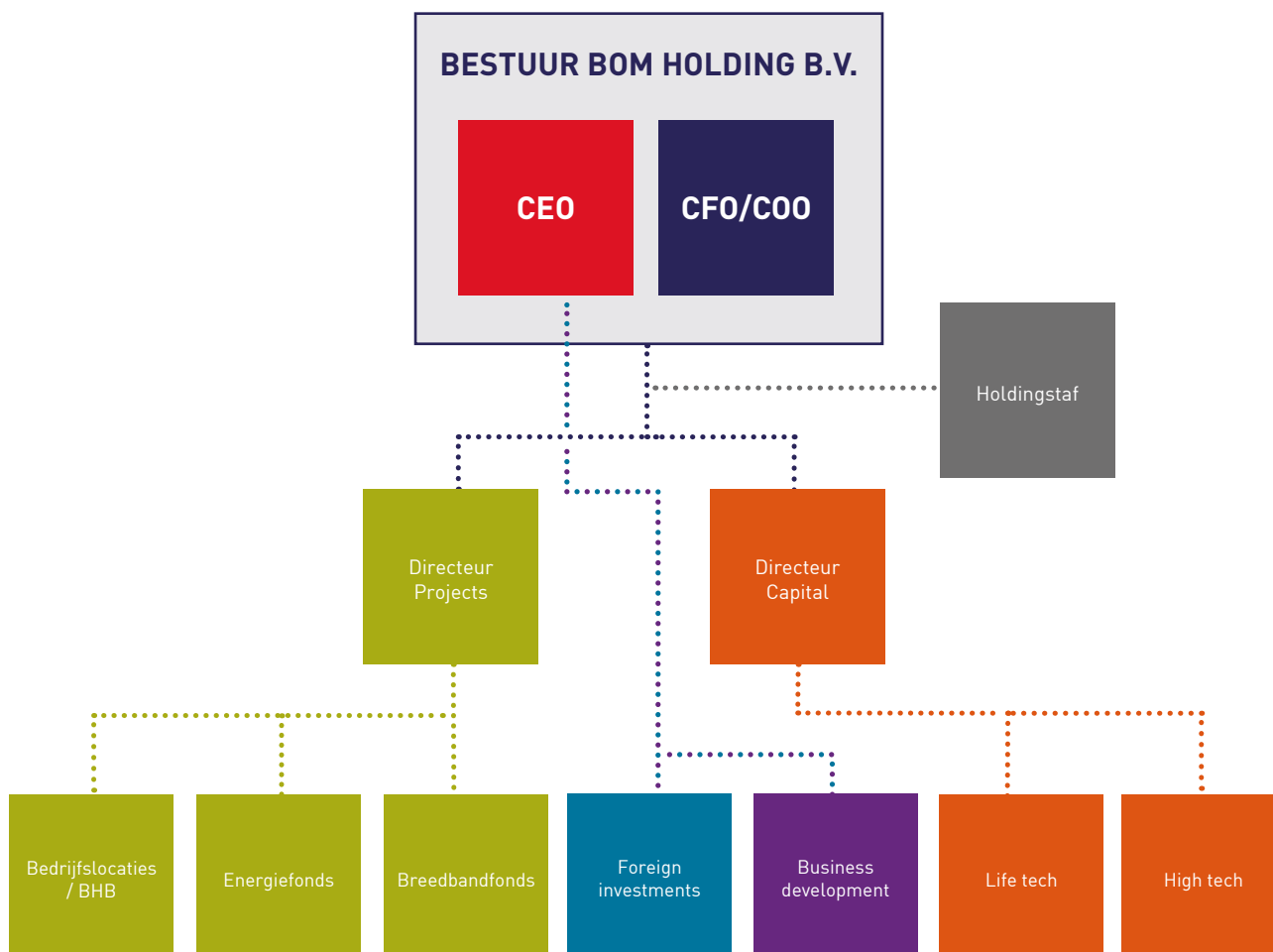
ChemConnection kreeg in 2012 van Pivot Park anderhalf jaar de tijd om op te starten in de proeffabriek. De sterke groei van het bedrijf komt onder meer doordat het oud-MSD'ers kon inhuren met veel kennis en ervaring. ChemConnection is inmiddels al zo ver gegroeid dat het bedrijf in 2014 behoefte had aan extra laboratoriumruimte. Pivot Park heeft ChemConnection gefaciliteerd in de groei met de benodigde ruimte en hoogwaardige apparatuur.

5.2.6 Organisatie en medewerkers

Na het transitiejaar 2013 was 2014 voor de BOM een jaar van het doorvoeren van verandering, met name gericht op groei van de organisatie en inbedding van nieuwe structuren. Vanuit een stevige interne organisatie dient de focus nu meer naar buiten gericht te worden.

Met de benoeming van een nieuwe financieel & operationeel directeur en meerdere sectormanagers, is de nieuwe managementstructuur in 2014 operationeel geworden. Daarnaast is de organisatie in de breedte versterkt door uitbreiding van het aantal investmentmanagers en analisten, en een verdere versterking van ondersteunende afdelingen.

ONTWIKKELPROGRAMMA

Om de ontwikkeling van de organisatie in goede banen te leiden is in 2013 het BOM 3.0 ontwikkelprogramma opgezet, waarin vijf kernthema's zijn gedefinieerd: versterking van het management, invulling van de kernwaarden, doorontwikkeling van professionals, versterking van de samenwerking en het op orde maken van processen op weg naar operational excellence. De implementatie van het programma is in 2014 ingezet en dit proces loopt in 2015 door. Verder zijn in 2014 voor de BOM-organisatie kernwaarden opgesteld en als richtlijn voor al het handelen ingevoerd. De implementatie van deze kernwaarden biedt een belangrijke basis om verder aan de organisatie te bouwen.

De doorontwikkeling van de professionele kwaliteiten van medewerkers heeft in 2014 vorm gekregen door het vaststellen van kerncompetenties en door een begin te maken met de uitwerking van de aanvullende afdeling- en functiecompetenties. Aan vergroting van financieel inzicht en bewustwording is invulling gegeven door het opzetten van kennissessies. Er is daarnaast meer aandacht besteed aan persoonlijke ontwikkeling van medewerkers door de individuele ontwikkeling integraal onderdeel te maken van de performance cyclus.

COMPETENTIES MEDEWERKERS

De competenties die van medewerkers van de BOM worden verwacht, zijn in 2014 nader vastgesteld. Verwacht wordt dat zij in staat zijn vernieuwend te denken (innovatief vermogen hebben), omgevingsbewust zijn, over een gezonde dosis durf beschikken en bereid zijn samenwerking te zoeken. Om kennis en ervaring voor de toekomst te borgen, wordt gezocht naar én geïnvesteerd in jonge high potentials (twintigers, begin dertigers).

De snelle groei van het aantal medewerkers en de instroom van jonge mensen vraagt bijzondere aandacht voor het begeleiden van nieuwe collega's. Iedere nieuwe medewerker wordt begeleid door een 'buddy', waardoor de integratie snel verloopt. Verder wordt veel aandacht besteed aan het informeren van medewerkers over veranderingen en ontwikkelingen, zodat iedereen goed op de hoogte blijft. Dit gebeurt onder andere door het uitbrengen van interne updates en het organiseren van zogenaamde gongmomenten (waar successen in het kort worden gedeeld).

Deze aanpak draagt bij aan de informele werksfeer, waar medewerkers de mogelijkheid hebben om zelf initiatief te nemen. Door het vergroten van het aantal (informele) bijeenkomsten weten medewerkers elkaar ook zakelijk beter te vinden. De organisatie is nog relatief klein, wat de slagkracht van de onderneming ten goede komt.

Medewerkers van de BOM voelen maatschappelijke en economische verantwoordelijkheid voor Brabant. Ze worden uitgedaagd zich te ontwikkelen (bijvoorbeeld via BOM University; een inspiratieprogramma voor jonge professionals) waarbij rekening wordt gehouden met de individuele behoeften.

De ontwikkeling van het aantal medewerkers gedurende het jaar was als volgt:

Organisatieonderdeel	In dienst per 1-1-2014 (FTE)	In dienst per 31-12-2014 (FTE)	In dienst getreden in 2014 (FTE)	Uit dienst getreden in 2014 (FTE)
BOM	55	71,1	18,7	2,6
Pivot Park	23,9	30,3	7,4	1
Totaal	78,9	101,4	26,1	3,6

5.2.8 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Als publieke onderneming heeft de BOM de ambitie om bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en 'maatschappelijk betrokken werkgeverschap'. De kernopdracht van de BOM richt zich daarom niet alleen op economische structuurversterking maar indirect ook op maatschappelijke doelen zoals het bevorderen van werkgelegenheid en het stimuleren van een duurzame economie.

Om daadwerkelijk maatschappelijk verantwoord te (kunnen) ondernemen, tracht de BOM de bouwstenen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) als integraal onderdeel van haar bedrijfsvoering te hanteren. Ondanks de beperkte schaalgrootte als onderneming probeert de BOM hier gericht aan te werken op drie verschillende deelterreinen.

- **Als opdrachtnemer** streeft de BOM ernaar zo veel mogelijk verbinding te maken tussen ondernemings- en maatschappelijke doelen. Het structureel hanteren van MVO- en integriteitstoetsen bij het aangaan van samenwerkingsverbanden voor projecten en investeringen vormt hierin een centraal ijkpunt.
- **Als werkgever** vindt de BOM dat diversiteit en stimulering van mensen met een (mogelijke) afstand tot de arbeidsmarkt bewust moet worden meegewogen in de beoordeling van de geschiktheid van (nieuwe) medewerkers. De BOM is een mensgerichte organisatie waarin competenties voorop staan en waarin verbinding met anderen en de ontwikkeling van medewerkers moeten bijdragen om de kernopdracht beter te kunnen uitvoeren.
- **Als opdrachtgever** hanteert de BOM een transparant aanbestedingen- en inkoopbeleid. Zakelijke partners worden actief gestimuleerd om de grondbeginselen van duurzame inkoop en productie te hanteren, waarbij verantwoord werkgeverschap een kernvereiste is.

Zie voor een overzicht van de MVO-inspanningen van de BOM bijlage 3.0 van dit verslag.

De BOM onderschrijft de ILO-richtlijnen en de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen. In de verantwoording over het gevoerde beleid hanteert de BOM zo veel mogelijk de rapportagecriteria gebaseerd op de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) versie 3.1. De GRI-richtlijnen zijn wereldwijd geaccepteerde richtlijnen voor het opstellen van (maatschappelijke) jaarverslagen.

5.3 Financiële ontwikkelingen 2014

RESULTATEN (X € 1,-)

	2014	2013
	€	€
Resultaat BOM Capital	2.180.688	-10.057.186
Resultaat BOM Development (BD&FI)	92.146	87.189
Resultaat BOM Projects	699.564	96.416
Exploitatieresultaat OLSP Holding	885.479	-3.150.197
Overige resultaten	-	171.119
Resultaat BOM Holding geconsolideerd	3.857.877	-12.852.659
Aandeel derden in het resultaat:	-150.920	4.029.230
Resultaat vennootschappelijk BOM Holding B.V.	3.706.957	-8.823.429

Resultaat 2014

BOM Holding B.V. heeft in 2014 een positief resultaat 2014 behaald van € 3.706.957, tegen een resultaat van € 8.823.429 negatief in 2013.

De Staat der Nederlanden houdt 49,9% van de aandelen van de vennootschappen BOM Capital I B.V. en BOM Business Development & Foreign Investments B.V. Het geconsolideerd resultaat 2014 (inclusief het aandeel van derden) dat is gerealiseerd bedraagt € 3.857.877 vergeleken met een negatief geconsolideerd resultaat van € 12.852.659 in 2013.

Gecorrigeerd voor de eenmalige en bijzondere posten in 2014 kent BOM Holding een genormaliseerd vennootschappelijk resultaat van € 340.302 negatief vergeleken met een negatief genormaliseerd resultaat van € 6.903.127 in 2013. In bijgevoegde tabel is een nadere onderbouwing opgenomen van deze normalisering. De achtergrond van de individuele bijzondere posten wordt hierna nader toegelicht.

TOELICHTING

	2014	2013
	€	€
Geconsolideerd resultaat	3.857.877	-12.852.659
Correctie vrijval BTW-voorziening OLSP	-431.372	-
Correctie vrijval herinvesteringsreserve OLSP	-1.695.585	-
Correctie verwerking allonges 2013	-1.955.310	1.955.310
Correctie verwerking allonges 2012	35.008	-35.008
Genormaliseerd geconsolideerd resultaat	-189.382	-10.932.357
Aandeel derden in het resultaat	-150.920	4.029.230
Genormaliseerd vennootschappelijk resultaat	-340.302	-6.903.127

Wijziging verwerking resultaten

De forse uitbreiding van de investeringsopdrachten aan de BOM heeft in toenemende mate invloed op de financiële huishouding van de BOM en enkele dochtervennootschappen.

In 2014 zijn daarom aanvullende afspraken gemaakt voor de investeringsactiviteiten waardoor zowel de (tussentijdse) mutaties in de waardering van participaties alsook de gemaakte beheerkosten van de fondsen in dat betreffende boekjaar mogen worden gecorrigeerd op het bedrag van de lening. Op deze manier wordt een meer getrouw beeld gegeven van de financiële resultaat- en vermogensontwikkeling van de betreffende vennootschappen.

Deze afspraken gelden voor Life Sciences & Health Fund B.V., Biobased Brabant Fonds B.V., Cleantechfonds Brabant, Innovatiefonds Brabant B.V., Energiefonds Brabant B.V. en Breedbandfonds Brabant B.V. De nieuwe regeling is met terugwerkende kracht overeen gekomen, waardoor het resultaat 2014 ook wijzigingen op de resultaten uit voorgaande boekjaren bevat. Dit leidt in 2014 in totaal tot dekking participatieresultaten en dekking fondskosten van respectievelijk € 3.574.012 en € 3.594.944, in totaal € 7.168.956. De posten zijn in onderstaande tabel nader gespecificeerd voor de verschillende boekjaren en de respectievelijke fondsen:

	Dekking participatie resultaten	Dekking fondskosten	Totale dekking
	€	€	€
2012			
Life Sciences & Health Fund	-	-449	-449
Biobased Brabant Fonds	-	-34.559	-34.559
	-	-35.008	-35.008
2013			
Life Sciences & Health Fund	1.281.696	187.924	1.469.620
Biobased Brabant Fonds	200.000	205.830	405.830
Capital II	74.696	5.164	79.860
	1.556.392	398.918	1.955.310
2014			
Life Sciences & Health Fund	-84.134	236.328	152.194
Biobased Brabant Fonds	913.954	120.963	1.034.917
Capital II	238.853	18.794	257.647
Innovatiefonds Brabant	948.947	2.061.323	3.010.270
Energiefonds Brabant	-	562.091	562.091
Breedbandfonds Brabant	-	231.535	231.535
	2.017.620	3.231.034	5.248.654
Totaal	3.574.012	3.594.944	7.168.956

Resultaat BOM Capital

De activiteit BOM Capital bestaat uit vijf vennootschappen: BOM Capital I B.V., BOM Capital II B.V., Life Sciences & Health Fund B.V., Biobased Brabant Fonds B.V. en het in december 2013 opgerichte Innovatiefonds Brabant B.V. BOM Capital heeft in 2014 een resultaat gerealiseerd van € 2.180.688 ten opzichte van een resultaat van € 10.057.186 negatief in 2013.

Zonder toepassing van de nieuwe afspraken zou het resultaat 2014 van BOM Capital € 4.194.642 negatief zijn geweest (€ 2.180.688 -/- €3.574.012 -/- 2.801.318). Onderstaande tabel geeft inzicht in de opbouw van het resultaat 2014 van BOM Capital:

	Saldo dotatie en vrijval van voorzieningen	Overige financiële opbrengsten	Dekking participatie resultaten	Overige opbrengsten	Bedrijfslasten	Overige resultaten	Dekking fondskosten	Resultaat 2014	Resultaat 2013
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
BOM Capital I B.V.	269.313	-	-	1.269.047	-1.321.792	43.818	-	260.386	-8.101.876
BOM Capital II B.V.	-243.527	4.674	313.549	245.700	-264.518	24	23.958	79.860	-79.860
Life Sciences & Health Fund B.V.	50.934	33.199	1.197.562	-	-236.703	376	423.803	1.469.171	-1.469.620
Biobased Brabant Fonds B.V.	-913.954	-	1.113.954	-	-250.495	129.532	292.234	371.271	-405.830
Innovatiefonds Brabant B.V.	-948.947	-	948.947	-	-2.061.142	-181	2.061.323	-	-
BOM Capital	-1.786.181	37.873	3.574.012	1.514.747	-4.134.650	173.569	2.801.318	2.180.688	-10.057.186

Het totale niveau van voorzieningen kwam door de aanpassingen in 2014 uit op 44% van het totaal geïnvesteerd vermogen, tegen 57% in 2013.

BOM Capital waardeert haar portfolio twee keer per jaar op basis van de ontwikkelingen bij de ondernemingen in portefeuille. De periodieke analyse van aspecten als productfase, marktphase, kwaliteitsmanagement, liquiditeitspositie, inkoopmarkt, financials en exit-mogelijkheden leiden tot een integrale weging van het risico en daarmee tot een onderbouwde afwaarderingsfactor. De voorzieningen zijn daarmee gebaseerd op een consistent risicomodel en niet op een fair market value waarderingsmodel.

Het percentage voorzieningen is verklaarbaar door de samenstelling van de portefeuille aangezien de BOM vooral de opdracht heeft te investeren in vroege fase ontwikkelingen van ondernemingen. Deze categorie ondernemingen kenmerkt zich per definitie door een hoog risicoprofiel. Het merendeel van de voorzieningen heeft betrekking op deze investeringen.

De deelnemingen waar de voorziening is toegenomen, hadden veelal te maken met een vertraging in de vercommercialisering of een vertraging in de productontwikkeling. Beide aspecten hebben tot gevolg dat de liquiditeit en zo ook de continuïteit onder druk komen te staan. Daarnaast is een aantal early stage bedrijven in de groeifase beland waarbij deze groeifase wordt gekenmerkt door een stijging van de kapitaalbehoefte.

Resultaat BOM Development

De ontwikkelactiviteiten worden uitgeoefend in BOM Business Development & Foreign Investments B.V. Het resultaat van BOM Development bedroeg over 2014 € 92.146 en was daarmee in lijn met het jaar 2013 toen het resultaat uitkwam op € 87.189.

Resultaat BOM Projects

BOM Projects bestaat uit drie vennootschappen: BOM Bedrijfslocaties B.V., het in december 2013 opgerichte Energiefonds Brabant B.V. en het in april 2014 opgerichte Breedbandfonds Brabant B.V.

Het resultaat van BOM Projects bedroeg in 2014 € 699.564 en kwam volledig voor rekening van BOM Bedrijfslocaties B.V. Voor beide andere vennootschappen zijn in 2014 eveneens nieuwe afspraken voor de geldleningen overeengekomen, hetgeen tot een nulresultaat heeft geleid.

Zonder deze nieuwe afspraken zouden de resultaten 2014 van Energiefonds Brabant B.V. en Breedbandfonds Brabant B.V. respectievelijk € 562.091 negatief en € 231.535 negatief zijn en het totale resultaat van BOM Projects in 2014 € 94.062 negatief zijn geweest.

Resultaat Pivot Park (OLSP Holding B.V.) en overige resultaten

Het resultaat van de 100% deelneming Pivot Park bedroeg in 2014 € 885.479, vergeleken met € 3.150.197 negatief in 2013. Het resultaat over 2014 werd in belangrijke mate beïnvloed door een tweetal bijzondere posten. Allereerst is een in het verleden opgebouwde herinvesteringsverplichting niet langer noodzakelijk gebleken waardoor een bedrag van € 1.695.585 ten gunste van het resultaat 2014 is gekomen. Ten tweede is een in het verleden getroffen voorziening van € 431.372 inzake een BTW-claim vrijgevallen ten gunste van het resultaat 2014 naar aanleiding van definitieve standpuntbepaling van de Belastingdienst. Zonder de twee bijzondere posten zou het resultaat van OLSP Holding B.V. in 2014 € 1.241.478 negatief zijn geweest, wat in overeenstemming is met de fase waarin de ontwikkeling van het Pivot Park zich bevindt en de vooraf begrote resultaatontwikkeling 2014.

De overige resultaten waren in 2014 nihil, vergeleken met een positief resultaat van € 171.119 in 2013. Dit resultaat uit 2013 had volledig betrekking op BOM Vastgoed B.V. In tegenstelling tot 2013 was er in 2014 niet langer sprake van verhuuropbrengsten aangezien het bedrijfspand inmiddels volledig in gebruik is door de BOM. In 2014 zijn alle vastgoed gerelateerde kosten in eerste aanleg ten laste van BOM Vastgoed B.V. gebracht waarna deze als kosten van shared services worden doorbelast aan de vennootschappen binnen de BOM.

5.4 Risicomanagement

De directie van de BOM beschouwt risicomanagement als een centraal aandachtspunt van de bestuurlijke en managementagenda. Een doeltreffende uitvoering van de gestelde opdrachten met een daarbij behorende efficiënte inzet van beschikbare (financiële) middelen kan alleen plaatsvinden als proactief wordt gekeken naar mogelijk toekomstige gebeurtenissen die een ongewenst effect kunnen hebben op de onderneming.

Na het herijken van de BOM-opdracht en de voorbereiding van de implementatie in 2012 en 2013 heeft 2014 vooral in het teken gestaan van 'beheerste groei' en 'operational excellence'. Directie en toezichthouders hebben de belangrijkste organisatorische risico's geïdentificeerd voor het realiseren van deze transitie. Daarbij is gekeken naar het daadwerkelijk inrichten van een centraal risicobeheersingskader om mogelijke risico's eerder te kunnen signaleren en mitigerende maatregelen te kunnen voorbereiden.

In 2014 is pragmatisch gestart met een activiteitenplan om de beheersing van de kernrisico's ter hand te nemen. Per kernrisico is een planning opgesteld waarmee diverse beheers- en verbetermaatregelen zijn voorbereid en doorgevoerd. In de tabel hiernaast is per kernrisico een korte beschrijving gegeven van de voorziene risico's en van de beoogde beheers- en verbetermaatregelen.

KERNRISICO**BEHEERS- EN
VERBETERMAATREGELEN****Reputatieschade (strategisch risico)**

Juiste profilering van de BOM of haar individuele activiteiten is van strategisch belang. Reputatieschade heeft invloed op het draagvlak en kan er tevens toe leiden dat de BOM in de markt en de samenleving minder wordt gezien als de aangewezen partner om tot succesvolle samenwerking te komen.

- Actualiseren strategische communicatie-agenda
- Monitoring / imago management
- Crisisbeheersingsstrategie

Pivot park (strategisch risico)

Het Pivot Park is als startende 'life sciences campus' een strategische deelneming voor de BOM. Een negatieve ontwikkeling heeft niet alleen reputatierisico's voor de BOM tot gevolg maar heeft ook gevolgen voor de participatieportefeuille en de herstructureringsopdracht van Pivot Park als innovatie-ecosysteem.

- Actualiseren businessplan
- Versterken management-structuur
- Versterken stakeholder dialoog
- Investeringsfocus (financieel risico)

Investeringsfocus (financieel risico)

De BOM kent als ontwikkelingsmaatschappij een zeer brede investeringsopdracht. Het niet kunnen selecteren van voldoende en geschikte participatiemogelijkheden zal druk zetten op het realiseren van de investeringsdoelen. Verder zal een onbalans tussen maatschappelijke bijdragen en financieel rendement de beoogde impact en de revolverendheid van het fonds in gevaar kunnen brengen.

- Actualiseren sectorplannen
- Verstevenigen deal flow (intake en procedure)
- Integratie investerings- en financiële rapportages

Procesbeheersing (operationeel risico)

De groei van de organisatie en vooral van de financiële verantwoordelijkheid noodzaken tot een herijking van de interne beheersing en processtructuur. Indien BOM-professionals zich niet voldoende bewust zijn welke materiële en financiële verplichting zij kunnen aangaan en de bijbehorende informatie niet deugdelijk wordt vastgelegd, kan de realisatie van de strategie alsook een rechtmatige inzet van beschikbare middelen in gevaar komen.

- Actualiseren interne beheersing
- Actualiseren Planning & Control cyclus
- Implementatie Investment Management System

Human Capital (operationeel risico)

De medewerkers van de BOM zijn een centrale factor in de taakuitvoering. De toenemende diversiteit en complexiteit van de brede opdracht aan de BOM vraagt specifieke competenties van medewerkers. Het niet beschikbaar zijn van voldoende kwalitatief geschikte kandidaten alsook het onvoldoende kunnen binden van medewerkers kan de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening van de BOM in gevaar brengen.

- Actualiseren interne overlegstructuur
- Competentiemanagement en ontwikkeling
- Werving & selectie

In de monitoring van de risicobeheersingskaders is eind 2014 vastgesteld dat de kernrisico's ook voor 2015 vooralsnog de belangrijkste elementen van het risicoprofiel vormen. De implementatie van mogelijke beheersmaatregelen wordt geoptimaliseerd met een verdere uitwerking van het aspect 'risico-bereidheid'. Door de specifieke opdracht van de BOM zal deze risicobereidheid altijd in samenhang met directe stakeholders / opdrachtgevers moeten worden getoetst. Daarnaast zal ook worden toegewerkt naar een afgeleid risicobeheersingskader voor de verschillende deelopdrachten van de BOM.

De externe ontwikkelingen in vooral de strategische kernrisico's vormen een centraal aandachtspunt. Het is echter zaak om de monitoring van alle kernrisico's gestructureerd ter hand te nemen. Niet alleen de uitkomst van de provinciale verkiezingen, de actualisering van nationale en regionale economische ambities, overige internationale en interregionale ontwikkelingen maar ook de ervaringen van stakeholders met de taakuitvoering van de BOM bieden waardevolle informatie om onze 'toegevoegde-waarde-propositie' structureel te kunnen verstevigen.

Financiële instrumenten en risico's

Voor de financiering van een deel van haar activiteiten ontvangt de BOM een jaarlijkse subsidiebijdrage. Daarnaast mag de BOM de kosten van haar investeringsactiviteiten dekken binnen de ter beschikking gestelde fondsen. Kaders en richtlijnen hoe dient te worden omgegaan met beschikbaar gestelde liquiditeiten zijn opgenomen in een treasurystatuut waarin voor het optimaliseren van renteopbrengsten op tijdelijk overtollige liquide middelen alleen defensieve financiële instrumenten mogen worden toegepast. In 2014 is hiertoe uitsluitend gebruik gemaakt van deposito's en spaarrekeningen.

De BOM voert haar operationele en financieringsactiviteiten uitsluitend uit in Nederland en de EU en loopt zodoende geen valutarisico's. De BOM kent een renterisico op de boekwaarde van haar investeringen (inbaarheid rente op verstrekte leningen). De BOM loopt projectrisico's in Europese subsidieprojecten waarin zij deelneemt als penvoerder of projectdeelnemer. Dit heeft vooral betrekking op het niet voldoen aan administratieve subsidiebepalingen waardoor gemaakte kosten niet worden vergoed.

Liquiditeiten en deposito's / spaarrekeningen zijn ondergebracht bij Nederlandse banken die onder toezicht staan van de centrale bank en minimaal een 'stable outlook' kennen.

5.5 Vooruitzichten 2015

In lijn met de ingeslagen weg van 2014 zal de BOM in 2015 blijven werken aan versterking van voorgenomen ambities. De BOM is inmiddels over de helft van haar meerjarige opdracht 2013-2016 heen en zal in de eerste helft van 2015 een midterm review uitvoeren. De BOM is als lerende organisatie bereid kritisch te blijven kijken naar haar eigen functioneren en lering te trekken uit de feedback van stakeholders.

In strategisch opzicht zal de BOM in 2015 met name aandacht willen besteden aan het versterken van de positionering van de BOM en haar kernactiviteiten en aan het nog zichtbaarder maken van de toegevoegde waarde van de BOM. De bijdrage die de BOM wil leveren, zal in samenspraak met overige stakeholders worden versterkt.

Specifiek zal in 2015 worden gewerkt aan het versterken van het ontwikkelperspectief van Pivot Park. Met alle stakeholders zal in het voorjaar een herijking en verdere integratie van zowel park- alsook vastgoedexploitatie worden doorgevoerd.

Operationeel zal de BOM zich richten op het herijken van de ontwikkelaanpak van innovatieve businessclusters, bedrijven en bedrijfslocaties. Het versterken van de deal flow en deal sourcing van investeringsvoorstellen is daarbij van cruciaal belang. Begin 2015 zal een begin worden gemaakt met de invoering van een Investment Management Systeem, dat zal bijdragen aan verbetering en structurering van informatieverzameling en kennisdeling rondom participaties.

Binnen de BOM-organisatie blijft ook integrale samenwerking cruciaal om de toegevoegde waarde voor de Brabantse economie te vergroten. Om dat te ondersteunen wordt ook een nieuw huisvestingsconcept voorbereid dat nieuwe (projectmatige) samenwerkingsvormen ondersteunt. Competentieontwikkeling en succession planning zullen verder worden geïntegreerd in de jaarlijkse performance cyclus en jonge high potentials doorlopen in het kader van hun ontwikkeling het BOM 3.0 Academy programma. Daarnaast gaat de BOM inhoud geven aan het commitment om meer te doen voor mensen die een grotere afstand hebben tot de arbeidsmarkt.

In financieel opzicht zal de BOM in 2015 veel aandacht besteden aan het optimaliseren van de rapportage en verantwoording en het vergroten van de doelmatigheid van de organisatie. De basis voor een gedegen administratieve procesvoering is gelegd. Deze basis maakt het mogelijk om de efficiëntie van de organisatie te blijven bewaken en optimaliseren. Omgaan met publieke middelen vereist immers een verantwoorde besteding hiervan. Onze stakeholders moeten kunnen rekenen op een BOM-organisatie die een duidelijke en transparante koers vaart waarbij de financiële middelen een belangrijk instrument zijn om de doelstellingen te realiseren.

6.0

Jaarrekening

6.1

Geconsolideerde balans per 31 december 2014 (na resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2014		31-12-2013	
		€	€	€	€
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	(1)				
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom			-		-
Materiële vaste activa	(2)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		2.143.540		2.259.442	
Machines en installaties		731.162		-	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		579.921		696.914	
			3.454.623		2.956.356
Financiële vaste activa	(3)				
Andere deelnemingen		61.309		58.909	
Overige effecten		51.771.261		42.396.664	
			51.832.570		42.455.573
Vlottende activa					
Vorderingen	(4)				
Handelsdebiteuren		1.579.531		1.309.418	
Vorderingen op participanten		113.442		140.981	
Vorderingen uit hoofde van projecten		599.318		532.529	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.101.618		916.777	
Overige vorderingen en overlopende activa		6.382.090		4.310.841	
			9.775.999		7.210.546
Liquide middelen	(5)				
			48.602.578		51.791.897
Totaal			113.665.770		104.414.372

PASSIVA		31-12-2014	31-12-2013
		€	€
Groepsvermogen	(6)		
Eigen vermogen		35.780.840	32.089.045
Aandeel derden	(7)	11.883.068	11.659.721
		47.663.908	43.748.766
Voorzieningen	(8)		
Overige voorzieningen			
Voorziening groot onderhoud		254.406	198.778
Garantievoorziening		1.605.021	1.605.021
		1.859.427	1.803.799
Langlopende schulden	(9)		
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen, voor zover geen groepsmaatschappijen		41.457.876	35.378.554
Overige schulden		6.315.892	6.839.440
		47.773.768	42.217.994
Kortlopende schulden	(10)		
Schuld aan participanten		-	28.500
Vooruitontvangen vergoedingen		228.000	733.399
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		2.281.322	1.242.518
Schulden aan groepsmaatschappijen		26.291	64.921
Belastingen en premies sociale verzekeringen		309.233	216.511
Overige schulden		9.045.615	11.825.023
Overlopende passiva		4.478.206	2.532.941
		16.368.667	16.643.813
Totaal		113.665.770	104.414.372

6.2

Geconsolideerde resultatenrekening over 2014

		2014		2013
		€	€	€
Netto-omzet	(11)	3.518.191	2.092.843	
Overige bedrijfsopbrengsten		12.416.207	10.243.502	
Som der bedrijfsopbrengsten			15.934.398	12.336.345
Lonen en salarissen	(12)	9.083.938	6.700.311	
Pensioenlasten	(12)	738.301	597.916	
Overige sociale lasten	(12)	710.999	669.145	
Afschrijvingen op materiële vaste activa	(13)	467.737	377.018	
Overige bedrijfskosten	(14)	5.292.147	8.804.598	
Som der bedrijfslasten			16.293.122	17.148.988
Opbrengsten van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten		1.252.776	516.794	
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		407.906	611.154	
Waardeveranderingen van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten		2.647.328	-9.110.185	
Rentelasten en soortgelijke kosten		-91.409	-57.779	
Uitkomst der financiële baten en lasten	(15)		4.216.601	-8.040.016
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening			3.857.877	-12.852.659
Aandeel derden			-150.920	4.029.230
Resultaat			3.706.957	-8.823.429

6.3

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2014

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

		2014	2013
	€	€	€
Resultaat		3.706.957	-8.823.429
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen	468.123	377.018	
Overige waardeveranderingen	-2	-25.070	
Mutatie voorzieningen	55.628	1.648.533	
		523.749	2.000.481
Verandering in werkkapitaal:			
Kortlopende vorderingen	-2.565.453	226.075	
Kortlopende schulden	-275.146	5.456.647	
		-2.840.599	5.682.722
Kasstroom uit bedrijfsuitoefening		1.390.107	-1.140.226
Investeringen in participaties	-6.512.379	-2.956.243	
Verstreckte leningen en kredieten	-3.648.832	-1.742.313	
Investering deelnemingen	-2.400	-	
Mutatie voorziening financiële vaste activa	-2.672.775	6.681.909	
Afboeking participaties en leningen u/g	3.107.347	144.068	
Ontvangen aflossingen	352.043	1.922.459	
Kasstroom uit financieringsbedrijf		-9.376.996	4.049.880
Kasstroom uit operationele activiteiten		-7.986.889	2.909.654
Investeringen in materiële vaste activa	-1.016.144	-434.638	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	49.755	26.635	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-966.389	-408.003
Vermogensmutatie als gevolg van herstructurering	-	7.740.506	
Rechtstreekse vermogensmutaties deelnemingen	57.265	-	
Aandeel resultaat derden	150.920	-4.029.230	
Mutatie algemene reserve	-	10.311	
Mutaties langlopende schulden	5.555.774	10.992.024	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		5.763.959	14.713.611
Mutatie liquide middelen		-3.189.319	17.215.262

6.4

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2014 en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in euro's.

In verband met het voldoen aan wettelijke bepalingen is in tegenstelling tot 2013 de resultatenrekening weergegeven volgens de categorale indeling. Teneinde toch het vereiste inzicht te geven in de resultaatontwikkeling per activiteit is hieronder de resultatenrekening weergegeven zoals in 2013.

FINANCIERINGSACTIVITEITEN		2014	2013
	€	€	€
Resultaten bij vervreemding aandelenparticipaties	731.754		-46.021
Voorzieningen op participaties, leningen u/g en vorderingen	-926.684		-9.110.185
		-194.930	-9.156.206
Dividendopbrengsten	29.122		72.603
Rente- en provisiebaten participaties en leningen u/g	491.900		490.212
		521.022	562.815
Opbrengsten uit hoofde van participaties en leningen u/g		326.092	-8.593.391
Managementvergoedingen en overige inkomsten	547.716		597.590
Renteresultaten en soortgelijke resultaten	367.421		562.367
		915.137	1.159.957
Overige opbrengsten			
Som der bedrijfsopbrengsten		1.241.229	-7.433.434
Apparaatskosten			
Lonen en salarissen	-3.417.967		-1.494.020
Afschrijving op materiële vaste activa	-14.711		-10.834
Rentelasten en soortgelijke kosten	-26.878		-39.767
Overige bedrijfskosten	-2.203.783		-1.010.575
		-5.663.339	-2.555.196
Saldo bedrijfslasten			
Dekking fondskosten		3.594.944	-
Dekking participatieresultaten		3.574.012	-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		2.746.846	-9.988.630
Aandeel in het resultaat van derden		-129.933	4.042.837
A Resultaat financieringsactiviteiten		2.616.913	-5.945.793

ONTWIKKELINGSACTIVITEITEN		2014		2013
	€	€	€	€
Managementvergoedingen en overige inkomsten	63.846		250.725	
Inkomsten uit ontwikkelingsactiviteiten	209.399		308.812	
		273.245		559.537
Renteresultaten en soortgelijke resultaten		277		106
Som der bedrijfsopbrengsten		273.522		559.643
Apparaatskosten				
Lonen en salarissen	-2.792.114		-2.928.562	
Afschrijving op materiële vaste activa	-11.128		-	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-64.072		-	
Overige bedrijfskosten	-2.980.293		-2.644.001	
		-5.847.607		-5.572.563
Doorberekening aan Staat der Nederlanden en provincie Noord-Brabant		5.799.638		5.127.967
Saldo bedrijfslasten		-47.969		-444.596
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		225.553		115.047
Aandeel in het resultaat van derden		-20.987		-13.607
B Resultaat ontwikkelingsactiviteiten		204.566		101.440

OVERIGE ACTIVITEITEN		2014	2013
	€	€	€
Managementvergoedingen en overige inkomsten	614.736	426.652	
Opbrengsten uit verhuur onroerend goed	3.518.191	2.092.843	
		4.132.927	2.519.495
Renteresultaten en soortgelijke resultaten		40.209	48.681
Som der bedrijfsopbrengsten		4.173.136	2.568.176
Apparaatskosten			
Lonen en salarissen	-4.323.158	-3.544.790	
Afschrijving op materiële vaste activa	-441.897	-366.184	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-459	-18.012	
Overige bedrijfskosten	-3.703.016	-5.150.022	
		-8.468.530	-9.079.008
Bijdrage MSD		404.151	279.306
EC Steunregeling Omnibus decentraal		1.274.097	1.195.756
Subsidie IMI		2.830.363	2.016.344
Doorberekening aan provincie Noord-Brabant		672.261	40.350
Saldo bedrijfslasten		-3.287.658	-5.547.252
C Resultaat overige activiteiten		885.478	-2.979.076
Totaal		3.706.957	-8.823.429

Recapitulatie geconsolideerde resultatenrekening over 2014:

	A	B	C	Totaal
	Financierings activiteiten	Ontwikkelings activiteiten	Overige activiteiten	
	€	€	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	2.746.846	225.553	885.478	3.857.877
Aandeel in het resultaat van derden	-129.933	-20.987	-	-150.920
	2.616.913	204.566	885.478	3.706.957

ACTIVITEITEN

De Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. heeft ten doel het verlenen van diensten aan andere vennootschappen binnen de groep onder meer door het uitlenen van werknemers alsmede het deelnemen in, het op andere wijze een belang nemen in, het voeren van beheer over andere ondernemingen, van welke aard ook, voorts het financieren van derden, het op enigerlei wijze stellen van zekerheid of het zich verbinden voor verplichtingen van derden en ten slotte al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De kernactiviteiten van de BOM zijn te verdelen in vier onderdelen:

BOM FOREIGN INVESTMENTS

Acquireren en ondersteunen van (buitenlandse) bedrijven die een vestiging in Noord-Brabant overwegen en adviseren bij uitbreidingsinvesteringen en bij het behoud van bedrijven voor de regio.

BOM BUSINESS DEVELOPMENT

Verbetering van het productie- en ondernemersklimaat in Noord-Brabant door innovatiebevordering, kennisuitwisseling, clustervorming en activiteiten in het kader van Europese projecten en netwerken.

BOM CAPITAL

Participatie in kansrijke, innovatieve bedrijven in Noord-Brabant die bijdragen aan de economische groei van de topsectoren in Noord-Brabant.

BOM BEDRIJFSLOCATIES

Begeleiding van parkmanagement en coördinatie van revitaliseringsprojecten van bestaande bedrijfslocaties en de ontwikkeling van nieuwe bedrijfs- en kennisparken. BHB Capital is het kapitaalfonds voor de herstructureringsprojecten van BOM Bedrijfslocaties.

VESTIGINGSADRES

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. is gevestigd aan de Goirlese Weg 15, 5026 PB te Tilburg.

GROEPSVERHOUDINGEN

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. te Tilburg staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Hiervan is onderstaand een overzicht opgenomen:

	Statutaire zetel	Aandeel in geplaatst kapitaal
Geconsolideerde vennootschappen:		
• BOM Bedrijfslocaties B.V.	Tilburg	100%
• BOM Vastgoed B.V.	Tilburg	100%
• BOM Business Development & Foreign Investments B.V.	Tilburg	50,1%
• BOM Capital I B.V.	Tilburg	50,1%
• BOM Capital II B.V.	Tilburg	100%
• Innovatiefonds Brabant B.V.	Tilburg	100%
• Breedbandfonds Brabant B.V.	Tilburg	100%
• Energiefonds Brabant B.V.	Tilburg	100%
• Life Sciences & Health Fund B.V.	Tilburg	83,3%
• Biobased Brabant Fonds B.V.	Tilburg	100%
• OLSP Holding B.V.	Oss	100%
• OLSP Exploitatie B.V.	Oss	100%
• OLSP Apparatuur B.V.	Oss	100%
• OLSP Deelnemingen B.V.	Oss	100%
• Pivot Park Screening Centre B.V.	Oss	100%
Niet-geconsolideerde vennootschappen:		
• Spin-off Fonds Brabant B.V.	Tilburg	100%
• Bright Move B.V.	Eindhoven	33,3%
• BHB Investments Aviolanda B.V.	Tilburg	100%
• GEM Aviolanda Woensdrecht Beheer B.V.	Hoogerheide	49%

Spin-off Fonds Brabant B.V. stelt risicodragend vermogen beschikbaar aan ondernemingen. Het vermogen voor deze investeringen is beschikbaar gesteld door de provincie Noord-Brabant. De resultaten van de vennootschap zijn volledig voor rekening en risico van de provincie. De Brabantse Ontwikkelings Maatschappij en/of een van haar dochtermaatschappijen voert in opdracht van de aandeelhouder de leiding over de vennootschap.

Alle resultaten van de activiteiten van Spin-off Fonds Brabant B.V. komen toe aan de provincie Noord-Brabant. Omdat deze activiteiten niet voor rekening en risico van de BOM worden uitgevoerd, is de deelneming niet opgenomen in de consolidatie.

De deelneming in Bright Move B.V. is in 2014 niet in de consolidatie betrokken. In verband met het ontbreken van overwegende zeggenschap en het niet kunnen uitoefenen van invloed van betekenis wordt de deelneming gewaardeerd op verkrijgingsprijs. Bright Move B.V. is ontstaan vanuit een samenwerking tussen Brainport Development, Fontys, TU/Eindhoven en de BOM. De deelneming in BHB Investments Aviolanda B.V. is in 2014 niet in de consolidatie betrokken o.g.v. artikel 407 lid1a Boek 2 BW (te verwaarlozen belang).

De deelneming in GEM Aviolanda Woensdrecht Beheer B.V. is in 2014 niet in de consolidatie betrokken. In verband met het ontbreken van overwegende zeggenschap en het niet kunnen uitoefenen van invloed van betekenis wordt de deelneming gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen van de Groep.

GEBRUIK VAN SCHATTINGEN

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

BOM Capital waardeert haar portefeuille twee keer per jaar op basis van de ontwikkelingen bij de ondernemingen in portefeuille. De analyse van de aspecten als productfase, marktphase, kwaliteit management, liquiditeitspositie, inkoopmarkt, financials en exit-mogelijkheden leiden tot een bepaalde weging van het risico, en daarmee tot een bepaald voorzieningenniveau. De voorzieningen zijn derhalve gebaseerd op een risicomodel en niet op een fair market value model of ander soort waarderingsmodel. Toepassing van dit risicomodel betekent niet per definitie dat de getroffen voorziening tevens het eindresultaat van de portefeuille is. Het is een momentopname waarbij het, naast een toename/handhaving van de voorziening, kan voorkomen dat een deel (of het geheel) van de getroffen voorziening vrijvalt.

VERGELIJKENDE CIJFERS

De cijfers 2013 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2014 mogelijk te maken.

VREEMDE VALUTA

Activa en passiva in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. De hieruit resulterende koersverschillen worden in de resultatenrekening verantwoord.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Onder financiële instrumenten worden zowel de primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als de financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de toelichting per balanspost.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Vaste activa

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien blijkt dat het onzeker is dat toekomstige opbrengsten een waardering tegen verkrijgingsprijs rechtvaardigen, vindt impairment plaats op de waardering.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden in het jaar van aanschaf geactiveerd en afgeschreven. Terreinen, gebouwen en overige bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen voor zover van toepassing. Afschrijvingen geschieden lineair op basis van geschatte levensduur. Deze varieert van 2 tot 40 jaar. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Andere deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd op nettovermogenswaarde. Deze is berekend door de activa, voorzieningen en schulden te waarderen en het resultaat te berekenen op basis van de voor de moedermaatschappij geldende waarderingsgrondslagen. Overige deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Overige effecten

Overige effecten (participaties en leningen u/g) worden in de balans opgenomen tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Deze lagere marktwaarde wordt bepaald aan de hand van gegevens over de feitelijke situatie van de betreffende participatie. Afwaardering vindt plaats indien de waardevermindering een duurzaam karakter heeft. De laatste jaren is het investeringsprofiel van de BOM gewijzigd. In opdracht van de aandeelhouders is de investeringsfocus nog sterker dan in het verleden gelegd op innovatieve starters. De bepaling van de marktwaarde van de participaties en leningen aan bedrijven is in overeenstemming met de risico's van het nieuwe investeringsprofiel.

De leningen u/g betreffen verleende kredieten met overwegend een achtergesteld karakter en zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van eventueel noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Vlottende activa

VORDERINGEN

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

De vorderingen uit hoofde van projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, ontvangen (subsidie)bijdragen en, indien van toepassing, verwerkte verliezen.

LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de Groep.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

VOORZIENING GROOT ONDERHOUD

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

PENSIOEN

De BOM heeft twee pensioenregelingen: een toegezegde-bijdrageregeling en een streefregeling. Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de BOM op contractuele basis premies aan een verzekeringsmaatschappij. Behalve de betaling van premies heeft de BOM geen verdere verplichtingen voor deze pensioenregelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. De streefregeling is eveneens ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

KORTLOPENDE SCHULDEN

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

OPBRENGSTEN

De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben, met dien verstande dat dividenden van participaties als gevolg van desinvesteringen verantwoord worden in het jaar van betaalbaarstelling.

OPBRENGSTEN UIT HOOFDE VAN OVERIGE EFFECTEN

Onder deze post zijn opgenomen: resultaten bij vervreemding participaties, voorzieningen op participaties, leningen u/g en vorderingen, dividendopbrengsten en rente- en provisiebaten participaties en leningen u/g.

KOSTEN

De kosten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben. Zij worden binnen overeengekomen maxima gedeeltelijk vergoed door de Staat der Nederlanden en de provincie Noord-Brabant.

LONEN EN SALARISSEN

Onder lonen en salarissen wordt verstaan de over het jaar betaalde c.q. verschuldigde salarissen, het vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremies.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

De vennootschap is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting, omdat de aandeelhouders van de BOM overheidsorganen zijn.

AANDEEL IN HET RESULTAAT VAN DERDEN

Deze post betreft het aandeel in het resultaat van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) in BOM Business Development & Foreign Investments B.V. en BOM Capital I B.V. EZ houdt in beide ondernemingen een minderheidsbelang van 49,9%.

DEKKING FONDSKOSTEN EN PARTICIPATIERESULTATEN

In december 2014 zijn allonges gesloten op de bestaande geldleningen. In de allonges is het volgende overeengekomen:

- Indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.
- Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

Voor de volgende entiteiten zijn allonges overeenkomen:

- Breedbandfonds Brabant
- Energiefonds Brabant
- Innovatiefonds Brabant
- Cleantechfonds Brabant
- Capital II ¹
- Life Sciences & Health Fund ¹
- Biobased Brabant Fonds ¹

¹⁾ Voor deze entiteiten is het resultaat over 2012 en 2013 als gevolg van het afsluiten van de allonges in 2014 als volgt verwerkt:

	Dekking fondskosten	Dekking participatie resultaten	Totaal
	€	€	€
Capital II	5.164	74.696	79.860
Life Sciences & Health Fund	187.475	1.281.696	1.469.171
Biobased Brabant Fonds	171.271	200.000	371.271
	363.910	1.556.392	1.920.302

6.5

Nadere toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2014

Vaste activa

(1) IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Licenties Stichting Holst Centre	-	-
In 2014 is het verloop als volgt:		
	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Investeringen	3.000.000	-
Afschrijving in verband met waardevermindering	-3.000.000	-
Stand per 31 december	-	-

BOM Business Development & Foreign Investments B.V. (BOM BD&FI) heeft in 2014 een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Stichting Holst Centre te Eindhoven. De overeenkomst behelst de aanschaf van licenties van het Holst Centre met een verkrijgingsprijs van € 3.000.000 met als doelstelling deze licenties ter beschikking te stellen van het mkb-bedrijf in Noord-Brabant. Voor de financiering hiervan heeft BOM Holding B.V. een subsidie in de vorm van een renteloze lening ontvangen van de provincie Noord-Brabant voor hetzelfde bedrag met een looptijd tot 1 januari 2019. BOM Holding B.V. heeft deze lening doorgeleend aan BOM BD&FI. BOM BD&FI ontvangt vergoedingen van het mkb-bedrijf zodra deze de licenties winstgevend aanwendt. Aflossing van de lening vindt uitsluitend plaats uit toekomstige te ontvangen vergoedingen van het mkb-bedrijf. In de overeenkomst met de provincie Noord-Brabant is bepaald dat BOM Holding B.V. in 2016 in overleg treedt met de provincie teneinde afspraken te maken over de toekomstige leningvoorwaarden. Op dit moment zijn geen onderbouwingen en/of berekeningen beschikbaar die een waardering van de licenties ten bedrage van € 3.000.000 rechtvaardigen. Derhalve heeft een duurzame waardevermindering plaatsgevonden op de licenties voor een bedrag ter hoogte van de verkrijgingsprijs. Als gevolg hiervan heeft er op de lening van de provincie een vrijval plaatsgevonden van € 3.000.000.

(2) MATERIËLE VASTE ACTIVA

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2.143.540	2.259.442
Machines en installaties	731.162	-
Andere vaste bedrijfsmiddelen	579.921	696.914
	3.454.623	2.956.356

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal 2014
	€	€	€	€
Aanschafwaarde per 1 januari	3.435.603	-	2.050.950	5.486.553
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-1.176.161	-	-1.354.036	-2.530.197
Boekwaarde per 1 januari	2.259.442	-	696.914	2.956.356
Investeringen	-	779.302	236.842	1.016.144
Desinvesteringen	-	-	-577.547	-577.547
Afschrijvingen	-115.902	-48.140	-304.080	-468.122
Afschrijving desinvesteringen	-	-	527.792	527.792
	-115.902	731.162	116.993	498.267
Aanschafwaarde per 31 december	3.435.603	779.302	1.710.245	5.925.150
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-1.292.063	-48.140	-1.130.324	-2.470.527
Boekwaarde per 31 december	2.143.540	731.162	579.921	3.454.623
Afschrijvingspercentages	0%	2,5%-10%	10%-50%	

(3) FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Andere deelnemingen	61.309	58.909
Overige effecten	51.771.261	42.396.663
	51.832.570	42.455.572

ANDERE DEELNEMINGEN

De andere deelnemingen betreffen de volgende vennootschappen:

- Spin-off Fonds Brabant B.V. (100%)
- Bright Move B.V. (33,3%, ultimo 2013: 20%)
- BHB Investments Aviolanda B.V. (100%)
- GEM Aviolanda Woensdrecht Beheer B.V. (49%)

Overige effecten

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Participaties	34.741.660	28.475.915
Leningen u/g aan participaties	3.972.397	2.236.058
Leningen u/g	13.057.204	11.684.690
	51.771.261	42.396.663

	Overige effecten				Totaal 2014
	Andere deelnemingen	Participaties	Leningen u/g aan participaties	Leningen u/g	
	€	€	€	€	€
Aanschafwaarde per 1 januari 2014	76.908	54.244.135	4.147.845	13.196.274	71.665.162
Bij:					
• nieuwe investeringen	-	5.701.272	2.762.979	800.000	9.264.251
• uitbreidingen	2.400	3.549.470	554.304	164.129	4.270.303
• conversies	-	1.796.252	67.468	-	1.863.720
• bijgeschreven rente	-	-	216.639	402.429	619.068
	2.400	11.046.994	3.601.390	1.366.558	16.017.342
Af:					
• desinvesteringen / aflossingen	-	-4.663.313	-352.042	-	-5.015.355
• conversies	-	-721.301	-469.116	-	-1.190.417
• liquidatie / faillissementen	-	-2.704.197	-403.150	-	-3.107.347
	-	-8.088.811	-1.224.308	-	-9.313.119
Aanschafwaarde per 31 december 2014	79.308	57.202.318	6.524.927	14.562.832	78.369.385
Voorzieningen per 1 januari 2014	-17.999	-25.768.220	-1.911.787	-1.511.584	-29.209.590
Af:					
• desinvesteringen	-	2.536.520	-	-	2.536.520
• vrijval in verband met waarde- vermeerdering	-	4.154.454	211.083	135.000	4.500.537
• conversies	-	25.000	211.030	-	236.030
• liquidatie / faillissementen	-	404.198	392.136	-	796.334
	-	7.120.172	814.249	135.000	8.069.421
Bij:					
• dotatie in verband met waardevermindering	-	-3.601.580	-1.429.992	-129.044	-5.160.616
• conversies	-	-211.030	-25.000	-	-236.030
	-	-3.812.610	-1.454.992	-129.044	-5.396.646
Voorzieningen per 31 december 2014	-17.999	-22.460.658	-2.552.530	-1.505.628	-26.536.815
Boekwaarde per 31 december 2014	61.309	34.741.660	3.972.397	13.057.204	51.832.570

OVERIGE EFFECTEN**Participaties**

In een aantal gevallen heeft de vennootschap waarin wordt geparticipeerd, of hebben haar aandeelhouders, volgens overeenkomst het recht op koop van de door de BOM en haar deelnemingen gehouden aandelen op een door kopers te bepalen moment binnen de overeengekomen contractperiode.

Leningen u/g

De leningen zijn overwegend achtergesteld en ten dele converteerbaar in aandelen (op overeengekomen voorwaarden).

Onder de lening u/g is opgenomen een vordering op Spin-off Fonds Brabant B.V. ad € 10.880.984. Deze lening staat, onder aftrek van gestort aandelenkapitaal ad € 18.000, onder dezelfde voorwaarden aan de passivazijde van de balans. Een toelichting op deze lening is opgenomen bij 6.9.1 Lening PNB inzake SOFB.

Flottende activa**(4) VORDERINGEN**

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Handelsdebiteuren	1.579.531	1.309.418
Vorderingen op participanten	113.442	140.981
Vorderingen uit hoofde van projecten	599.318	532.529
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.101.618	916.777
Overige vorderingen en overlopende activa	6.382.090	4.310.841
	9.775.999	7.210.546

Behoudens vorderingen uit hoofde van projecten en de toegekende steunregeling EC Omnibus (zie overige vorderingen) hebben alle vorderingen een looptijd korter dan een jaar.

4.1 Handelsdebiteuren

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Handelsdebiteuren	1.671.170	1.321.219
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-91.639	-11.801
	1.579.531	1.309.418

4.2 Vorderingen op participanten

	Staat der Nederlanden	Provincie Noord-Brabant
	€	€
Stand per 1 januari	-28.500	140.981
Bij: toegekende jaarbijdragen	1.004.000	5.447.010
Bij: toegekende additionele bijdragen	75.000	-
	1.050.500	5.587.991
Af: voorschotten / verrekeningen	-1.079.000	-5.447.010
Mutaties 2014	43.500	-42.539
Stand per 31 december	15.000	98.442

Over de vordering op participanten wordt geen rente berekend, noch zijn overeenkomsten gesloten danwel zekerheden gesteld. Er is geen aflossingsschema overeengekomen.

4.3 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Omzetbelasting	1.101.426	870.007
Pensioenen	192	46.770
	1.101.618	916.777

4.4 Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Toegekende EC Steunregeling Omnibus Decentraal N 726A2007 NL	4.222.464	2.948.368
Vooruitbetaalde kosten	329.405	257.307
Nog te factureren opbrengsten	543.718	733.207
Nog te ontvangen energiekosten	-	32.846
Nog te ontvangen opbrengst verkoop participaties	798.790	129.868
Nog te ontvangen rente	232.924	87.392
Overige vorderingen	254.789	121.853
	6.382.090	4.310.841

(5) LIQUIDE MIDDELEN

Ultimo 2014 is de liquiditeitspositie van de BOM als volgt te specificeren:

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Bank	34.253.433	13.390.958
Rentedragende waarden	14.349.145	38.400.939
	48.602.578	51.791.897

In 2014 heeft de BOM op de rentedragende waarden een rente ontvangen ad € 407.906 (2013: € 611.154). Het gemiddeld rendement bedraagt 1,55% (2013: 1,78%).

De groep als geheel heeft ultimo 2014 nog een investeringsverplichting van € 24,1 miljoen uit hoofde van nog te betalen overige participaties / leningen u/g (2013: € 12,2 miljoen).

(6) GROEPSVERMOGEN***Eigen vermogen***

Voor een toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op het enkelvoudig eigen vermogen.

(7) AANDEEL DERDEN

Het verloop van het aandeel derden is als volgt:

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Stand per 1 januari	11.659.721	-
Belang Staat der Nederlanden na oprichting BOM Holding B.V.	-	15.688.951
Aandeel EZ in het resultaat Capital I over boekjaar (49,9%)	129.933	-4.042.837
Aandeel EZ in het resultaat BD&FI over boekjaar (22,776%)	20.987	13.607
Overige mutaties BD&FI	72.427	-
Stand per 31 december	11.883.068	11.659.721

De waardering van het aandeel derden betreft 49,9% van het geplaatst kapitaal, agioreserve, algemene reserve en risico-egaliseringsreserve EZ van BOM BD&FI en 49,9% van het eigen vermogen van BOM Capital I.

(8) VOORZIENINGEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Overige voorzieningen	1.859.427	1.803.799

	Garantie voorziening	Voorziening groot onderhoud	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari	1.605.021	198.778	1.803.799
Dotaties	-	55.628	55.628
Stand per 31 december	1.605.021	254.406	1.859.427

De voorzieningen zijn als overwegend langlopend te beschouwen.

De voorziening groot onderhoud heeft betrekking op het pand van BOM Vastgoed B.V. in Tilburg.

BOM Bedrijfslocaties B.V. heeft zich bij overeenkomst van november 2008 in het kader van het deelproject Middenterrein Rietvelden – De Vutter – onder voorwaarden – ten opzichte van de gemeente 's-Hertogenbosch garant verklaard voor het meerdere projectverlies, voor zover dit uitstijgt boven het grensbedrag. De maximum garantiesom bedraagt € 2.500.000. Op grond van de stand van het project en de afgesloten verwervingsovereenkomst is de garantie-verplichting van de vennootschap per 31 december 2014 vastgesteld op € 1.605.021 (2013: € 1.605.021), zodat voor dit bedrag een voorziening garantstellingen is opgenomen.

(9) LANGLOPENDE SCHULDEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen, voor zover geen groepsmaatschappijen	41.457.876	35.378.554
Overige schulden	6.315.892	6.839.440
	47.773.768	42.217.994

Voor een bedrag groot € 44.045.533 is de resterende looptijd langer dan 5 jaar. Zekerheden en rentevoet worden per lening uiteengezet.

Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen, voor zover geen groepsmaatschappijen

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Lening PNB inzake SOFB (achtergesteld)	10.898.983	10.496.554
Lening PNB inzake Biobased Brabant Fonds	11.593.812	13.000.000
Lening PNB inzake OLSP Holding (achtergesteld)	6.282.000	6.282.000
Lening PNB inzake Holst	-	-
Lening PNB inzake Life Sciences & Health Fund	2.000.000	2.000.000
Lening EZ inzake Life Sciences & Health Fund	2.000.000	2.000.000
Lening PPM Oost inzake Life Sciences & Health Fund	1.000.000	-
Lening PNB inzake Innovatiefonds Brabant	6.989.730	-
Lening PNB inzake Energiefonds Brabant	1.437.909	-
Lening PNB inzake Breedbandfonds Brabant	18.465	-
Lening PNB inzake OLSP Holding	1.195.849	1.600.000
Dekking fondskosten en participatieresultaten:		
• Life Sciences & Health Fund	-1.621.365	-
• Cleantechfonds Brabant	-337.507	-
	41.457.876	35.378.554

9.1 Lening PNB inzake SOFB (achtergesteld)

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	10.496.554	10.389.585
Aflossingen	-	-285.000
Rente	402.429	391.969
Stand per 31 december	10.898.983	10.496.554

De BOM ontvangt van de provincie Noord-Brabant een variabele lening ten behoeve van de investeringen van het Spin-off Fonds Brabant B.V. (SOFB). De lening wordt onder dezelfde condities doorgeleend aan SOFB en is verantwoord onder de financiële vaste activa (leningen u/g). De rente bedraagt 3,78% en wordt bij de hoofdsom geschreven. Aflossingen worden gefinancierd uit de opbrengsten die gerealiseerd worden met de participaties in SOFB.

Indien SOFB niet in staat is de lening af te lossen, hoeft de BOM hetzelfde gedeelte van de lening ook niet af te lossen aan de provincie Noord-Brabant. De overeenkomst is van kracht tot het moment dat fondsen en spin-offs alle verplichtingen jegens SOFB hebben voldaan, dan wel tot het moment dat de BOM geen aandelenbelangen in fondsen en spin-offs meer houdt.

9.2 Lening PNB inzake Biobased Brabant Fonds

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	13.000.000	10.000.000
Verstrekkings	-	3.000.000
Dekking fondskosten	-292.234	-
Dekking participatieresultaten	-1.113.954	-
Stand per 31 december	11.593.812	13.000.000

BOM Capital II B.V. heeft van de provincie Noord-Brabant een lening ontvangen ten behoeve van het Biobased Brabant Fonds B.V. (BBF). De lening wordt onder dezelfde condities doorgeleend aan BBF. Er is geen rente verschuldigd. Aflossingen worden gefinancierd uit de opbrengsten die gerealiseerd worden met de participaties in BBF. De lening dient afgelost te worden op 31 december 2022. In 2013 is additioneel € 3.000.000 verstrekt ten behoeve van participaties op het gebied van waterbesparingstechniek. Deze lening dient afgelost te worden op 12 september 2025.

9.3 Lening PNB inzake OLSP Holding (achtergesteld)

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	6.282.000	6.282.000
Verstrekkings	-	-
Stand per 31 december	6.282.000	6.282.000

Deze renteloze lening is achtergesteld bij alle bestaande en toekomstige schulden van OLSP Holding B.V. Op 31 december 2026 of zoveel eerder als de exploitatie van OLSP Holding B.V. naar de mening van de partijen dat toelaat, zullen de partijen in overleg treden over de mogelijkheden tot aflossing van de lening. Tot zekerheid is verstrekt het pandrecht op alle bestaande en nieuw te verkrijgen apparatuur van OLSP Holding B.V. en haar dochtermaatschappijen alsmede ter zake van alle bestaande en toekomstige rechten op verzekeringsuitkeringen die voor die goederen in de plaats komen. In geval van vervreemding en/of verhuur door of namens OLSP Holding B.V. van apparatuur, zullen de rechten op de koop- en huurpenningen onderworpen zijn aan onderhavig pandrecht.

9.4 Lening PNB inzake Holst

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekingen	3.000.000	-
Afwaardering	-3.000.000	-
Stand per 31 december	-	-

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de immateriële vaste activa.

9.5 Lening PNB inzake Life Sciences & Health Fund

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	2.000.000	-
Verstrekingen	-	2.000.000
Stand per 31 december	2.000.000	2.000.000

Voor een toelichting op de lening wordt verwezen naar 9.7.

9.6 Lening EZ inzake Life Sciences & Health Fund

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	2.000.000	-
Verstrekingen	-	2.000.000
Stand per 31 december	2.000.000	2.000.000

Voor een toelichting op de lening wordt verwezen naar 9.7.

9.7 Lening PPM Oost inzake Life Sciences & Health Fund

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekkings	1.000.000	-
Stand per 31 december	1.000.000	-

Life Sciences & Health Fund B.V. (LS&HF) heeft van de provincie Noord-Brabant, het ministerie van Economische Zaken en PPM Oost leningen ontvangen. Er is geen rente verschuldigd. Aflossing vindt plaats vanaf 31 december 2018 indien en voor zover LS&HF opbrengsten heeft ontvangen uit participaties en leningen na aftrek van de gerealiseerde en nog te realiseren fondskosten. De geldlening moet uiterlijk op 31 december 2022 zijn terugbetaald. Uiterlijk op 31 december 2021 vindt een eindevaluatie plaats om vast te stellen of het opportuun is om de looptijd van de overeenkomst te verlengen tot een periode na 31 december 2022.

9.8 Lening PNB inzake Innovatiefonds Brabant

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekkings	10.000.000	-
Dekking fondskosten	-2.061.323	-
Dekking participatieresultaten	-948.947	-
Stand per 31 december	6.989.730	-

De provincie Noord-Brabant heeft aan Innovatiefonds Brabant B.V. een lening beschikbaar gesteld ter grootte van € 125.000.000. De lening is bestemd voor het realiseren van de doelen in relatie tot het Innovatiefonds zoals uiteengezet in het businessplan en met inachtneming van de aandeelhoudersinstructie. De lening heeft een looptijd van maximaal 24 jaar tot uiterlijk 31 december 2037. De lening wordt verstrekt in tranches. Over het uitstaande bedrag van de verstrekte lening wordt geen rente berekend. Het Innovatiefonds betaalt uiterlijk op 31 december 2037 aan de provincie ter aflossing van de lening het fondsvermogen terug, te vermeerderen met het eventueel gerealiseerde rendement, een en ander onder aftrek van het eventueel gerealiseerde verlies. Overeengekomen is dat er maximaal 5% aan liquiditeiten aangehouden mag worden.

Tot meerdere zekerheid draagt het Innovatiefonds Brabant B.V. op eerste verzoek van de provincie ten gunste van de provincie zorg voor het vestigen van een pandrecht of een ander voor de provincie moverend zekerheidsrecht op één of meer vermogensbestanddelen van het Innovatiefonds waaronder niet begrepen de aandelen of daarmee vergelijkbare rechten die het Innovatiefonds heeft verworven door het verstrekken van financiering zoals beschreven in de aandeelhoudersinstructie.

Zolang enig bedrag uitstaat onder de lening zal het Innovatiefonds:

- geen uitkering doen van dividend, aandelenkapitaal of reserve;
- geen andere vergoeding betalen op of in verband met haar aandelenkapitaal of enige klasse van aandelen;
- geen betaling doen op leningen van aandeelhouders of op vergelijkbare instrumenten waarmee aandeelhouders kapitaal hebben verschaft aan het Innovatiefonds;
- geen aandelen intrekken, inkopen of het aandelenkapitaal verminderen, indien en voor zover daarbij enige betaling aan aandeelhouders plaatsvindt.

Innovatiefonds Brabant B.V. zal niet van derden (niet zijnde de provincie) geld lenen en/of anderszins financiering aantrekken.

Op de bestaande leningovereenkomst is een allonge opgesteld. Hierin is het volgende overeengekomen:

- Indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.
- Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

9.9 Lening PNB inzake Energiefonds Brabant

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekkingen	2.000.000	-
Dekking fondskosten	-562.091	-
Stand per 31 december	1.437.909	-

De provincie Noord-Brabant heeft aan Energiefonds Brabant B.V. een lening beschikbaar gesteld ter grootte van € 60.000.000. De lening is bestemd voor het realiseren van de doelen in relatie tot het Energiefonds zoals uiteengezet in het businessplan en met inachtneming van de aandeelhoudersinstructie. De lening heeft een looptijd van maximaal 24 jaar tot uiterlijk 31 december 2037. De lening wordt verstrekt in tranches. Over het uitstaande bedrag van de verstrekte lening wordt geen rente berekend. Het Energiefonds betaalt uiterlijk op 31 december 2037 aan de provincie ter aflossing van de lening het fondsvermogen terug, te vermeerderen met het eventueel gerealiseerde rendement, een en ander onder aftrek van het eventueel gerealiseerde verlies. Overeengekomen is dat er maximaal 5% aan liquiditeiten aangehouden mag worden.

Tot meerdere zekerheid draagt het Energiefonds Brabant B.V. op eerste verzoek van de provincie ten gunste van de provincie zorg voor het vestigen van een pandrecht of een ander voor de provincie moverend zekerheidsrecht op één of meer vermogensbestanddelen van het Energiefonds waaronder niet begrepen de aandelen of daarmee vergelijkbare rechten die het Energiefonds heeft verworven door het verstrekken van financiering zoals beschreven in de aandeelhoudersinstructie.

Zolang enig bedrag uitstaat onder de lening zal het Energiefonds:

- geen uitkering doen van dividend, aandelenkapitaal of reserve;
- geen andere vergoeding betalen op of in verband met haar aandelenkapitaal of enige klasse van aandelen;
- geen betaling doen op leningen van aandeelhouders of op vergelijkbare instrumenten waarmee aandeelhouders kapitaal hebben verschaft aan het innovatie fonds;
- geen aandelen intrekken, inkopen of het aandelenkapitaal verminderen, indien en voor zover daarbij enige betaling aan aandeelhouders plaatsvindt.

Energiefonds Brabant B.V. zal niet van derden (niet zijnde de provincie) geld lenen en/of anderszins financiering aantrekken.

Op de bestaande leningovereenkomst is een allonge opgesteld. Hierin is het volgende overeengekomen:

- Indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.
- Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

9.10 Lening PNB inzake Breedbandfonds Brabant

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekkingen	250.000	-
Dekking fondskosten	-231.535	-
Stand per 31 december	18.465	-

De provincie Noord-Brabant heeft aan Breedbandfonds Brabant B.V. een lening beschikbaar gesteld ter grootte van € 50.000.000. Gedeputeerde Staten laten het Breedbandfonds Brabant B.V. tijdens de pilotfase van 1 mei 2014 tot 1 april 2015 een aantal pilotprojecten uitvoeren tezamen voor maximaal € 7.500.000. De lening is bestemd voor het realiseren van de doelen in relatie tot het Breedbandfonds zoals uiteengezet in het businessplan met inachtneming van het investeringsreglement en de aandeelhoudersinstructie.

De lening heeft een looptijd van maximaal 25 jaar tot uiterlijk 31 december 2038. De lening wordt verstrekt in tranches. Over het uitstaande bedrag van de verstrekte lening wordt geen rente berekend. Het Breedbandfonds betaalt uiterlijk op 31 december 2038 aan de provincie ter aflossing van de lening het fondsvermogen terug, te vermeerderen met het eventueel gerealiseerde rendement, een en ander onder aftrek van het eventueel gerealiseerde verlies. Overeengekomen is dat er maximaal 5% aan liquiditeiten aangehouden mag worden.

Tot meerdere zekerheid draagt het Breedbandfonds Brabant op eerste verzoek van de provincie ten gunste van de provincie zorg voor het vestigen van een pandrecht of een ander zekerheidsrecht op één of meer vermogensbestanddelen van het Breedbandfonds waaronder niet begrepen de aandelen of daarmee vergelijkbare rechten die het Breedbandfonds heeft verworven door het verstrekken van financiering zoals beschreven in de aandeelhoudersinstructie.

Zolang enig bedrag uitstaat onder de lening zal het Breedbandfonds:

- geen uitkering doen van dividend, aandelenkapitaal of reserve;
- geen andere vergoeding betalen op of in verband met haar aandelenkapitaal of enige klasse van aandelen;
- geen betaling doen op leningen van aandeelhouders of op vergelijkbare instrumenten waarmee aandeelhouders kapitaal hebben verschaft aan het innovatie fonds;
- geen aandelen intrekken, inkopen of het aandelenkapitaal verminderen, indien en voor zover daarbij enige betaling aan aandeelhouders plaatsvindt.

Breedbandfonds Brabant B.V. zal niet van derden (niet zijnde de provincie) geld lenen en/of anderszins financiering aantrekken.

Op de bestaande leningovereenkomst is een allonge opgesteld. Hierin is het volgende overeengekomen:

- Indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.
- Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

9.11 Lening PNB inzake OLSP Holding

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	1.600.000	1.600.000
Onttrekkingen	-404.151	-
Stand per 31 december	1.195.849	1.600.000

In 2013 is van de provincie Noord-Brabant een subsidie van € 1.600.000 ontvangen door OLSP Holding B.V. De subsidie is beschikbaar gesteld voor investeringen en exploitatiekosten voortvloeiende uit ontwikkeling, beheer en exploitatie van het Pivot Park. Ultimo 31 december 2014 resteert er een waarde van € 1.195.849.

9.12 Dekking fondskosten en participatieresultaten

	2014	2013
	€	€
Life Sciences & Health Fund:		
• dekking fondskosten	-423.803	-
• dekking participatieresultaten	-1.197.562	-
Stand per 31 december	-1.621.365	-
Cleantechfonds Brabant:		
• dekking fondskosten	-23.958	-
• dekking participatieresultaten	-313.549	-
Stand per 31 december	-337.507	-

Op de bestaande leningovereenkomst die overeengekomen zijn met betrekking tot de bovenstaande fondsen (Life Sciences & Health Fund en het Cleantechfonds Brabant) is een allonge opgesteld. Hierin is het volgende overeengekomen:

- Indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.
- Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

Bij het Life Sciences en Health Fund is er sprake van meerdere belanghebbenden. Omdat het geen definitieve afwaardering van de lening betreft, is de dekking fondskosten en participatieresultaten niet gesaldeerd met de door de provincie Noord-Brabant, het ministerie van Economische Zaken en PPM Oost verstrekte leningen.

Met betrekking tot Cleantechfonds Brabant, kunnen de dekking fondskosten en dekking participatieresultaten derhalve niet conform bovenstaande methodiek gesaldeerd worden met de verstrekte lening omdat er nog geen afroep van de lening heeft plaatsgevonden. Deze kosten zijn opgenomen onder de langlopende schulden (negatief).

9.13 Overige schulden

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
R.c. Land van Heusden & Altena	2.567.392	2.570.855
Kredietfaciliteit pand BOM	2.448.500	2.573.000
Herinvesteringsverplichting	-	1.695.585
Lening Gemeente Oss	1.300.000	-
	6.315.892	6.839.440

Ultimo 2014 is de herinvesteringsverplichting vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Deze herinvesteringsverplichting is in het verleden gevormd naar aanleiding van interpretatie van het masteragreement. Voortschrijdend inzicht leidt ertoe dat deze post via het resultaat toegevoegd kan worden aan het eigen vermogen.

9.13.1 R.c. Land van Heusden & Altena

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	2.570.855	-
Inbreng herstructurering	-	2.561.816
Rente	26.787	39.289
Kosten boekjaar	-30.250	-30.250
Stand per 31 december	2.567.392	2.570.855

Betreft de rekening-courantpositie met betrekking tot het project Land van Heusden & Altena. Over de rekening-courantpositie wordt 1% (2013: 1,5%) rente berekend. Er is geen aflossingschema overeengekomen en er zijn geen zekerheden gesteld.

9.13.2 Kredietfaciliteit pand BOM

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	2.573.000	2.818.489
Aflossing	-124.500	-245.609
Kosten boekjaar	-	120
Stand per 31 december	2.448.500	2.573.000

Aan de 100% deelneming BOM Vastgoed B.V. is in 2003 een kredietfaciliteit verstrekt ten bedrage van € 4.150.000 ten behoeve van de financiering van het pand. Van deze kredietfaciliteit is per balansdatum € 2.448.500 opgenomen (2013: € 2.573.000).

Voor deze kredietfaciliteit is een positieve en negatieve hypotheekverklaring afgegeven alsmede de verpanding van de huidige en toekomstige huurpenningen uit hoofde van de verhuur van een gedeelte van het bedrijfspand en de verpanding van de huidige en toekomstige bedrijfsinventaris. Tegenover de kredietfaciliteit houdt de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. een rekening-courant aan met een positief saldo waarbij het saldo van beide faciliteiten ten minste positief is. Per saldo is er geen rente verschuldigd.

9.13.3 Lening Gemeente Oss

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekkings	1.300.000	-
Stand per 31 december	1.300.000	-

Ultimo 31 december 2014 zijn financieringen ter waarde van € 1.300.000 verstrekt aan OLSP Holding B.V. door de Gemeente Oss.

Over het uitstaande bedrag wordt geen rente berekend. Op 31 december 2016 zullen partijen in overleg treden over de mogelijkheden tot aflossing van de lening. Tot meerdere zekerheid worden ten laste van OLSP Holding en haar dochtermaatschappijen pandrechten gevestigd op alle bestaande en nieuw te verkrijgen apparatuur van OLSP Holding en haar dochtermaatschappijen.

(10) KORTLOPENDE SCHULDEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Schuld aan participanten	-	28.500
Schulden uit hoofde van projecten	988.157	848.924
Nog door te storten aflossing Bioconnection	1.425.000	3.273.521
MSD nog te besteden bijdrage opstartkosten	675.000	675.000
IMI Grant agreement No 115489-EUC 2LID	1.312.189	469.184
Vooruitontvangen vergoedingen	228.000	733.399
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	2.281.322	1.242.518
Schulden aan groepsmaatschappijen	26.291	64.921
Nog te storten op participaties / leningen	4.645.269	6.558.394
Belastingen en premies sociale verzekeringen	309.233	216.511
Overige schulden en overlopende passiva	4.478.206	2.532.941
	16.368.667	16.643.813

Over de schulden op participanten wordt geen rente berekend, noch zijn overeenkomsten gesloten danwel zekerheden gesteld. Er is geen aflossingsschema overeengekomen.

Nog door te storten aflossing BioConnection

Onder de kortlopende schulden zijn de leningen inzake BioConnection opgenomen. Dit zijn leningen die betrekking hebben op de participatie in BioConnection B.V. De totale investering van de BOM bedraagt € 6.800.000, waarvan 50% betrekking heeft op aandelenparticipatie en 50% betrekking heeft op een verstrekte lening u/g. Van de totale investering participeren drie partijen indirect via de BOM voor een totaalbedrag van € 5.000.000.

Deze partijen hebben dit bedrag door middel van een geldlening en een bijdrage ter beschikking gesteld aan de BOM. Ultimo 2006 hebben de drie partijen de totale toezegging aan de BOM verstrekt.

BioConnection B.V. heeft op 30 december 2011 de lening inclusief rente terugbetaald. Het deel van de overige drie partijen is in 2012 aan twee partijen terugbetaald. Als gevolg van de vrijval van een deel van de voorziening op de participatie in BioConnection B.V. is per balansdatum de voorwaardelijke terugstortingsverplichting opgenomen aan de betreffende drie partijen.

IMI Grant Agreement No 115489-EUC 2LID

In 2014 is een totaal bedrag van € 3.673.369 aan subsidie ontvangen door Pivot Park Screening Centre B.V. waarvan € 1.312.189 resteert. De resterende subsidie wordt ingezet voor uit te voeren IMI-projecten per 2015.

Nog te storten participaties / leningen

Het bedrag opgenomen onder nog te storten participaties / leningen betreft de nog te storten gelden door BOM Bedrijfslocaties B.V. voor de reeds aangegane overeenkomsten met participaties respectievelijk overeengekomen leningen.

Schulden aan groepsmaatschappijen

Betreft de rekening courantpositie met betrekking tot de niet geconsolideerde groepsmaatschappijen GEM Aviolanda C.V., SOFB, TSOF en TSF Zuid-Oost Nederland B.V. Over de rekening-courantposities wordt evenals in 2013 geen rente berekend. Er is geen aflossingsschema overeengekomen en er zijn geen zekerheden gesteld.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Kredietfaciliteiten

Kredietfaciliteit en rechten OLSP Holding B.V.

In de financieringsovereenkomst die op 10 februari 2012 door de provincie Noord-Brabant, Gemeente Oss en OLSP Holding B.V. is ondertekend, wordt vanaf 2013 jaarlijks per 1 februari het deel van de faciliteit dat op dat moment nog niet is uitgeleend geïndexeerd met 2,5% (tweeënhalf procent) en wordt het bedrag van de faciliteit en het gemeentedeel dienovereenkomstig verhoogd.

Ultimo 31 december 2014 zijn nog financieringen ter waarde € 1.058.000 aan OLSP Holding B.V. beschikbaar gesteld vanuit de Gemeente Oss.

Huurverplichtingen

De kantoorpanden en laboratoria zijn in eigendom van OLSP Vastgoed B.V. Voor 2014 is € 1.153.028 exclusief BTW aan huurpenningen in rekening gebracht, per maand € 96.085. Jaarlijks op 1 januari wordt het maandelijks verschuldigd bedrag geïndexeerd volgens de CPI september van het voorgaand jaar en verhoogd met 10% tot het moment dat 100% van de werkelijke waarde ad € 2.304.952 is bereikt.

Leaseverplichtingen

De Groep is leaseverplichtingen aangegaan voor personenauto's. De jaarlijkse verplichting bedraagt circa € 62.500 (2013: € 64.000). De looptijd van de verplichtingen varieert van 28 tot 48 maanden.

Investeringsverplichtingen

De vennootschap heeft ultimo 2014 nog investeringsverplichtingen van € 24,1 miljoen uit hoofde van nog te betalen overige aandelenparticipaties / leningen u/g (2013: € 12,2 miljoen).

Fiscale eenheid

BOM Holding B.V. vormt per 1 januari 2014 samen met BOM Business Development & Foreign Investments B.V., BOM Bedrijfslocaties B.V., BOM Capital I B.V., Life Sciences & Health Fund B.V., Biobased Brabant Fonds B.V., BOM Capital II B.V., Innovatiefonds Brabant B.V., Energiefonds Brabant B.V., Spin-off Fonds Brabant B.V., Technostarters Spin-off Fonds B.V. en BOM Vastgoed B.V. een fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

OLSP Holding B.V. vormt samen met OLSP Exploitatie B.V., OLSP Deelnemingen B.V., OLSP Apparatuur B.V. en Pivot Park Screening Centre B.V. een fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

Iedere vennootschap is hoofdelijk aansprakelijk voor omzetbelastingsschulden voor de periode dat zij deel uit maakt van bovengenoemde fiscale eenheden.

6.6

Nadere toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2014

(11) NETTO OMZET

De netto omzet is ten opzichte van 2013 toegenomen met 68,1%.

(12) LONEN EN SALARISSEN, PENSIOENLASTEN EN OVERIGE SOCIALE LASTEN

	2014	2013
	€	€
Salarissen	6.329.225	5.429.245
Inleenkrachten	1.786.602	738.041
Overige personeelskosten	968.111	533.025
Lonen en salarissen	9.083.938	6.700.311
Pensioenlasten	738.301	597.916
Overige sociale lasten	710.999	669.145
	10.533.238	7.967.372

De stijging van de lonen en salarissen is veroorzaakt door uitbreiding van de activiteiten met vergroting van het personeelsbestand van de Groep tot gevolg.

Bezoldiging bestuurders en commissarissen

	2014	2013
	€	€
Bestuurders	724.717	670.673
Commissarissen	71.390	69.781
	796.107	740.454

De bezoldiging van bestuurders betreft salarissen (inclusief eventuele bonussen), vakantiegeld, sociale lasten en pensioenlasten en is als volgt te specificeren:

	2014	2013
	€	€
Salaris, vakantiegeld en overige salariscomponenten	351.486	335.505
Inhuur	252.750	199.125
Ontslagvergoeding	-	35.333
Sociale lasten	26.163	14.535
Pensioenlasten	67.847	55.076
Leasekosten (incl. brandstof) / kilometervergoeding	22.506	27.031
Onkostenvergoedingen	3.965	4.068
	724.717	670.673

Personeelsbezetting

Het aantal FTE's bedroeg in 2014: 92 (2013: 77).

(13) AFSCHRIJVINGEN OP MATERIËLE VASTE ACTIVA

	2014	2013
	€	€
Afschrijving bedrijfsgebouwen en -terreinen	115.902	122.994
Afschrijving machines en installaties	48.140	-
Afschrijving andere vaste bedrijfsmiddelen	304.080	253.807
Boekverlies desinvestering materiële vaste activa	-385	217
	467.737	377.018

(14) OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2014	2013
	€	€
Huisvestingskosten	5.559.025	4.303.835
Exploitatie- en machinekosten	-1.308.017	1.506.879
Marketing en communicatie	716.268	312.921
Kantoorkosten	178.643	244.210
Algemene kosten	2.376.753	1.645.240
Projectkosten	1.364.419	791.513
Dekking fondskosten	-3.594.944	-
	5.292.147	8.804.598

Onder de exploitatie- en machinekosten is de vrijval van de herinvesteringsreserve verwerkt, zie toelichting bij 6.9.13 overige schulden.

Dekking fondskosten

	2014	2013
	€	€
Capital II	23.958	-
Innovatiefonds Brabant	2.061.323	-
Energiefonds Brabant	562.091	-
Breedbandfonds Brabant	231.535	-
Biobased Brabant Fonds	292.234	-
Life Sciences & Health Fund	423.803	-
	3.594.944	-

(15) UITKOMST DER FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	2014		2013	
	€	€	€	€
Opbrengst verkoop participaties	2.808.380		845.056	
Aanschafwaarde verkopen	-4.254.533		-3.241.805	
Voorziening desinvesteringen	2.177.907		2.350.728	
		731.754		-46.021
Dividendopbrengsten	29.122		72.603	
Rente- en provisiebaten participaties en leningen u/g	491.900		490.212	
		521.022		562.815
Opbrengsten van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten		1.252.776		516.794
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		407.906		611.154
Dotatie voorzieningen participaties & leningen u/g	-8.089.350		-10.637.236	
Vrijval voorzieningen participaties & leningen u/g ²	7.254.272		1.604.597	
Dotatie voorzieningen dubieuze debiteuren	-37.461		-11.801	
Kosten groeifaciliteit	-54.145		-65.745	
		-926.684		-9.110.185
Dekking participatieresultaten		3.574.012		-
Waarde veranderingen van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten		2.647.328		-9.110.185
Rentelasten en soortgelijke kosten		-91.409		-57.779
Uitkomst der financiële baten en lasten		4.216.601		-8.040.016

2) Het verschil ad € 175.000 (waardestijging participatie aandeel externe partijen) tussen het opgenomen bedrag in bovenstaand overzicht en het verloopoverzicht financiële vaste activa, zoals opgenomen in 6.5.3. Nadere toelichting op de geconsolideerde balans betreft de voorwaardelijke terugstortingsverplichting van de drie betrokken externe partijen in BioConnection. Zie ook 6.5.10. kortlopende schulden.

De kosten voor de groeifaciliteit betreffen betaalde premies voor participaties welke zijn ondergebracht in de garantieregeling van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Dekking participatieresultaten

	2014	2013
	€	€
Capital II	313.549	-
Innovatiefonds Brabant	948.947	-
Biobased Brabant Fonds	1.113.954	-
Life Sciences & Health Fund	1.197.562	-
	3.574.012	-

Toelichting dekking fondskosten en participatieresultaten

Op de bestaande leningovereenkomsten met betrekking tot bovenstaande fondsen is een allonge opgesteld. Hierin is opgenomen dat indien in enig boekjaar sprake is van een verlies, ondermeer als gevolg van afboekingen op de waardering van participaties, afboeking op aan participaties verstrekte geldleningen en kosten voor het beheer, dan zal dat verlies afgeschreven worden op het bedrag van de geldlening verstrekt door de provincie en als bate verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar. Indien in enig boekjaar sprake is van een winst, dan zal deze winst worden toegevoegd aan het bedrag van de geldlening en als last verantwoord worden in de resultatenrekening over dat boekjaar.

Overige toelichtingen op de winst- en verliesrekening

In 2014 is de volgende overheidssubsidie verwerkt:

Subsidie met betrekking tot speur- en ontwikkelingswerk (WBSO) ten bedrage van € 180.509 (2013: € 148.940). De subsidie is in mindering gebracht op de kosten van lonen en salarissen.

6.7

Enkelvoudige balans per 31 december 2014
(na resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2014	31-12-2013
	€	€	€
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(16)		
Andere vaste bedrijfsmiddelen		385.192	394.986
Financiële vaste activa	(17)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		39.416.139	38.494.121
Vorderingen op groepsmaatschappijen		-	9.982.000
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deel- genomen voorzover geen groepsmaatschappijen		10.880.984	10.478.555
		50.297.123	58.954.676
Vlottende activa			
Vorderingen	(18)		
Handelsdebiteuren		135.935	312.956
Rekening-courant participanten		49.154	51.343
Rekening-courant groepsmaatschappijen		187.824	1.777.284
Vorderingen uit hoofde van projecten		-	4.918
Belastingen en premies sociale verzekeringen		673.017	130.194
Overige vorderingen en overlopende activa		140.126	628.113
		1.186.056	2.904.808
Liquide middelen		2.896.543	13.521.980
Totaal		54.764.914	75.776.450

PASSIVA		31-12-2014	31-12-2013
		€	€
<i>Eigen vermogen</i>			
Gestort kapitaal	(19)	733	733
Agioreserve	(20)	41.889.365	41.904.527
Algemene reserve	(21)	-6.109.258	-9.816.215
Risico-egalisereserve	(22)	-	-
		35.780.840	32.089.045
<i>Vorzieningen</i>	(23)		
Overige voorzieningen			
Voorziening deelnemingen		3.586.025	6.355.803
<i>Langlopende schulden</i>	(24)		
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen, voor zover geen groepsmaatschappijen		10.898.984	20.496.555
<i>Kortlopende schulden</i>	(25)		
Schulden aan leveranciers		345.385	336.401
Rekening-courant participanten		-	43.500
Rekening-courant derden		17.059	-
Rekening-courant groepsmaatschappijen		2.944.678	15.497.997
Belastingen en premies sociale verzekeringen		240.739	166.636
Overige schulden en overlopende passiva		951.204	790.513
		4.499.065	16.835.047
Totaal		54.764.914	75.776.450

6.8

Enkelvoudige resultatenrekening over 2014

		2014		2013	
		€	€	€	€
Managementvergoedingen en overige inkomsten			9.217		52.893
Apparaatskosten					
Lonen en salarissen	(26)	-1.423.467		-1.110.822	
Afschrijvingen op materiële vaste activa	(27)	-170.161		-166.456	
Rentelasten en soortgelijke kosten		-2.237		-299	
Overige bedrijfskosten	(28)	860.272		1.224.684	
			-735.593		-52.893
Doorberekening aan Provincie Noord-Brabant			726.376		-
Saldo bedrijfslasten			-9.217		-52.893
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening			-		-
Resultaat deelnemingen	(29)		3.706.957		-8.823.429
Resultaat			3.706.957		-8.823.429

6.9

Nadere toelichting op de enkelvoudige balans per
31 december 2014

Vaste activa

(16) MATERIËLE VASTE ACTIVA

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Andere vaste bedrijfsmiddelen	385.192	394.986
Andere vaste bedrijfsmiddelen		
	€	
Aanschafwaarde per 1 januari	1.262.201	
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-867.215	
Boekwaarde per 1 januari	394.986	
Investeringen	160.755	
Desinvesteringen	-527.792	
Afschrijvingen	-170.547	
Afschrijving desinvesteringen	527.792	
	-9.792	
Aanschafwaarde per 31 december	895.162	
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-509.970	
Boekwaarde per 31 december	385.192	
Afschrijvingspercentages	10%-50%	

(17) FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	39.416.139	38.494.121
Vorderingen op groepsmaatschappijen	-	9.982.000
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen voorzover geen groepsmaatschappij	10.880.984	10.478.555
	50.297.123	58.954.676

17.1 Deelnemingen in groepsmaatschappijen

De deelnemingen betreffen de volgende vennootschappen:

- BOM Vastgoed B.V. 100%
- BOM Bedrijfslocaties B.V. 100%
- BOM Capital I B.V. 50,1%
- BOM Business Development & Foreign Investments B.V. 50,1%
- OLSP Holding B.V. 100%
- BOM Capital II B.V. 100%
- Innovatiefonds Brabant B.V. 100%
- Energiefonds Brabant B.V. 100%
- Breedbandfonds Brabant B.V. 100%

In 2014 is het verloop als volgt:

	BOM Vastgoed B.V.	BOM Bedrijfs- locaties B.V.	BOM Capital I B.V.	BOM BD&FI B.V. ³	Breedband- fonds Brabant B.V.	Subtotaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari	462.682	26.000.988	11.692.291	338.157	-	38.494.118
Oprichting	-	-	-	-	1	1
Resultaat boekjaar	-	699.565	260.386	92.146	-	1.052.097
Voorziening deelneming	-	-	-	-	-	-
Resultaat derden	-	-	-129.933	-20.987	-	-150.920
Mutaties boekjaar	-	-	-	-15.162	-	-15.162
Stand per 31 december	462.682	26.700.553	11.822.744	394.154	1	39.380.134

	Subtotaal	Innovatie- fonds Brabant B.V.	Energie- fonds Brabant B.V.	BOM Capital II B.V.	OLSP Holding B.V.	Totaal 2014
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari	38.494.118	1	1	1	-	38.494.121
Oprichting	1	-	-	-	-	1
Resultaat boekjaar	1.052.097	-	-	1.920.301	885.479	3.857.877
Voorziening deelneming	-	-	-	-1.884.299	-885.479	-2.769.778
Resultaat derden	-150.920	-	-	-	-	-150.920
Mutaties boekjaar	-15.162	-	-	-	-	-15.162
Stand per 31 december	39.380.134	1	1	36.003	-	39.416.139

3) De waardering van de deelneming BOM BD&FI B.V. betreft 50,1% van het aandelenkapitaal ad € 1.000, zijnde € 501 vermeerderd met de risico-egaliseringsreserve PNB € 393.653, totaal € 394.154.

17.2 Vorderingen op groepsmaatschappijen

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Lening Biobased Brabant Fonds	-	9.982.000
Lening u/g BOM BD&FI inzake Holst	-	-
	-	9.982.000

Lening Biobased Brabant Fonds

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	9.982.000	9.982.000
Overboeking naar Capital II	-9.982.000	-
Stand per 31 december	-	9.982.000

Lening u/g BOM BD&FI inzake Holst

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari		-
Verstrekkingsen	3.000.000	-
Afwaardering	-3.000.000	-
Stand per 31 december	-	-

BOM Business Development & Foreign Investments B.V. (BOM BD&FI) heeft in 2014 een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Stichting Holst Centre te Eindhoven. De overeenkomst behelst de aanschaf van licenties van het Holst Centre met een verkrijgingsprijs van € 3.000.000 met als doelstelling deze licenties ter beschikking te stellen van het mkb-bedrijf in Noord-Brabant.

Voor de financiering hiervan heeft BOM Holding B.V. een subsidie in de vorm van een renteloze lening ontvangen van de provincie Noord-Brabant voor hetzelfde bedrag met een looptijd tot 1 januari 2019. BOM Holding B.V. heeft deze lening doorgeleend aan BOM BD&FI. BOM BD&FI ontvangt vergoedingen van het mkb-bedrijf zodra deze de licenties winstgevend aanwenden. Aflossing van de lening vindt uitsluitend plaats uit toekomstige te ontvangen vergoedingen van het mkb-bedrijf. In de overeenkomst met de provincie Noord-Brabant is bepaald dat BOM Holding B.V. in 2016 in overleg treedt met de provincie teneinde afspraken te maken over de toekomstige leningvoorwaarden. Op dit moment zijn geen onderbouwingen en/of berekeningen beschikbaar die een waardering van de licenties ten bedrage van € 3.000.000 rechtvaardigen. Derhalve heeft een duurzame waardevermindering plaatsgevonden op de licenties voor een bedrag ter hoogte van de verkrijgingsprijs. Als gevolg hiervan heeft er op de lening van de provincie een vrijval plaatsgevonden van € 3.000.000.

17.3 Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen voorzover geen groepsmaatschappij

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Lening SOFB	10.880.984	10.478.555

Lening SOFB

In 2014 is het verloop als volgt:

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	10.478.555	10.371.586
Aflossingen	-	-285.000
Rente	402.429	391.969
Stand per 31 december	10.880.984	10.478.555

Vlottende activa

(18) VORDERINGEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Handelsdebiteuren	135.935	312.956
Rekening-courant participanten	49.154	51.343
Rekening-courant groepsmaatschappijen	187.824	1.777.284
Vorderingen uit hoofde van projecten	-	4.918
Belastingen en premies sociale verzekeringen	673.017	130.194
Overige vorderingen en overlopende activa	140.126	628.113
	1.186.056	2.904.808

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

18.1 Rekening-courant participanten

	Provincie Noord-Brabant
	€
Stand per 1 januari	51.343
Bij: toegekende jaarbijdragen	5.447.014
	5.498.357
Af: voorschotten / verrekeningen	-5.447.014
Mutaties 2014	-2.189
Stand per 31 december	49.154

Over de vordering op participanten wordt geen rente berekend, noch zijn overeenkomsten gesloten danwel zekerheden gesteld. Er is geen aflossingsschema overeengekomen.

18.2 Rekening-courant groepsmaatschappijen

De vennootschap heeft de volgende rekening-courant verhoudingen met haar groepsmaatschappijen:

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
R.c. BOM Vastgoed B.V.	-	49.985
R.c. BOM Bedrijfslocaties B.V.	-	449.532
R.c. BOM Capital II B.V.	159.850	91.056
R.c. Spin-off Fonds Brabant B.V.	-	52.953
R.c. Life Sciences & Health Fund B.V.	-	774.748
R.c. Innovatiefonds Brabant B.V.	-	359.010
R.c. Breedbandfonds Brabant B.V.	27.974	-
	187.824	1.777.284

Tussen de groepsmaatschappijen zijn vooralsnog geen afspraken gemaakt over zekerheden, aflossingen en/of rente vergoedingen. Ultimo 2014 heeft een afrekening van de rekening-courant verhoudingen plaatsgevonden. Derhalve is in 2014 geen rente berekend.

EIGEN VERMOGEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Gestort en opgevraagd kapitaal	733	733
Agioreserve	41.889.365	41.904.527
Algemene reserve	-6.109.258	-9.816.215
Risico-egaliseringsreserve	-	-
	35.780.840	32.089.045

(19) GESTORT EN OPGEVRAAGD KAPITAAL

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	733	33.240.302
Kapitaalvermindering	-	-33.239.569
Stand per 31 december	733	733

Het geplaatst kapitaal bestond ultimo 2012 uit 73.250 aandelen van ieder € 453,78. In verband met de herstructurering in 2013 is de nominale waarde van deze gewone aandelen teruggebracht tot € 0,01 per aandeel. Dit heeft in 2013 een kapitaalvermindering van € 33.239.569 tot gevolg gehad. Dit bedrag is ten laste van de agioreserve gebracht. Het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening is gelijk aan het aandeel van BOM Holding B.V. in het groepsvermogen ofwel € 35.780.840.

(20) AGIORESERVE

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	41.904.527	4.955.615
Mutatie agioreserve a.g.v. inbreng deelnemingen	-	3.709.343
Storting a.g.v. kapitaalvermindering	-	33.239.569
Mutaties boekjaar	-15.162	-
Stand per 31 december	41.889.365	41.904.527

De inbreng van de aandelen van BOM Bedrijfslocaties B.V., BOM Business Development & Foreign Investments B.V. in 2013, alsmede BOM Capital I (PNB deel) in BOM Holding B.V. wordt als een agiostorting aangemerkt.

(21) ALGEMENE RESERVE

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-9.816.215	-7.767.869
Resultaat boekjaar	3.706.957	-8.823.429
Correctie voorgaande jaren	-	10.311
Inbreng deelnemingen	-	6.764.772
Stand per 31 december	-6.109.258	-9.816.215

De inbreng deelnemingen betreft de waardering van BOM Capital I (PNB deel) ad € 6.754.400 en de inbreng van BOM Bedrijfslocaties ad € 10.372.

(22) RISICO EGALISATIE RESERVE

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	-	274.476
Splitsing risico egalisatiereserve	-	-274.476
Stand per 31 december	-	-

(23) VOORZIENINGEN*Overige voorzieningen, voorziening deelnemingen*

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Voorziening deelneming OLSP Holding B.V.	3.586.025	4.471.504
Voorziening deelneming BOM Capital II B.V.	-	1.884.299
	3.586.025	6.355.803

De voorzieningen zijn als overwegend langlopend te beschouwen.

In 2014 is het verloop als volgt:

	OLSP Holding B.V.	BOM Capital II B.V.	Totaal 2014
Stand per 1 januari	4.471.504	1.884.299	6.355.803
Onttrekkingen	-885.479	-1.884.299	-2.769.778
Stand per 31 december	3.586.025	-	3.586.025

Ultimo 2014 is voor het negatieve eigen vermogen van de deelneming OLSP Holding B.V. een voorziening opgenomen.

(24) LANGLOPENDE SCHULDEN*Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen, voor zover geen groepsmaatschappij*

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Lening SOFB	10.898.984	10.496.555
Lening PNB inzake Biobased Brabant Fonds	-	10.000.000
	10.898.984	20.496.555

24.1 Lening SOFB

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	10.496.555	10.389.586
Aflossingen	-	-285.000
Rente	402.429	391.969
Stand per 31 december	10.898.984	10.496.555

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans, 9.1 Lening PNB inzake SOFB (achtergesteld).

24.2 Lening PNB inzake Biobased Brabant Fonds

	2014	2013
	€	€
Stand per 1 januari	10.000.000	10.000.000
Overboeking naar Capital II	-10.000.000	-
Stand per 31 december	-	10.000.000

(25) KORTLOPENDE SCHULDEN

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Schulden aan leveranciers	345.385	336.401
Rekening-courant participanten	-	43.500
Rekening-courant derden	17.059	-
Rekening-courant groepsmaatschappijen	2.944.678	15.497.997
Belastingen en premies sociale verzekeringen	240.739	166.636
Overige schulden en overlopende passiva	951.204	790.513
	<u>4.499.065</u>	<u>16.835.047</u>

25.1 Rekening-courant participanten

	Staat der Nederlanden
	€
Stand per 1 januari	43.500
Af: afwikkeling 2012	-43.500
Stand per 31 december	<u>-</u>

Over de schulden op participanten wordt geen rente berekend, noch zijn overeenkomsten gesloten danwel zekerheden gesteld. Er is geen aflossingsschema overeengekomen.

25.2 Rekening-courant groepsmaatschappijen

De vennootschap heeft de volgende rekening-courant verhoudingen met haar groepsmaatschappijen:

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
R.c. BOM Business Development & Foreign Investments B.V.	1.372.710	414.013
R.c. BOM Capital I B.V.	106.004	12.249.346
R.c. Biobased Brabant Fonds B.V.	65.940	2.834.638
R.c. BOM Vastgoed B.V.	17.996	-
R.c. BOM Bedrijfslocaties B.V.	524.484	-
R.c. Spin-off Fonds Brabant B.V.	46.559	-
R.c. Technostarters Spin-off Fonds B.V.	21.193	-
R.c. Life Sciences & Health Fund B.V.	60.625	-
R.c. Innovatiefonds Brabant B.V.	559.073	-
R.c. Energiefonds Brabant B.V.	170.094	-
	2.944.678	15.497.997

Tussen de groepsmaatschappijen zijn vooralsnog geen afspraken gemaakt over zekerheden, aflossingen en/of rente vergoedingen. Ultimo 2014 heeft een afrekening van de rekening-courant verhoudingen plaatsgevonden. Derhalve is in 2014 geen rente berekend.

25.3 Overig schulden en overlopende passiva

	2014	2013
	€	€
Reservering detachering	229.412	229.412
Nog te ontvangen facturen	63.974	131.685
Reservering vakantiegeld	239.055	182.012
Reservering vakantiedagen	186.162	127.842
Pensioen	-	6.179
Reservering accountantskosten	51.459	14.823
Verplichting St. Incubator	40.000	40.000
Overige	141.142	58.560
	951.204	790.513

6.10

Nadere toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2014

(26) LONEN EN SALARISSEN	2014	2013
	€	€
Salarissen	635.661	667.320
Sociale lasten	123.246	118.573
Pensioenlasten	105.015	84.979
Overige personeelskosten	215.657	119.780
Inleenkrachten	343.888	120.170
	1.423.467	1.110.822

Personeelsbezetting

Het aantal FTE's bedroeg in 2014: 62 (2013: 53).

(27) AFSCHRIJVING OP MATERIËLE VASTE ACTIVA

	2014	2013
	€	€
Afschrijving andere vaste bedrijfsmiddelen	170.547	166.239
Boekverlies desinvestering materiële vaste activa	-386	217
	170.161	166.456

(28) OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

	2014	2013
	€	€
Huisvestingskosten	58.940	185.731
Marketing en communicatie	286.926	178.601
Kantoorkosten	67.326	82.521
Algemene kosten	862.760	539.550
Overheadkosten	-2.136.224	-2.211.087
	-860.272	-1.224.684

(29) RESULTAAT DEELNEMINGEN

	2014	2013
	€	€
BOM Vastgoed B.V.	-	171.119
BOM Business Development & Foreign Investments B.V.	92.146	87.189
BOM Bedrijfslocaties B.V.	699.565	96.416
BOM Capital I B.V.	260.386	-8.101.878
OLSP Holding B.V.	885.479	-3.150.197
Innovatiefonds Brabant B.V.	-	-
Energiefonds Brabant B.V.	-	-
Breedbandfonds Brabant B.V.	-	-
BOM Capital II B.V.	1.920.301	-1.955.308
	<hr/> 3.857.877	<hr/> -12.852.659
Aandeel derden in het resultaat deelnemingen	-150.920	4.029.230
	<hr/> 3.706.957	<hr/> -8.823.429

Tilburg, 20 mei 2015

Het bestuur:

De heer dr. J.J. Pelle

De heer M. van Meurs

De Raad van Commissarissen:

De heer drs. J.H.M. Hommen, president-commissaris

De heer drs. C.H. van Dalen

De heer dr. J.H.M. Dröge

De heer drs. G.H. Hoefsloot

De heer dr. R.G.M. Penning de Vries

6.11

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de directie en aandeelhouder van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V.

VERKLARING BETREFFENDE DE JAARREKENING

Wij hebben de in dit verslag van pagina 52 tot en met pagina 105 opgenomen jaarrekening 2014 van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. te Tilburg gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2014 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

ORDEEL BETREFFENDE DE JAARREKENING

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij Holding B.V. per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE BIJ OF KRACHTENS DE WET GESTELDE EISEN

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Breda, 20 mei 2015

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN ACCOUNTANTS N.V.

w.g.

W.J.W. van Egeraat RA

STATUTAIRE REGELING INZAKE DE BESTEMMING VAN HET RESULTAAT**Artikel 4.1 Winst en verlies, uitkeringen op aandelen**

4.1.1. Indien en voor zover het bestuur niet besluit tot gehele of gedeeltelijke reservering van de winst die in het laatst verstreken boekjaar is behaald, is de algemene vergadering bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald dan wel bepaling van de wijze waarop een tekort zal worden verwerkt alsmede tot vaststelling van tussentijdse uitkeringen uit de winst of uitkeringen uit de reserves voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden. Een besluit tot uitkering uit de winst of reserves is onderworpen aan de goedkeuring van het bestuur. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring indien het weet of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden. Indien bij de bestemming van de winst geen besluit over uitkering of reservering van winst tot stand komt wordt de winst waarop het voorstel betrekking heeft, gereserveerd.

4.1.2. Bij de berekening van de verdeling van een uitkering tellen de aandelen of certificaten van aandelen die de vennootschap houdt niet mee, tenzij op zodanige aandelen of certificaten van aandelen een recht van vruchtgebruik of een pandrecht rust ten behoeve van een ander dan de vennootschap ten gevolge waarvan het winstrecht toekomt aan de vruchtgebruiker of pandhouder.

Bij de berekening van het bedrag dat op ieder aandeel zal worden uitgekeerd wordt slechts het bedrag van de opgevraagde en geëffectueerde stortingen op het nominale bedrag van de aandelen in aanmerking genomen. Van het bepaalde in de vorige zin kan telkens met instemming van alle aandeelhouders worden afgeweken.

4.1.3. Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.

4.1.4. Uitkeringen zijn opeisbaar op de dag welke het bestuur bepaalt.

4.1.5. Uitkeringen welke niet binnen vijf jaren en een dag waarop zij opeisbaar zijn geworden, in ontvangst zijn genomen, vervallen aan de vennootschap.

4.1.6. De algemene vergadering kan besluiten dat uitkeringen geheel of gedeeltelijk in een andere vorm dan in geld zullen worden uitgekeerd.

RESULTAATBESTEMMING 2014

Het positieve resultaat over 2014 is toegevoegd aan de algemene reserve.

Bijlagen

1.0 Corporate Governance

De BOM baseert haar ondernemingsstrategie in grote lijnen op een publieke taakstelling en maakt daarbij gebruik van publieke middelen. Daarom is een goede regulering van de verhoudingen tussen bestuur, toezichthouders, aandeelhouders en overige belanghebbenden van groot belang.

Hoewel de Nederlandse Corporate Governance Code (de Code) primair van toepassing is op beursgenoteerde ondernemingen acht de BOM het zinvol om zich bij de inrichting en vormgeving van haar ondernemingsbestuur te spiegelen aan de in de Code opgenomen best practice bepalingen.

De Code biedt een uitgebreid toetsingskader aan best practice bepalingen die voor de BOM niet in alle situaties relevant of soms praktisch toepasbaar zijn. De inhoud van de Code biedt desondanks een goede leidraad voor de statuten en interne reglementen van de BOM. Door de interne reglementen ook periodiek te evalueren, blijft de BOM werken aan een transparant en integer ondernemingsbestuur. Onderstaand zijn kort de belangrijkste overeenkomsten, wijzigingen en afwijkingen per hoofdstuk van de Code in 2014 opgenomen.

BESTUUR

In 2014 is het bestuur van BOM Holding B.V. uitgebreid met een financieel & operationeel directeur. Hoewel er sprake is van collegiaal bestuur zijn in het bestuursreglement en de overige onderliggende interne reglementen de taakstelling en mandatering hierop aangepast.

In afwijking op de Code wordt het bestuur niet aangesteld voor een vooraf vastgestelde periode. Door de remuneratiecommissie wordt echter jaarlijks met beide bestuurders overleg gevoerd over het functioneren van de organisatie en hun bijdrage hieraan.

Ten aanzien van de bezoldiging geldt dat deze voor beide bestuurders passend is binnen de beleidskaders zoals deze door beide aandeelhouders zijn vastgesteld. Door de aandeelhouders is vastgesteld dat de publicatieplicht van de bezoldiging van zowel bestuurders als toezichthouders van BOM Holding B.V. zoals opgenomen in de Wet Normering Topinkomens (WNT) niet van toepassing is voor BOM Holding.

Op het gebied van belangenverstreming is de positie van de algemeen directeur BOM Holding B.V., tevens voorzitter van de 'one tier board' van de 100% deelneming OLSP Holding, expliciet besproken met de toezichthouders. Afsproken is dat bij formele besluitvorming door het bestuur van BOM Holding B.V. voorafgaand afstemming met de voorzitter van de Raad van Commissarissen plaatsvindt en dat het voortbestaan van de dubbelrol in 2015 zal worden geëvalueerd.

KLOKKENLUIDERSREGELING / VERTROUWENSPERSOON

Bij de BOM is sinds 1 december 2005 voorzien in een zogenoemde klokkenluidersregeling en sinds 2012 kent de BOM-organisatie een externe vertrouwenspersoon. De klokkenluidersregeling biedt de mogelijkheid tot het melden van (gesignaleerde) misstanden. De externe vertrouwenspersoon is ingesteld om medewerkers in de gelegenheid te stellen om in een veilige omgeving persoonlijke en/of functionele bezwaren bespreekbaar te maken.

In 2014 is geen gebruik gemaakt van de klokkenluidersregeling en zijn geen meldingen ontvangen door de vertrouwenspersoon.

ADVIES- EN TOEZICHTSTRUCTUUR (RAAD VAN COMMISSARISSEN EN INVESTERINGSKOMMISSIES)

Binnen de huidige advies- en toezichtstructuur kent de BOM vier kerncommissies: een auditcommissie, een remuneratiecommissie en twee investeringscommissies (voor BOM Capital en BOM Projects) die specifiek advies uitbrengen over de investeringsvoorstellen. Voor zowel de Raad van Commissarissen, haar onderliggende commissies als de investeringscommissies zijn specifieke reglementen vastgesteld waarin taakverdeling en mandaten zijn benoemd.

Met betrekking tot de taak en werkwijze van de Raad van Commissarissen en haar commissies (inzake audit en remuneratie) worden nagenoeg alle in de Code vermelde best practice bepalingen nageleefd. Het RvC-reglement is opgesteld met inachtneming van de statuten van de vennootschap. Het jaarverslag verschijnt standaard met een bericht van de Raad van Commissarissen.

De bepalingen betreffende het toezicht van de Raad op het Bestuur worden geëffectueerd in de reguliere raadsvergaderingen. Tevens wordt voldaan aan de diverse bepalingen op het gebied van de deskundigheid en samenstelling van de raad: de gewenste deskundigheid, waaronder een financiële expert, is aanwezig.

Met betrekking tot de taak en werkwijze van de beide investeringscommissies (IC) wordt zo veel mogelijk gehandeld naar de in de Code vermelde best practice bepalingen. Beide IC-reglementen zijn opgesteld met inachtneming van de statuten en de overige interne reglementen van de betreffende vennootschappen.

Bij de samenstelling van beide investeringscommissies wordt nadrukkelijk gestreefd naar een brede afspiegeling van de vereiste deskundigheid. Door de verbreding van de investeringscommissie BOM Projects zijn in 2014 twee nieuwe leden toegetreden met specifieke deskundigheid op het gebied van energie- en breedbandprojecten.

Aangaande de onafhankelijkheid van de commissarissen en de leden van de investeringscommissies wordt wat hierover in de Code is gesteld, gerespecteerd. In 2014 hebben zich geen situaties van (mogelijke) belangenverstreming voorgedaan.

De deelneming OLSP Holding kent als bestuur een 'one tier board' opzet. De best practice bepalingen die hierover in de Code zijn opgenomen, worden in de praktijk gevolgd. Enige uitzondering is het feit dat de 'one tier board' geen verdere commissiestructuur kent gezien de schaalgrootte van de onderneming.

ALGEMENE VERGADERING (AANDEELHOUDERS)

Betreffende de bevoegdheden van de Algemene Vergadering worden in de Code best practice bepalingen genoemd die slechts beperkt van toepassing zijn op de situatie bij de BOM. De BOM is geen beursgenoteerde onderneming, kent geen financiering met preferente aandelen en er wordt niet onderhands geboden op een bedrijfsonderdeel of een deelneming. Ook vindt er geen certificering van aandelen plaats.

Bij de BOM is statutair bepaald dat besluiten slechts genomen kunnen worden indien tenminste de helft van het geplaatste kapitaal ter vergadering vertegenwoordigd is. De bepalingen aangaande de logistiek in de vergadering van aandeelhouders worden gevolgd.

Ook voor wat betreft de informatieverstrekking zijn de bepalingen in beperkte mate van toepassing. Het bestuur hecht aan een goede informatieverstrekking en communicatie met onze aandeelhouders die tevens de rol van opdrachtgever/subsidiënt vervullen. In een uitgebreide formele en informele structuur vindt periodiek afstemming plaats op zowel bestuurlijk als managerial niveau met zowel de provincie Noord-Brabant als met het Ministerie van Economische Zaken. Hierin is ook specifiek overleg opgenomen tussen de aandeelhouder en de Raad van Commissarissen.

EXTERNE ACCOUNTANT

Ten aanzien van de rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant worden de bepalingen uit de Code nageleefd.

In 2014 is – op voordracht van het bestuur – een nieuwe externe accountant benoemd. Voor het boekjaar 2014 heeft de externe accountant voorafgaand aan de controlewerkzaamheden direct afstemming gehad met de audit commissie inzake Controlestandaarden 260 (algemene communicatie met toezichthouders) en 265 (communicatie met toezichthouders over misstanden in interne beheersing). Tevens zijn hierbij de belangrijkste prioriteiten van de toezichthouders besproken op het gebied van de interne beheersing.

Bevindingen over de administratieve organisatie en interne beheersing zijn opgenomen in de Management Letter van de externe accountant. Gezien het feit dat de externe accountant in 2014 is gestart met zijn controlewerkzaamheden heeft hier een uitgebreide en integrale rapportage over plaatsgevonden.

Het accountantsverslag is besproken in zowel de auditcommissie als in de daarop volgende raadsvergadering. De externe accountant is aanwezig geweest bij de behandeling van het jaarverslag 2014 in de vergadering van de Raad van Commissarissen. De externe accountant rapporteert datgene wat hij met betrekking tot zijn controle van de jaarrekening en de daaraan gerelateerde controles onder de aandacht van de directie en de raad wil brengen.

Bijlagen

2.0 Biografieën Raad van Commissarissen

J.H.M. (Jan) Hommen (1943)

President-commissaris

Jan Hommen kent als vooraanstaand bestuurder een lange staat van dienst in het nationale en internationale bedrijfsleven. Gedurende zijn loopbaan bekleedde hij bestuursfuncties bij Alcoa, Koninklijke Philips Electronics en ING Groep. Sinds juni 2014 is Jan Hommen CEO bij KPMG Nederland. Als president-commissaris verrichtte hij toezicht bij het Maastricht Universitair Medisch Centrum, TNT, TiasNimbas Business School, Reed Elsevier en ING Groep. Jan Hommen is geboren in Brabant en heeft zowel mondiaal, landelijk als binnen Brabant een zeer uitgebreid netwerk.

C. H. (Henk) van Dalen (1952)

Henk van Dalen was de afgelopen jaren Chief Financial Officer (CFO) in diverse besturen van bekende Nederlandse beursgenoteerde bedrijven, waaronder Koninklijke DSM en TNT. Hij is voorzitter van de Raad van Commissarissen Macintosh Retail Group en toezichthouder bij onder andere Avebe en Rabobank Groep. Vanuit zijn tijd bij DSM heeft Henk van Dalen grote belangstelling voor R&D en start-ups.

J.H.M. (Hans) Dröge (1956)

Hans Dröge trad na zijn studie farmacie in 1985 in dienst bij Unilever, waar hij begon op het Unilever Research laboratorium in Vlaardingen en vervolgens langdurig nationaal en internationaal actief was in verschillende supply chain functies. In 2009 werd hij als Senior Vice President R&D Operations verantwoordelijk voor de wereldwijde R&D strategie en operatie. Daarnaast onderhield hij van 2012 tot 2014 als Manager Unilever Nederland Unilever's externe relaties met de politiek, de regering en de business community in Nederland. Sinds januari 2014 is Hans Dröge met pensioen en bekleedt hij verschillende bestuurs- en adviesfuncties, waaronder lid van het dagelijks bestuur van het Rathenau Instituut, Commissaris bij Koninklijke Sanders en lid van de Raad van Toezicht van de Algemene Werkgevers Vereniging Nederland.

G. (Guus) Hoefsloot (1950)

Guus Hoefsloot, voormalig voorzitter Raad van Bestuur van Heijmans NV, is al geruime tijd betrokken bij de BOM. Eerder was hij onder meer president-commissaris van de Brabantse Herstructureringsmaatschappij van Bedrijventerreinen (BHB), een werkmaatschappij van BOM Holding B.V. Tijdens zijn loopbaan werkte hij bij AMRO en Barclays en bekleedde hij diverse directiefuncties bij Hollandsche Beton Groep N.V. Guus Hoefsloot vervult toezichthoudende functies in het bedrijfsleven bij o.a. de Tilburg Bastianen Groep B.V. (automotive) en Altera Vastgoed B.V. (beleggingen) en bij maatschappelijke organisaties.

R.G.M. (René) Penning de Vries (1954)

René Penning de Vries was na verschillende R&D-functies van 2001 tot 2006 senior vice-president en CTO bij Philips Semiconductors. Na afsplitsing van deze divisie van Philips maakte hij de overstap naar NXP Nederland, waar hij van 2009 tot 2012 voorzitter van de Raad van Bestuur was. Zijn ervaring ligt vooral in het aansturen van R&D en innovatie, twee werkvelden waar hij over een uitgebreid (inter)nationaal netwerk beschikt. In oktober 2014 is Penning de Vries aangesteld door de minister van Economische Zaken als boegbeeld van het ICT Team binnen het Topsector kader. Verder is Penning de Vries lid van de Raad van Toezicht van QuTech, het Nationale Icoon project voor quantum computing.

Bijlagen

3.0 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is voor de BOM een elementair onderdeel van haar bedrijfsvoering. De activiteiten die horen bij de uitvoering van de kerntaken dienen maatschappelijke doelen en lopen gelijk op met duurzaamheid, energiebesparing en goede arbeidsomstandigheden.

STRATEGIE EN BELEID

De BOM stimuleert innovaties en samenwerking, participeert in vernieuwende bedrijven en projecten, herstructureert verouderde bedrijfslocaties en stimuleert actief het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar de regio. Hoewel de nadruk ligt op economische versterking, dienen deze activiteiten op zichzelf al maatschappelijke doelen, zoals het bevorderen van werkgelegenheid en het stimuleren van een meer duurzame economie. De BOM wil daarmee regionale en lokale overheden, ondernemers en kennisinstellingen in Brabant helpen om te komen tot duurzame ontwikkeling. Daarnaast onderschrijft de BOM de ILO-richtlijnen en de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen.

De BOM heeft ervoor gekozen geen aparte MVO-strategie op te stellen maar de beoogde aanpak onderdeel te laten zijn van de huidige processen. De BOM probeert enerzijds optimaal aan te sluiten bij de beleidsagenda's van de provincie Noord-Brabant en het Rijk maar anderzijds ook bij de behoeften van ondernemers, burgers en samenwerkingsverbanden in de markt om een gewogen balans te creëren tussen 'people, planet en profit'. De inspanningen van de BOM richten zich daarom nadrukkelijk op het beleid voor de topsectoren maar ook op belangrijke MVO thema's zoals Biobased Economy, elektrisch rijden en duurzame energie.

ORGANISATIE VAN MVO BIJ DE BOM

Doordat MVO bij de BOM geïntegreerd is in de dagelijkse gang van zaken, is het management binnen de verschillende kernactiviteiten verantwoordelijk voor de uitvoering van de MVO-activiteiten binnen hun werkveld. MVO is onderdeel van het managementsysteem voor de bedrijfsvoering. Specifieke MVO-resultaten worden niet meegenomen in de beloning van het management. De verzameling van de gegevens ten behoeve van interne sturing en externe rapportage wordt centraal gecoördineerd.

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

Het spreken en overleggen met belanghebbenden is onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van de kernactiviteiten. Gezien het brede werkveld is de groep belanghebbenden divers en verschillend en kunnen de verwachtingen ook variëren. Voor de BOM is het zaak met deze belanghebbenden continu in dialoog te gaan en te blijven om deze verwachtingen helder te krijgen. In deze dialoog probeert de BOM zo veel mogelijk te beantwoorden aan de informatiebehoeftes van belanghebbenden door informatie te delen die aansluit bij hun verwachtingen of deze verwachtingen soms ook te actualiseren. Eind 2014 heeft de BOM een onderzoek uitgevoerd waarin onder meer is gekeken naar een eerste aanzet voor een methodische aanpak voor stakeholder-dialogen. Om de toegevoegde waarde als dienstverlenende organisatie en de bijdrage aan de Brabantse economische structuurversterking te blijven toetsen, is een systematische aanpak een belangrijke informatiebron voor het management van de BOM.

DE BOM IN DE KETEN

De impact op mens, milieu en maatschappij die de BOM heeft bij de uitvoering van haar kernactiviteiten, wordt voornamelijk gegenereerd in een keten met andere partners.

Zoals ondernemingen, projecten, kennisinstellingen en lokale overheden waarmee projecten worden uitgevoerd, waarmee wordt samengewerkt of waarin geparticipeerd wordt. De BOM wil ook hier haar verantwoording nemen door samen met deze partners MVO-afspraken te maken over te voeren beleid, beoogde doelstellingen, wijze van samenwerking en benutting van schaars kapitaal.

Het realiseren van de grootst mogelijke, positieve impact voor de regio Brabant gaat nagenoeg altijd gepaard met belangentegenstellingen met en tussen belanghebbenden. Belanghebbenden zijn niet altijd eensgezind of eensluidend over het 'juiste' doen. Zo heeft de BOM contact met ondernemingen die zich willen vestigen in Noord-Brabant of hun bestaande bedrijfslocatie wensen te verbeteren. Bij sommige ondernemingen kunnen de beoogde plannen zorgen voor spanning tussen de factoren werkgelegenheid, te investeren kapitaal en milieu-effecten. De BOM streeft hier naar het vinden van een gezonde balans. De BOM gaat graag actief in gesprek met de belanghebbenden om te kijken of er duurzame en blijvende veranderingen mogelijk zijn die op alle fronten voor de regio Noord-Brabant een positieve uitwerking hebben.

Daarnaast noodzaakt de hoofdpdracht van de BOM binnen de keten ook tot het maken van een afweging op haar publieke rol in samenwerkingen. In beginsel kennen de kernactiviteiten geen winstoogmerk. Immers de winst voor de aandeelhouders van de BOM is er in gelegen dat de regio Brabant economisch versterkt wordt. Commerciële partijen die zich met vergelijkbare activiteiten bezig houden, kennen hierin vaak een ander ondernemingsdoel. De kosten voor afnemers van diensten van de BOM ten opzichte van de afname van diensten van commerciële partijen zijn vaak lager. Het risico dat hiermee gepaard kan gaan, is dat er oneerlijke concurrentie ontstaat hetgeen een dilemma voor de BOM met zich mee kan brengen.

De BOM is hier scherp op en wil de schaarse personele en financiële middelen vooral inzetten voor activiteiten waar belanghebbenden anders niet of nauwelijks in de markt voor terecht zouden kunnen. Start-ups of projecten die zonder de kennis, kunde en/of het kapitaal van de BOM niet hadden bestaan, bedrijventerreinen die anders door niemand waren aangepakt, buitenlandse investeringen die zonder intensieve begeleiding niet voor Brabant zouden hebben gekozen. Uiteraard blijft de BOM hierover in nauwe dialoog met marktpartijen, aandeelhouders en de regio maar bovenal zal dit in de processen zorgvuldig getoest worden. Er is immers een gedeeld doel: een in meerdere opzichten duurzaam Nederland en Brabant.

Als laatste geldt dat door samen te werken binnen de keten, de BOM (ten dele) aanspreekbaar is op doelen, resultaten en activiteiten binnen projecten, ontwikkelactiviteiten en participaties. Aangezien hiervoor onder meer publieke middelen worden ingezet, is het van belang om zorgvuldig te bewaken dat er samenwerkt wordt met en/of geïnvesteerd wordt in betrouwbare partners. Er dient helderheid te bestaan over de beroepsmoraliteit, professionele integriteit en/of eventuele betrokkenheid bij strafbare feiten of economische delicten.

MVO-AANDACHTSPUNTEN VOOR DE BOM

Rapportagegrondslagen en reikwijdte

De MVO-rapportagecriteria van de BOM zijn gebaseerd op de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) versie 3.1. De GRI-richtlijnen zijn wereldwijd de meest geaccepteerde richtlijnen voor het opstellen van (maatschappelijke) jaarverslagen. De BOM rapporteert de GRI-richtlijnen op applicatieniveau C ('self-declared'). De selectie van de indicatoren

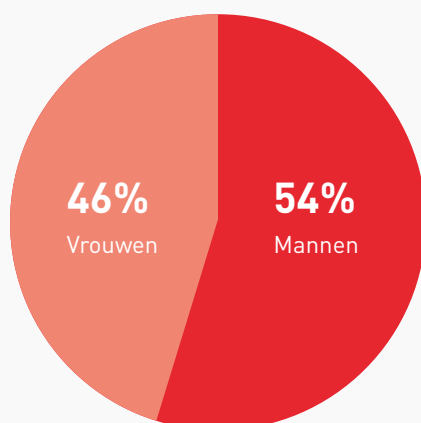
is gebaseerd op de leidraden van GRI (bijvoorbeeld 'Boundary Protocol') en gesprekken met belanghebbenden. De afdeling Finance&Control is intern verantwoordelijk voor het verzamelen en valideren van de gerapporteerde gegevens.

De MVO-verslaggeving beslaat het gehele kalenderjaar 2014 en betreft BOM Holding en haar groepsmaatschappijen met uitzondering van OLSP Holding B.V. De MVO-gegevens zijn (nog) geen onderdeel van externe verificatie. De BOM stelt feedback van de lezers van dit verslag en andere belanghebbenden op prijs. Eventuele reacties ontvangt de BOM graag op info@bom.nl.

Sociaal beleid en resultaten

Het personeelsbeleid vormt binnen de BOM een centraal onderdeel van het MVO-beleid. Dit beleid is erop gericht het personeel een veilige en prettige werkomgeving te bieden. Het personeel krijgt kansen zich te ontplooiën en te ontwikkelen en is actief betrokken bij maatschappelijk zinvolle projecten gericht op innovatie en duurzaamheid. Het management van de BOM stelt zichzelf tot doel om te begrijpen welke wensen er leven onder het personeel en of zij tevreden zijn met het werk dat zij doen. De Human Capital Agenda vormt daarbij de basis voor een succesvolle uitvoering van de ambities zoals opgenomen in het meerjarenplan. Daarnaast worden zowel de ondernemingsraad alsook individuele medewerkers actief betrokken bij onderwerpen die zowel het personeelsbeleid, de personeelszorg alsook de werkomgeving betreffen. In 2014 is nadrukkelijk de dialoog gezocht voor het werken met kernwaarden, de aanpassingen in de pensioenregeling alsook de ideevorming over een nieuw huisvestingsconcept. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen in de verdere uitwerking van de Human Capital Agenda.

Het ziekteverzuim in 2014 is gedaald van 1,87% in 2013 naar 1,6%. De daling van het ziekteverzuim is te verklaren door een aantal incidentele, langdurige ziektegevallen in 2013. Voor het overige zien we een aanhoudend laag verzuimprofiel. Het aantal medewerkers in dienst bij de BOM is gestegen naar 77 personen. Het aantal FTE's laat ook een stijging zien. Door deeltijdwerk is het aantal FTE's naar 71 gestegen (ultimo 2014).

	2014	2013
Aantal medewerkers	77	58
Aantal FTE's	71	55
Mannen / vrouwen	41/36	31/27

Er zijn geen incidenten van discriminatie gemeld en er zijn geen zogenaamde 'klokkenluidersmeldingen' geweest. Geen van de medewerkers valt onder een CAO. De secundaire arbeidsvoorwaarden worden jaarlijks in overleg met de OR vastgesteld en zijn van toepassing op alle medewerkers, inclusief de directie. In 2014 heeft de BOM één arbeidsgehandicapte in dienst.

Milieubeleid en -resultaten

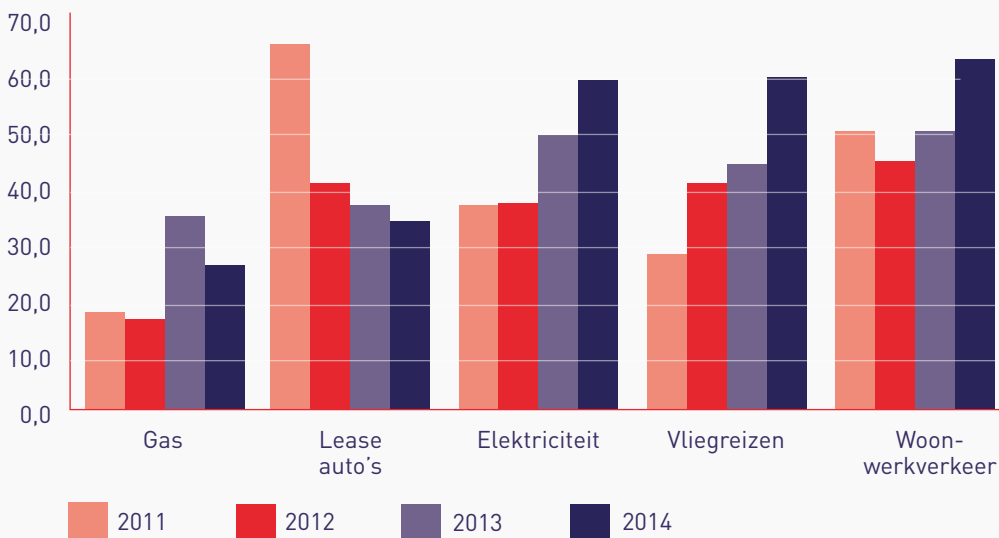
Binnen het milieubeleid streeft de BOM naar een bewustwording en optimalisering van het energie- en papierverbruik, alsook van het aantal vliegreizen en gereisde zakelijke kilometers.

Voor de BOM is de CO₂-voetafdruk van de interne bedrijfsvoering berekend. Om de conversie van energiedragers naar CO₂ te bewerkstelligen zijn de conversiefactoren van het Greenhouse Gas Protocol (GhG, www.greenhousegasprotocol.org) gebruikt. Het GhG-protocol onderscheidt de uitstoot in drie 'scopes'. In de scope 1 emissies rapporteert de BOM over het gasverbruik en het brandstofverbruik van de leaseauto's. Binnen scope 2 wordt de CO₂-uitstoot van de consumptie van elektriciteit gerapporteerd. Scope 3 is gereserveerd voor het zakelijk vervoer. In onderstaande tabel is de uitstoot in ton per scope weergegeven.

Circa 80% van de voetafdruk van de BOM bestaat uit de CO₂-uitstoot door zakelijke kilometers, vliegreizen en het brandstofverbruik van de lease auto's.

	CO ₂ -uitstoot	2011	2012	2013	2014
Scope 1	Gas	18,4	17,3	35,4	27,6
	Lease auto's	66,5	42,1	38,4	36,1
Scope 2	Elektriciteit	38,4	38,5	50,5	59,6
Scope 3	Vliegreizen	28,2	41,6	45,9	60,5
	Woon-werkverkeer	51,5	45,9	51,5	63,7

CO₂-uitstoot

De toename van het verbruik van elektriciteit wordt veroorzaakt door de ingebruikname van een groter deel van het pand in 2014 ten opzichte van 2013. Dit is een gevolg van de sterk toegenomen personele formatie

Naast de berekening van de CO₂-voetafdruk, worden ook andere milieu-indicatoren gemeten. In onderstaande tabel is hier een kort overzicht van opgenomen.

Kerngetallen		2011	2012	2013	2014
Papierverbruik (in kg)	kg	1.750	1.500	1.475	1.200
Kantoorafval (in kg)	kg	34.944	39.936	43.008	37.632
Elektriciteitsverbruik (in kWh)	kWh	97.420	97.654	125.049	147.605
Gasverbruik (in m3)	m3	10.300	9.675	19.773	15.414
Energieverbruik (in MJ)	MJ	676.712	657.770	1.075.990	1.019.231
Energie in MJ per m2 vloeroppervlak	MJ per m2	734	713	774	650
Energie in MJ per FTE	MJ per FTE	15.665	14.650	21.231	14.581

Met ingang van 2014 wordt plastic afval apart ingezameld en opgehaald. Voor al het drukwerk wordt papier gebruikt voorzien van het FSC-keurmerk. In 2014 is het gebruik van de laadmogelijkheid voor elektrische auto's aanzienlijk toegenomen. In de toekomst zal nader worden onderzocht welke verdere optimaliseringsmogelijkheden er bestaan voor energiebesparing en duurzaamheid in het gebouw, maar ook in het zakelijk reizen van onze medewerkers.

Verantwoord en duurzaam inkopen

De toeleveranciers van de BOM zijn voornamelijk leveranciers van specifieke facilitaire en ondersteunende diensten. In het inkoopbeleid wordt expliciet rekening gehouden met relevante wet- en regelgeving waaraan de BOM als publieke onderneming en 'aanbestedende dienst' moet voldoen. De BOM verleent geen opdrachten aan bedrijven met een bedrijfsvoering die maatschappelijk gezien onaanvaardbaar is. Met organisaties die werknemers of leveranciers discrimineren, die er ontoereikende arbeidsomstandigheden op na houden of die zich schuldig maken aan criminele activiteiten of anderszins niet integer worden geacht, wenst de BOM geen zaken te doen. In het programma van eisen en in de aanbestedingsstukken zal van dit principe blijk worden gegeven en genoemde aspecten worden getoetst bij de beoordeling van offertes.

Als leidende principes hanteert de BOM in haar inkoopbeleid onder meer het stimuleren van innovatie, duurzaamheid en regionale mkb-leveranciers. In de beoordeling van de offertes gaat de BOM in beginsel uit van het criterium 'economisch meest voordelige inschrijving' in plaats van 'laagste prijs'. De BOM vindt het cruciaal de relatie met (potentiële) leveranciers ook breder te kunnen beoordelen dan uitsluitend op prijs.

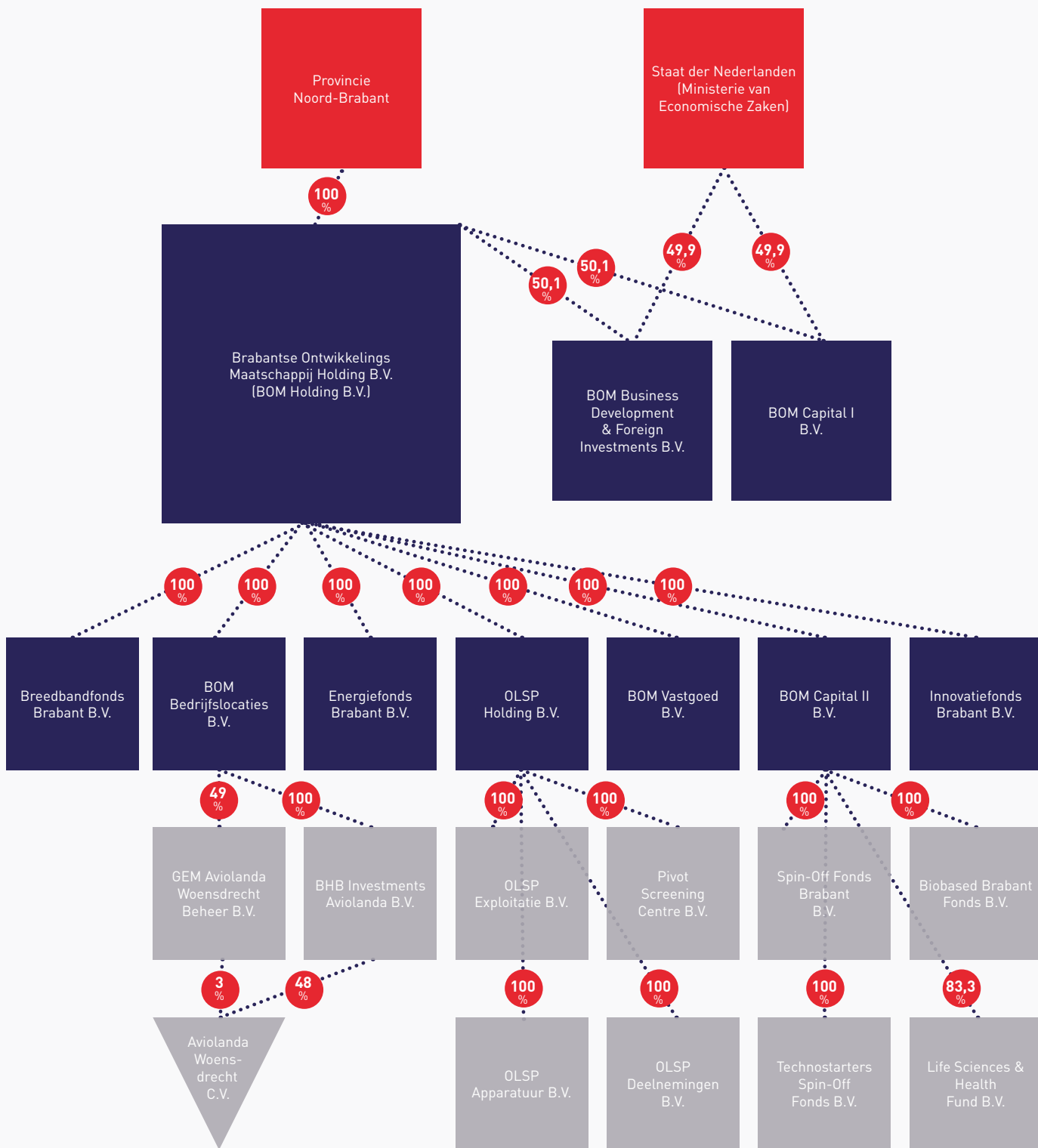
Naast economische, (product)technische, contractuele en milieuaspecten hanteert de BOM ook sociale aspecten bij de inkoop van producten en diensten. De BOM zal in voorkomende gevallen gebruik maken van de mogelijkheid om bij aanbestedingen sociale aspecten te betrekken, door eisen te stellen aan opdrachtnemers met betrekking tot bijvoorbeeld de toepassing van arbeidsomstandighedenbeleid en bewust personeelsbeleid op de inzet van

mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De BOM zal per opdracht beslissen of, en zo ja, welke eisen zij stelt aan het in te zetten personeel. Daarbij zal de BOM er voor zorgdragen dat de gestelde eisen proportioneel en non-discriminatoir zijn. Bestaande leveranciers die niet (kunnen) voldoen aan de inkoopcriteria van de BOM worden gestimuleerd om te komen tot verbeteringen. Als er te weinig verandering optreedt, wordt gezocht naar een nieuwe leverancier.

Bijlagen

4.0 Juridische structuur

PER 31 DECEMBER 2014

Bijlagen

5.0 Overzicht KPI's en prestaties BOM

KPI'S	MEERJARENPERIODE 2013-2016	GEREALISEERD 2014
Projects - Bedrijfslocaties	<p>De BOM herstructureert 1.795 hectare werklocaties per ultimo 2015, waarvan 25%-40% gelinkt aan de Brabantse topclusters.</p> <p>De beoogde revolverendheid per 2021 is minimaal 20%.</p>	<p>2.195 hectare cumulatief t/m 2014 waarvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 40% in topclusters / stedelijk concentratiegebied. • 60% lopende opgaven. <p>De revolverendheid van het BHB-fonds bedraagt in 2014 62,9%.</p>
Projects - Breedbandfonds	Geen doelstellingen opgenomen in MJP.	In 2014 is het fonds als pilot gestart waarin 7 aanvragen in behandeling zijn.
Projects - Energiefonds	Geen doelstellingen opgenomen in MJP.	Het fonds is in 2014 opgezet en ingericht. Gedurende deze opstartfase zijn in 2014 4 investerings-voorstellen toegekend met een volume van 2,1 miljoen.
Business Development	De BOM smeedt 150 samenwerkingsverbanden waarvan er 60 nieuwe innovatieve producten en diensten succesvol op de markt zetten. In 35 consortia neemt de BOM als risicodragende partner deel. 63 Samenwerkingsverbanden zijn in portefeuille of reeds afgerond. Daarin worden minstens 300 mkb-bedrijven ondersteund bij hun innovaties.	4 Investeringsvoorstellen voor risicodragende financiering gerealiseerd vanuit het Ontwikkel-fonds.
Foreign Investments	De BOM trekt 100 buitenlandse bedrijven aan met een investeringsvolume van € 300 miljoen en 2.000 directe arbeidsplaatsen. Via 58 bedrijven is tot en met 2014 206 miljoen euro aan investeringen geworven met 2.913 directe arbeidsplaatsen.	Noord-Brabant wint in maart 2014 de award van FDI Magazine/Financial Times voor "Best FDI strategy of Western Europe".
Capital	In het MJP waren vooruitlopend op de komst van nieuwe fondsen alleen enkele globale KPI's geformuleerd. Met de diversiteit van inmiddels ruim 10 subfondsen kan de BOM niet meer op uniforme wijze KPI's formuleren.	<p>In 2014 zijn 404 leads beoordeeld waaruit 13 nieuwe investeringsvoorstellen zijn gekomen. Daarnaast zijn 15 bij-financieringen en 2 exits gedaan.</p> <p>Bij de participaties in portefeuille zijn ruim 1.300 medewerkers betrokken en een commercieel volume van > 150 miljoen euro omzet.</p>

Bijlagen

6.0 GRI-tabel

De rapportagecriteria van de BOM zijn gebaseerd op de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) versie 3.1. De GRI-richtlijnen zijn wereldwijd de meest geaccepteerde richtlijnen voor het opstellen van (maatschappelijk) jaarverslagen. De richtlijnen zijn te vinden op www.globalreporting.org. Het Global Reporting Initiative (GRI) heeft in 2014 een geactualiseerde standaard vastgesteld (G4) waarvan de BOM in 2015 zal nagaan of en op welke termijn zij over zal gaan naar deze standaard.

De BOM rapporteert de toepassing van GRI-richtlijnen op applicatieniveau C ('self-declared'). De selectie van de indicatoren is gebaseerd op de leidraden van GRI (bijvoorbeeld 'Boundary Protocol') en gesprekken met de belanghebbenden. Om te voldoen aan toepassingsniveau C rapporteert de BOM over alle profielindicatoren (1.1 t/m 4.17) en tenminste 10 prestatie-indicatoren binnen de categorieën Economisch, Milieu en Sociaal (onderverdeeld in de categorieën arbeidsomstandigheden, mensenrechten, maatschappij en productverantwoordelijkheid).

GRI-TABEL – BRABANTSE ONTWIKKELINGS MAATSCHAPPIJ JAARVERSLAG 2014

Indicator	Verwijzing Paginanummer(s) Jaarverslag 2014	
Visie en strategie		
1.1	Verklaring van de directie.	Voorwoord bestuur; pagina 2-3
1.2	Beschrijving van belangrijke gevolgen, risico's en mogelijkheden.	Risicomanagement; pagina 48-49
Organisatieprofiel		
2.1	Naam van de verslaggevende organisatie.	Voorblad
2.2	Voornaamste merken, producten en/of diensten.	Organisatieprofiel; pagina 12-15
2.3	Operationele structuur.	Organisatieprofiel; pagina 12-15
2.4	Locatie van het hoofdkantoor.	Goirlese Weg 15 5026 PB Tilburg Postbus 3240 5003 DE Tilburg
2.5	Landen waarin de organisatie actief is met grootschalige activiteiten.	De BOM is met haar kernactiviteiten actief in Nederland en meer specifiek in regio Noord-Brabant. In het kader van investeringsbevordering zijn er intensieve contacten met andere landen zoals China, de VS en Noord-Europa.
2.6	Eigendomsstructuur en rechtsvorm.	Bijlage juridische structuur; pagina 119
2.7	Afzetmarkten.	De BOM richt zich primair voor wat betreft haar dienstverlening op de publiek en private sector in Noord-Brabant.
2.8	Omvang van de verslaggevende organisatie.	Organisatie en medewerkers; pagina 40-42
2.9	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode.	Geen
2.10	Onderscheidingen die tijdens de verslagperiode werden toegekend.	Geen
Verslagprofiel		
3.1	Verslagperiode.	1 januari 2014 – 31 december 2014
3.2	Datum van het meest recente verslag.	3 juli, 2014
3.3	Verslaggevingscyclus.	Jaarlijks
3.4	Contactpunt voor vragen over het verslag of de inhoud ervan.	info@bom.nl

Reikwijdte en afbakening van het verslag

3.5	Proces voor het bepalen van de inhoud van het verslag.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.6	Afbakening van het verslag.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.7	Specifieke beperkingen voor de reikwijdte of afbakening.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.8	Basis voor verslaggeving over andere entiteiten.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.9	Berekeningsgrondslagen voor gegevensmetingen en schattingen.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.10	Gevolgen van herformuleringen van eerder verstrekte informatie.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
3.11	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●

GRI-inhoudsopgave

3.12	GRI-tabel	Deze GRI-inhoudsopgave geeft aan waar in het verslag de standaard onderdelen zijn te vinden die worden genoemd in deze GRI-tabel.	●
------	-----------	---	---

Assurance

3.13	Beleid en praktijk met betrekking tot externe assurance	Bijlage Corporate governance; pagina 109-111	●
------	---	--	---

Bestuur, verplichtingen en betrokkenheid

4.1	De bestuursstructuur van de organisatie, met inbegrip van commissies die vallen onder het hoogste bestuurslichaam.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111	●
4.2	Voorzitter van het hoogste bestuurslichaam.	Pagina; 3, 109-112	●
4.3	Voor organisaties met een enkelvoudige bestuursstructuur: vermeld het aantal onafhankelijke en/of niet-leidinggevende leden van het hoogste bestuurslichaam.	Niet van toepassing	○
4.4	Mechanismen die aandeelhouders en medewerkers de gelegenheid geven om aanbevelingen te doen aan of medezeggenschap uit te oefenen op het hoogste bestuurslichaam.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111 Er is een ondernemingsraad die periodiek overleg heeft met de directie en minimaal eens per jaar met de Raad van Commissarissen.	●
4.5	Een koppeling tussen vergoedingen voor leden van het hoogste bestuurslichaam, topmanagers en leidinggevend en de prestaties van de organisatie (met inbegrip van sociale en milieu-prestaties).	De vergoedingen voor leden van het hoogste bestuurslichaam zijn opgenomen op pagina 109-111 Er bestaat geen koppeling tussen de vergoedingen van medewerkers (incl. leden van het hoogste bestuurslichaam) en de prestaties van de organisatie.	●
4.6	Processen waarmee het hoogste bestuurslichaam waarborgt dat strijdige belangen worden vermeden.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111	●
4.7	Proces voor het bepalen van de kwalificaties van de leden van het hoogste bestuurslichaam voor het sturen van strategie en organisatie.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111	●
4.8	Intern ontwikkelde missie- of beginselverklaringen, gedragscodes en uitgangspunten relevant voor economische, milieugerelateerde en sociale prestaties en de status van de uitvoering daarvan.	Profiel van de organisatie; pagina 12-15 Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111 Bijlage MVO; pagina 113-118	●
4.9	Procedures van het hoogste bestuurslichaam voor het overzien van de inventarisatie en het beheer	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111 Bijlage MVO; pagina 113-118	●

	door de organisatie van economische, milieugerelateerde en sociale prestaties.		
4.10	Processen voor het evalueren van de eigen prestaties van het hoogste bestuurslichaam, in het bijzonder betreffende economische, milieugerelateerde en sociale prestaties.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111	●
Verplichtingen i.v.m. externe initiatieven			
4.11	Toelichting over de toepassing van het voorzorgsprincipe door de verslaggevende organisatie.	Niet van toepassing	○
4.12	Externe economische, milieugerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven die de organisatie onderschrijft.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
4.13	Lidmaatschap van verenigingen.	Geen	●
Overleg met belanghebbenden			
4.14	Lijst van groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
4.15	Basis voor inventarisatie en selectie van belanghebbenden die moeten worden betrokken.	Op individueel project- of investeringsniveau is de selectie van, dialoog en evaluatie met belanghebbenden systematisch geregeld.	●
4.16	Benadering van het betrekken van belanghebbenden, waaronder de frequentie ervan per type en groep belanghebbenden.	Op individueel project- of investeringsniveau is de selectie van, dialoog en evaluatie met belanghebbenden systematisch geregeld.	●
4.17	De voornaamste onderwerpen en vraagstukken die naar voren zijn gekomen door de betrokkenheid van belanghebbenden en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd, onder meer in haar verslaggeving.	Opgenomen in de diverse onderdelen van dit jaarverslag.	●

PRESTATIE-INDICATOREN**Economie**

EC1	Directe economische waarden die zijn gegenereerd en gedistribueerd, waaronder inkomsten, operationele kosten, personeelsvergoedingen, donaties en overige maatschappelijke investeringen, ingehouden winst en betalingen aan kapitaalverstrekken en overheden.	Opgenomen in de diverse onderdelen van dit jaarverslag en de hiervan onderdeel uitmakende jaarrekening.	●
EC3	Dekking van de verplichtingen in verband met het vastgestelde uitkeringsplan van de organisatie.	Jaarrekening; pagina 52-108	●
EC4	Significante financiële steun van een overheid.	Jaarrekening; pagina 52-108	●
EC9	Significante indirecte economische invloed.	Overzicht KPI's; pagina 4-5,120	●

Milieu

EN1	Totale hoeveelheid gebruikte materialen naar gewicht of volume.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
EN3	Direct energieverbruik door primaire energiebron.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
EN4	Indirect energieverbruik door primaire bron.	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
EN16	Totale directe en indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht	Bijlage MVO; pagina 113-118	●
EN28	Monetaire waarde van significante boetes en niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van milieuwet- en -regelgeving.	Geen	●

Arbeidsomstandigheden

LA1	Totaal personeelsbestand naar type werk, arbeidsovereenkomst en regio, uitgesplitst naar geslacht.	Bijlage MVO; pagina 113-118 Organisatie en medewerkers; pagina 40-42	
LA4	Percentage medewerkers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt.	Geen; zie bijlage MVO; pagina 113-118	
LA7	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werkgerelateerde sterfgevallen per regio en per geslacht.	Bijlage MVO; pagina 113-118	
LA13	Samenstelling van bestuurslichamen en onderverdeling van medewerkers per categorie, naar geslacht, leeftijdsgroep, het behoren tot een bepaalde maatschappelijke minderheid etc.	Bijlage Corporate Governance; pagina 109-111 Personalialia, pagina 11	

Mensenrechten

HR4	Gevallen van discriminatie en maatregelen.	Er zijn geen gevallen van discriminatie gemeld, zie bijlage MVO; pagina 113-118	
-----	--	---	--

Maatschappij

S08	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van wet- en regelgeving.	Geen	
-----	--	------	---

Productverantwoordelijkheid

PR5	Beleid ten aanzien van en resultaten op het gebied van klanttevredenheid.	Bij afronding van projecten worden er evaluatieformulieren opgevraagd bij de betrokken projectpartners. Daarnaast worden de resultaten van ontwikkelingsmaatschappijen gemiddeld eens in de 5 jaar geëvalueerd door het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie.	
-----	---	--	---

- volledig aan voldaan
- gedeeltelijk over gerapporteerd
- niet van toepassing

Colofon

Tekst:

SPJ Financiële & Corporate Communicatie

Vormgeving en ontwerp:

Beelenkamp Ontwerpers

Fotografie:

Marieke Peereboom-Hoeben, fotografie

Eindredactie:

Communicatie BOM Holding B.V.

Brabantse Ontwikkelings Maatschappij

Goirlese Weg 15
5026 PB Tilburg
Postbus 3240
5003 DE Tilburg

T +31 (0)88 83 111 20
F +31 (0)88 83 111 21
E info@bom.nl
I www.bom.nl

Mei 2015

